

William Blake

CORPUS

Derleyen & Çeviren:
C. Hakan Arslan

KÜLT

William Blake CORPUS KÜLT

William Blake. 1805. Büyük Kırmızı Ejder ve Deniz Canavarı. 40 x 35.6 cm.

Yazmak
Ontolojik
Farkındalığın
En
Hacimli
Halidir.

KÜLT

WILLIAM BLAKE

CORPUS

Derleyen ve Çeviren C. Hakan Arslan

© Kült Neşriyat 2016

WILLIAM BLAKE

CORPUS

Derleyen ve Çeviren C. Hakan Arslan

Genel Yayın Yönetmeni Halil Duranay
Redaksiyon Kamil Savaş
Kitap tasarımı ve grafik uygulama Levent Şentürk
Kapak Tasarımı Silento
ISBN 978-605-9894-08-1
Kült No 38
Kategori Anti Klasikler
Kategori No 06
Baskı Tarihi Ocak 2016

Birinci Baskı Kaplan! Kaplan! Seçme Yapıtlar
adıyla Helikopter Yayınları tarafından yayınlanmıştır (2011).

Baskı Sena Ofset
Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, 4NB7-9-11, Topkapı İstanbul 0212
613 38 46
Sertifika No 12064

Kült İletişim: 0506 874 55 17 / 0533 849 15 62
info@kultnesriyat.com
www.kultnesriyat.com

Kült Neşriyat, Cami Mah., Aslı Sok., No: 9, Darıca, Kocaeli, Türkiye.

içindekiler

Önsöz:
Gözün Gördüğünce Blake 8

Önsöze Güncel Not 15

Önsöze İkinci Baskı İçin Güncel Not 16

Çeviri Üzerine 17

İlk Şiirlerinden Bir Örnek 18
Deli Türküsü 21

Doğal Din Yoktur
Bütün Dinler Birdir 22
Doğal Din Yoktur 25
[a] 25
[b] 26
Bütün Dinler Birdir 27

Masumluk ve Deneyim Şarkıları 29

Masumluk Şarkıları 31
Giriş 31
Çoban 32
Yankılanan Çayır 33
Kuzu 35
Küçük Kara Çocuk 36
Çiçek 38
Baca Temizleyicisi 39
Küçük Oğlan Kayboldu 40
Küçük Oğlan Bulundu 41
Gülüşün Şarkısı 42
Bir Ninni 43
Tanrısal İmge 45
Kutsal Perşembe 46
Gece 47
İlkyaz 49
Dadının Şarkısı 50
Çocuk Neşesi 51
Bir Düş 52
Bir Başkasının Üzüncü Üstüne 53

Deneyim Şarkıları 55

Giriş 55
Yerin Yanıtı 56
Çamur ile Çakıl 57
Kutsal Perşembe 58
Küçük Kız Kayboldu 59
Küçük Kız Bulundu 62
Baca Temizleyicisi 64
Dadının Şarkısı 65
Hasta Gül 66
Sinek 67
Melek 68
Kaplan 69
Güzel Gül Ağacım 70
Ah! Günçiçeği 71
Zambak 72
Sevgi Bahçesi 73
Küçük Serseri 74
Londra 75
İnsanın Özeti 76
Çocuk Acısı 77
Ağulu Bir Ağaç 78
Küçük Bir Oğlan Kayboldu 79
Küçük Bir Kız Kayboldu 80
Tirzah'a 82
Öğrenci 83
Eskil Ozanın Sesi 85
Tanrısal Bir İmge 86

Elyazmalarından Şiir Parçaları 87

Yumuşak Kar 89
Bengilik 89
Eskil Bir Atalar Sözü 89
Yanıtlanan Soru 89
* 89

Cennetle Cehennemin Evliliği 91

Sav 93
İblisin Sesi 95
Anılası Bir Düş 97
Cehennem Özdeyişleri 98
Anılası Bir Düş 102
Anılası Bir Düş 105
Anılası Bir Düş 107
Anılası Bir Düş 109
Bir Özgürlük Şarkısı 113

Los'un Şarkısı 115
Afrika 117
Asya 120

Milton'dan Seçmeler 123
[Blake ve Milton] 125
[Bengilik Görümleri] 125

Kudüs'ten Seçmeler 127

[Blake'in Ödevi] 129
[Blake'in Kılavuz Sözü] 129
[Tanrısal Görüm] 129
[Her şey Bengilikteki İnsanlardır] 130

Cinsiyetler İçin: Cennetin Kapıları 131

İnsan Nedir? 133
Giriş 133
Açkılar 136
Kapılarda 136
Sonsöz - Bu Dünyanın Tanrısı Olan Suçlayıcıya 138

Habil'in Ruhu 139
William Blake'in Gördüğü Yehova Görümlerinin Açımlanması

Özdeyişler 147

Laocoön Öbeği'nden 148
Marginalia 151

Mektuplar 153

William Hayley'e 155
John Flaxman'a 156
John Flaxman'a 158
George Cumberland'a 160
John Linnell'a 162

Notlar 163

Gözün Gördüğünce Blake

Blake'e önsöz nasıl olmalı?

Yaşayan, soluyan, haykıran bir varlık olmalı...

Beceriksiz bir girişim öyleyse aşağıdaki düzensiz tümce yığınağı -

Açmazlarımı, barındırdığım çatışkıları taşıyacağım oraya:

Gizemci

Borges "İngiltere'nin en büyük gizemcilerinden biri" diye tanımlar Blake'i. Bir gizemci midir gerçekten Blake? Kurumsal dinle, yerleşik değerlerle, aktöreyle savaşımında kendine biçtiği konum, yaslandığı kavramlar, devşirdiği imgeler açısından öyle sayılsa gerek. İmgelemi yüceltişi, kardeşi Robert'ı yitirişi, bunun ardından gelen görümler, sanrılar, hep bu sapağa sürükler bizi.

Gelgelelim Blake'i günümüzdeki karşılığıyla, o kof fizikötesi tınısıyla "gizemci" saymak doğru olmaz. Deneyim Şarkıları'nda, Cennetle Cehennemin Evliliği'nde acuna bakışını kendisi anlatsın size.

Sonuçta Avrupa'daki en ayrışık Ada'nın havasından mıdır bilemem, bana onca görüm, imge, kavram yükünün ardında hınzırca kahkahalar atan bir görgülcü gibi görünmüştür Blake. Kendisinin bu bakışı inatla eleştirmesine karşın, ne zaman gününün toplumsal, siyasal sorunlarına ya da cinsellik gibi yakıcı bir alana el atsa bu yönü gün yüzüne çıkıverir sanki. Göz'le onca uğraşması da bundandır belki, açık kılmakla kimi kapıları, söylensel bir dille sarsalamakla yaşadığı dünyayı, ensonu gözün Gördüğüne varması!

Hiç uzaklaşmamıştır dünyadan, öteye beriye yolculuk etmemiştir hiç. Bakışıyla yol almıştır o, bizim hep durduğumuz yerlere varıp geçmiş, duraksız bir akışa kaptırmıştır kendini. Oysa yanı başımızdadır işte, aynı nesneleri kullanır bizimle, aynı giysileri giyer, aynı sokaklarda yürür,

olsa olsa Gözlerine bakmayı becerebilirseniz değişir her şey: Blake'in, üç yıl Sussex'te kalışı bir yana, Londra'nın dışına hemen hiç çıkmaması bundandır.

Şaşılası olan onca yol almış olmasıdır şiir evreninde! Bunu da hep yoksul kalışına bağlamak gerekir belki! Elini kolunu bağlayan tek bir nesnesi bile olmadı ki!

Yalınlık

Yalın düşünceleri uzun uzun işledi Blake, çürütücü asitlerle, koşukla oynayarak, bir imgenin vardığı yeri enine boyuna ölçüp biçerek: Ortaya salt, saltık olarak 'Yalın bir Düşünce' çıksın diye -tıpkı şu bildik Zen meselinde olduğunca: 'İnsan Zen yoluna girmezden önce ona dağlar dağ, ırmaklar ırmak gibi görünür. Bir ustanın yamacına düşmeyegörsün kişi, öğretinin zorlu yolunda ilerledikçe, Zen'in varlık alanına ilişkin bir içgörü kazanmaya başladıkça artık dağlar dağ, ırmaklar ırmak gibi gözükmekten çıkar iyice. Ama ensonu tam aydınlanmaya ulaşınca kişi gene dağlar dağ, ırmaklar ırmak gibi görünür ona.'

Hoşa Gitmezlik

T.S. Eliot'ın sarsılmaz bir tanımı vardır Blake için: Onda büyük şiirin kendine özgülüğünü bulur Eliot; şöyle der, 'kendine özgü bir dürüstlüktür bu olsa olsa! Boşuna mı herkesin dürüstlükten kaçınması? Bundandır dünyaca yadırganması dürüstlüğünün, hoşa gitmediği için bu dünyada!' Böylesi düşüncelerle bulanmışken kafası Eliot'ın, şu tümceyi yazar tam tamına: "Blake'in şiirinde büyük şiirin hoşa gitmezliği vardır, (...) bir dönemin, bir akımın hastalığına kapılanlar bu nitelikten yoksundurlar; yalnızca insan ruhunun temel sayrılığını ya da gücünü olağanüstü bir yalınlıkla ortaya koyan yapıtlar taşır bu niteliği."

Blake, Whitman, Ginsberg

Blake'in oylumlu yapıtlarında kullandığı biçemin Whitman'ı öncelediği söylenir; bu saptama pek yanlış sayılmasa gerek. Ginsberg'in kendi şiirinin biçemini kurarken temelde Blake ile Whitman'a yaslanması boşa değildir.

William Blake ile Allen Ginsberg arasındaki etkileşim apayrı bir kitabın konusu -tek bir olayla, 1948 Görümüyle yetinmeli öyleyse: Sıcak bir yaz günü. Bir arkadaşının Doğu Harlem'deki dairesinde çırılçıplak yatağa uzanmış Allen, bir elinde matrakukası, bir elinde Blake, yüksek sesle okuyor. Patlama anında bir ses duyuyor: Blake önce "Ah! Günçiçeği"ni okuyor Allen'a, ardından "Hasta Gül" ile "Küçük Kız Kayboldu" şiirlerini! Allen'ın bu görümün etkisinden sıyrılması tam on beş yıl almıştır: Gelgelelim bir 'Günçiçeği' saymıştır kendini ölene dek: Altmışlı yıllarda çıkan bir uzunçalarda Blake'in Masumluk ve Deneyim Şarkıları'nı okumakta tok sesiyle! Allen yaşanır kılmıştır Blake'i -Çağımızda!

"Göz," der Blake, "daha ötesini görür yüreğin bildiğinden!"

Shelley'e, Byron'a sevecen bir gözle bakmış olsa gerek, gözeten bir gözle!

Dışavurumculara, Gerçeküstücülere bakın, bir pay göreceksiniz Blake'den!

Özgürlük Yandaşı

Katıksız bir özgürlük yandaşıdır Blake.

Yapıtında özgürlüğü uzun boylu tanımlamaya girişmemesi Blake'in gerçek bir özgürlükçü olduğunun kanıtıdır. Dedim ya, siyasal karmaşanın, toplumsal ezincin, cinselliğin tanımlanmasının, kurumsal dinin kısıtlarının tartışılmasının boy gösterdiği yerde sesini yükseltir Blake de. Ozandır o, yavan, soyut, kuru özgürlük tanımlarına değil, sahici olana, günü kuşatana, gövdeye dokunana yaslanmıştır her söz alışında.

İnançlarını tüm o kendine özgü, karmaşık bulunan söylen ağı boyunca Yalınlık içre kavramaya, tanımlamaya uğraşması apaçık kılar Blake'i, düşündeki Bengi İnsanı, o ülkösel, biraz da dokunaklı örnekçeyi!

Söylen Ağı

Bir başka sonuca varıyoruz demek: Blake'in kurduğu söylen alanı Yalınlığın örtüsüdür yalnızca: Bu örtü birazcık aralanırsa -aralamak için büyük bir çaba gerekmez- apaçık önümüzdedir Blake.

Onun söylen alanını karmaşık, içinden çıkılmaz diye tanımlayanlar Blake'in yalın kavrayışını pek ayrıksı bulanlardır yalnızca: işte bir kez daha Eliot'ın tanımına varıyoruz bu yolla!

Blake'in söylen ağını içinden çıkılmaz bulur, orada takılıp kalırsak dağların dağ, ırmakların ırmak gibi göründüğü gerçek yaşama, varolan dünyaya adım atamayız asla!

Ayrıksıdır elbet Blake -ama onu ayrıksı bulanların sandığınca değil!

Cinsellik

Bir özgürlük yandaşı ayrıksı duracaktı elbet yaşadığı çağın gövdesinde: Cinselliğe bakışı, 'töre tanımaz' Blake'in apaçık bir yansıması sayılmıştır bön kavrayışlılarca: Doğrudur, yaşamı boyunca yer açmıştır bu bakışa!

Cinsellik yaşamın göbeğindedir: Gündüz Vassaf'ın deyişince "ölüm unutkanlığı"na kapılıp kalmış olanlar bu ürkü dolu, güvenlikten uzak alanı Blake'in sapkınlığına yordular.

Oysa kösnül öğeler yer tutmaz Blake'in yapıtında: Yalınlık içredir cinselliğe bakışı da -tıpkı Antonioni'nin "Zabriskie Noktası" filmindeki cinsel esrime töreninde olduğunca! Yaşam boy vermektedir kurumuş göl yatağında!

"Çünkü," der Blake, "Yaşayan Her şey Kutsal."

Yeryüzünü kendi bildiğince biçimlendirmeyi gözeten "aktöre"nin, onulmaz İyilik-Kötülük öksesinin dayatmalarını kanıksayamazdı bu özgürlük yandaşı.

Byron da Shelley de izini sürmekle yetindiler belki Blake'in! Durup soluklanacakları bir uğrak olmadığını gördüler!

Aktöre

Törel yasa, aktöre kuramı kavrayışı dar olanlar içindir, bu dünyanın Erk için varolduğunu, dünyada Erk için varolduklarını sandıklarınca!

Yeryüzünde egemen olmak, kuşatıcı olmak, varlıklı olmak: Sınırlar koyar insana: Korumayı, savunmayı, elde tutmayı gerektirir: Kendini de başkalarını da dizginlemeyi: Aktöre böyle kurar haklılık alanını: Bu ereğin peşine düşünce birdir Tanrıtanımaz, Sofu, Putatapar, Musevi, Hindu,... : Hep yalnız olmayı yeğledi Blake: Tek bir öbeğin içinde yer almadı.

Yeryüzünde törel bakışa uygun bir yer biçmek kendine: Blake yazgısını bu sonu gelmez didişmede aramadı. O yüzden Blake'in varlığının ayırdında bile olmadı çağdaşları, "biraz Coleridge ve Wordsworth yalnızca," diyor Bataille, "onca yakınma arasında!"

Bundandır Blake'in hep delinin, çılgının, üşütüğün teki sayılmış olması! Ölümünden sonra da sıkça vurgulandı Blake'in deliliği! Bataille'ın andığı yazılar iyi bir örnektir buna: 1833'te Revue Britannique'de yayınlanan bir yazı Blake'in otuz yılını Londra'nın ünlü Bedlam delilerevinde geçirdiğini savlamaktaydı; yüzyıl sonuna yaklaştığımızda, 1875'de Cornhill Magazine'de yer alan bir yazı ısrarla vurgulamaktaydı bu saçmalığı. İnce alay olsun diye, Blake'in 'Deli Türküsü' ile açılacak bu derleme de!

Kötülük

Bataille Yazın ile Kötülük adlı yapıtında şöyle diyor: "Blake Kötülüğü olumlayıp kesinleyerek özgürlüğü kesinlemekteydi, gelgelelim Kötülük özgürlüğü özgürlüğün değillenmesi anlamına da gelmekteydi. Bu çelişkiyi şimdi bile çözmeye girişemediğimize göre, Blake bu işe nasıl girişecekti?"

Blake asla girişmedi bu işe: Ortada çelişki falan yoktu ki! Sözde çelişkin ulamlarla kuşatılmış bir dünyada Ozansı Ökenin "bir olan varlığı" yol göstermekteydi kavrayışına: Karşıtlığın büyüsünü anmazlık etmedi, gelgelelim bir özgürlük yandaşının konumunu biçmişti kendine, başka bir varlık alanında, kendince tanımlayıp kıvandığı Bengiliğin yamacında! Bataille'ın yanıtı da bundan uzağa düşüyor sayılmaz.

"Çünkü," der Blake, "Yaşayan Her şey Kutsal."

Hiçbir şey yeğlemedi, hiçbir şey eylemedi.

İkiciliğin Ötesi

Cennetle Cehennemin Evliliği'nde karşıtların dokusu bozuşur, çürür gerçekte: Blake'in çürütücü asitleri göstermiştir etkisini: Bir anda sıyrılırız Hıristiyan söylen ağından, karşıt öğeler birbiri içinde erir, neredeyse bir Hindu söylenselliğidir cehennem betimlemelerinde kurulan!

Masumluk ve Deneyim Şarkıları, Bengi İnsanın yetişme çağı öykülerini anlatır, Cennetle Cehennemin Evliliği bir açılıştır Bengi İnsana, ardı sıra gelen yapıtlar bu sarsılmaz varlık alanını kurmaktadır.

Alfred Kazin başta olmak üzere nice yorumcunun, yeri geldiğinde Blake'in adını Nietzsche'yle birlikte anması, kimi koşutluklar araması boşuna değildir.

Sokrates'ten iğrenir her ikisi de.

Aktörenin kurduğu düzenden iğrenir her ikisi de.

Bu düzeni ayakta tutan ikici bönlükten iğrenir her ikisi de.

İyiyle Kötünün eşiğini aşmıştır her ikisi de.

Bundandır seslerinin bitişmesi Cennetle Cehennemin Evliliği'nde.

Zorlamasız Öke

Zorlanmamıştır Blake. Zorla, zorlu bir yelin eşliğinde kurmuştur yapıtını.

Zorlanmamıştır Blake, Eliot'ın dediğince, "yazın alanında kendi istediğinden daha fazla bir eğitim görmeye, ya da bir amaç için yetişmeye!"

Bu büyük yeti, önündeki engelleri kaldırmasını kolaylaştırmıştır.

Bundan dolayı, yine Eliot'ın dediğince, "bilginin birikmesinden doğabilecek uzlaşmacı tutum" uğramamıştır yanına.

Boşaymış Meğer

Ya nedir bunca sözün vardığı eşik: Blake'den uzun uzadıya söz etmenin gereksizliği!

Arayan pek çok iz, pek çok izlek bulacaktır: Bataille gibi kötülüğün dokusunu çekip çıkarabilirsiniz büyük şiirin iskeleti olarak, bir simyacı ustalığıyla işlenmiş cinselliği bulursunuz, aktöre kuramını amansızca yıkıp yağmalayan biriyle tanışırsınız, acunu ikiciliğin ötesinde kavramanın büyüsüne kapılırsınız, bir inanan olarak erincin gizemli yakasına geçer, bir özgürlükçü olarak bu gür sese eşlik edersiniz, siyasal bir örnekçe çekip çıkarırsınız, söylenlerin geçirgenlikten uzak şölen yerinde doyarsınız, yalınlığın doğrulamasıyla esrir, bir ökenin ruhundaki çatışkıları sınarsınız:

Sınırsız seçenek sunuyor size Blake! Ne de gereksiz olacaktı bu seçenekleri uzun uzadıya açıklamak, bunlardan devşirilecek hazları kuru tanımlamaların dar alanına tutsak kılmak, bir tümce yığınağı dikmek okurun yolu üstüne!

Bağışlanma diliyorum öyleyse:

Geniş bir düzlük var adım attığınız yerde, önü ardı derin koyaklarla, yarlarla bezeli, koşun alabildiğine!

Blake bizden malumatfuruşluk değil, kendi söylenlerine katılmamızı istiyor: Söylenlerin ardındakine varabilelim diye Yalınlık içre!

Bunu başardığımız gün yanına varacağız William Blake'in!

Blake Usta! Yeniden buluşuruz yakında! Çatı katındaki çalışma odamda!

Güz '95, Kuşadası

Önsöze Güncel Not

2011

Görüleceği üzere, bu çevirinin 16 yıllık bir geçmişi var. Tıpkı Blake'in yaşamı gibi talihsiz, zorlu bir öyküsü oldu. Bunca yıl sonra gün yüzüne çıkmasını sağladıkları için Levent Yılmaz'a, Kitap Yayınevi'ne teşekkürlerimi iletiyorum.

Hazırlandığı dönemde şu ya da bu gerekçeyle yayınlanmadı bu seçki. Sonrasında üzerine düşmedim ben de. Yayınlanmadı ya, elden ele dolaşmadı değil. Hatta başka çevirilere esin kaynağı olduğunu bile gördüm, biraz da şaşırarak. Gönül koymuyorum yine de, kendisi de bir ozan olan çevirmenin serzenişi olarak görsün okur bunu.

95 yılında yazdığım önsözü şimdiki bakış açımdan kaynaklanan birkaç değişiklik dışında korudum, çevirilere hiç el atmadım. Bugün belki başka türlü çatmayı yeğlerdim kimi dizeleri, ama 16 yıl önce bu işe coşkuyla girişen ozanın yapıp ettiğine ilişmemeyi daha doğru buldum.

Yıllar önce, Londra'ya ilk kez gidişimde kutlu bir rastlantı sonucu Heathrow'dan çıkıp adım attığım ilk yer Hamstead Heath olmuştu benim gözümde kutlu olan bu kentte. Londra'ya ilk bakışımı Blake'in durduğu yerden atmak, yol yorgunluğunun ardından Hamstead'de dinelmek kıvanca boğmuştu beni.

O kıvanç, o hınzır esrime bugün de eşlik ediyor bana.

Mart '11, Ankara.

Önsöze İkinci Baskı İçin Güncel Not

2016

Elinizdeki toplamın ilk baskısı yapılalı dört yılı biraz aşkın bir süre olmuş. Nitelikli yazın yapıtlarının yazgısı göz önüne alınırsa, üstelik bu yazgının üstüne Blake gibi ayrıksı bir ad da eklenirse, ikinci baskıya bunca zamanda varmış olmayı sevindirici buluyorum.

Bu yolla, Blake'in altı tam yapıtını da içeren bu toplam, yazın okuruyla bir kez daha buluşmuş oluyor. Söz konusu buluşmayı çok geciktirmeyip Blake'in bir kez daha gün yüzüne çıkmasını sağladıkları için Halil Duranay'a, Kült Neşriyat'a teşekkürlerimi iletiyorum.

Blake'in kılavuzluğunda nice esrik okumalar dileğiyle.

Ocak '16, İstanbul

Çeviri Üzerine

Blake'in bildiğimiz anlamda 'basılı' iki kitabı vardır yalnızca: On iki yaşından yirmi bir yaşına kadar yazdığı şiirlerden oluşan Şiir Taslakları ile İngiltere'nin siyasal koşulları nedeniyle 'prova baskı' evresinin ötesine geçememiş Fransız Devrimi.

Kalan yapıtlarının büyük bölüğü kendi bulduğu oymabaskı yordamıyla ortaya çıkmıştır; kısaca bakır levhaların 'çürütücü' asitlerle biçimlendirilip elle boyanmasından oluşur bu ayrıksı uğraş. Blake bu yordamı kardeşi Robert'tan devşirdiğini söylemiştir. Kardeşinin ölümünden sonra Blake'in görümlerinin akışı da değişir: Sık sık Robert'ın ruhuyla söyleşmektedir Blake, bu söyleşilerden biri esin kaynağı olmuştur ömrü boyunca kullanacağı yordama.

Blake'in dilini kuruş biçimi de ayrıksıdır oldukça: İngilizce dilbilgisini, sözdizimini zorlar çoğun, sözcüklerin bir bölüğünü büyük harfle yazar vurgulama amacıyla, alışılmadık bir noktalama yöntemi kullanır. Çevirilerde bu söyleyiş ve vurgulama biçimini olabildiğince yansıtmaya, büyük ölçüde özgün oymabaskı levhalardaki noktalama düzenini kullanmaya uğraştım.

Gelgelelim son derece eksikli duruyor bu çeviriler gözümde -çürütücü asitlerle değil de bilgisayar tuşlarıyla biçimlendikte!

İlk Şiirlerinden Bir Örnek

William Blake. 1795-1805. Elohim Adem'i yaratıyor. 43 x 53 cm.

İlk Şiirlerinden Bir Örnek

Deli Türküsü

Yaban yeller ağlamakta,
    Soğuk mu soğuk gece;
Uyku, gel buraya,
    Acılarım serpilsin iyice:
Ama bak! sabah boy atmakta
    Doğudaki yarlarda,
Cıvıl cıvıl kuşlar tan atımında
Tepeden bakmakta dünyaya.

Göğün çatısına
    Basamak basamak,
Boğulmuş acıya
    Sürükleniyor notalarım, bak:
Çarparlar gecenin kulağına,
    Günün gözlerini yaşa boğarlar;
Çıldırtıp uğuldayan yelleri,
Boralarla oynaşırlar.

Bir buluttaki iblisleyin
    İnleyen üzünçle,
Sürüklenirim ardı sıra gecenin,
    Gideceğim geceyle;
Doğuya çeviririm sırtımı,
Avuntuların doğduğu yere;
Işık çıldırtan bir sızı
Saldığından beynime.

Doğal Din Yoktur
Bütün Dinler Birdir

William Blake. 1794. Ancient of the Days.

Doğal Din Yoktur

[a]

Sav. İnsanın eğitimle edinilen dışında bir törel uygunluk kavramı yoktur. Sonuç olarak o yalnızca Duyuya bağlı bir doğal örgendir.

I. İnsan doğal yolla Algılayamaz, bunu ancak doğal ya da gövdesel örgenleriyle başarır.

II. İnsan usavurma erkiyle yalnızca algılamış olduklarını karşılaştırıp üzerlerinde yargıya varabilir.

III. Yalnızca 3 duyu ya da 3 öğeden gelen bir algıdan kimse bir dördüncü ya da beşinciyi çıkarsayamaz

IV. Kimsenin, eğer örgensel algılar dışında bir şeyi yoksa, doğal ya da örgensel düşüncelerden başka bir şeyi olamaz

V. İnsanın istekleri algılarıyla sınırlıdır, kimse algılamadığı şeye istek duyamaz

VI. İnsanın yalnızca duyu örgenleri aracılığıyla edindiği istek ve algılar duyu nesneleriyle sınırlı olsa gerektir.

Sonuç. Eğer Ozansı ya da Yalvaçsı özyapı olmasaydı, Felsefel ve Deneysel olan çok geçmeden tüm nesnelerin ussal ölçeği olur ve aynı kör çevrimi yineleyip durmak dışında bir şey beceremeden öylece kalıverirdi

[b]

I. İnsanın algıları algı örgenleriyle sınırlanmış değildir, insan Duyunun (hep çok keskin olsa da) açığa çıkaracağından daha ötesini algılayabilir.

II. Us ya da bilmekte olduklarımızın ölçeği daha fazlasını bildiğimizde bulunacağı durumla aynı değildir.

III. [bu önerme eksiktir].

IV. Sınırlanmış olan hiç mi hiç sevilmez onu barındıranca. Aynı kör çevrim, bu bir evreninki bile olsa, çok geçmeden karmaşık çarklardan oluşan bir öğütücüye dönecektir

V. Eğer çok olan, ele geçirildiği zaman aynı şeye dönüşürse az olanla, yanılgıya düşmüş bir ruhun çığlığıdır Daha! Daha! Tümden az olan şey doyum vermez insana.

VI: Kişi elde edemeyeceği şeye istek duymaktaysa, umutsuzluk olsa gerek onun bengi yazgısı.

VII. İnsanın isteği Bitimsiz oldukta, sahip olmaklık Bitimsizdir, kendisi de öyle

Uygulama. Tüm nesnelerde Bitimsizi gören görür Tanrı'yı. Yalnızca Us Ölçeğini gören kendini görür anca.
Bundan dolayı bizim gibi olmaya başlar Tanrı, biz de onun gibi olabiliriz böylece

Bütün Dinler Birdir

Issızlıkta ağlayan birinin Sesi

Sav. Doğru bilgi yöntemi deney oldukta, deneyimleyen yeti olsa gerek doğru bilme yetisi de. Budur incelediğim yeti işte.

1. İLKE Ozansı Öke doğru İnsandır, İnsanın gövdesi ya da dış görünümü Ozansı Ökeden türer. Böyle olduğunca, tüm nesnelerin biçimleri de onların Ökesinden türer, Eskilerce bir Melek ve Tin ve İblis denir buna.

2. İLKE Nasıl tüm insanlar dış görünümde benzeşikse birbirine, tıpkı böylece (ve aynı bitimsiz değişkenlikle) benzerdirler Ozansı Ökede de

3. İLKE Kimse yüreğinden düşünemez, yazamaz ya da konuşamaz, ancak tasarlamak durumundadır doğruluğu. Dolayısıyla tüm Felsefe anlayışları her bir bireyin zayıflıklarına uyarlanmış Ozansı Ökeden gelir

4. İLKE Kimse bilinen topraklarda yolculuk ederek bilinmeyeni bulamaz, Tıpkı bunun gibi edinmiş olduğu bilgiden daha fazlasını çıkaramaz İnsan: öyleyse nedir, evrensel bir Ozansı Öke vardır

5. İLKE Tüm Ulusların Dinleri her bir Ulusun Ozansı Ökeyi ayrı alımlamasından türer, buna Yalvaçlık Tini denir her yerde.

6. İLKE Yahudi ve Hıristiyan Ahitleri özgün bir türevidir Ozansı Ökenin; gövdesel duyumun sınırlı doğasından dolayı böyle olması gerekir

7. İLKE Tüm insanlar (bitimsizce değişken olsalar da) benzerdir birbirine, Tıpkı bunun gibi tüm Dinlerin ve tüm benzeşlerinin tek bir kaynağı vardır.
Doğru İnsan kaynak olduğunca, Ozansı Öke olmakta

Masumluk ve Deneyim Şarkıları

William Blake. 1805-20. Göl ve kızgın günahkarların dövüşü. Dante'nin İlahi Komedya'sı için resimlemelerden, Kanto 7, Cehennem.

Masumluk ve Deneyim Şarkıları
Sermektedir Ortaya
İnsan Ruhunun İki Aykırı Yakasını

Masumluk Şarkıları

Giriş

Kavalım elimde ıssız koyaklarda
Çalarken şarkılarımı gökçe neşesi
Bir çocuk gördüm bulutta.
Gülerek şöyle dedi.

"Kuzuyu anlatan şarkıyı çal"
Şen bir ruhla çaldım ben de,
"Kavalcı, çal şu şarkıyı bir daha"
Çaldım yine: ağladı işitince.

"Bırak kavalını mutlu kavalını
Mutlu ruhunun şarkılarını söyle"
Aynı şarkıyı söyledim yeniden
Ağladı bir kez daha işitmenin sevinciyle

"Kavalcı, şuraya oturup yaz
Bunları bir kitapta herkesin okuyacağı"
Sonra yitip gitti gözden.
Kopardım oyuk bir kamışı.

Kırdan bir kalem yaptım,
Renk verdim duru suya,
Yazdım mutlu şarkılarımı
İşiten her çocuk sevince boğula

Çoban

Ne de tatlıdır Çobanın güzel yazgısı,
Sabahtan akşama dolanıp durur:
Gün boyu izleyecek koyunlarını
Dilinden düşmeyecek şükürler.

Çün' işitir kuzunun masum çağrısını.
Duyar anasının sevecen karşılığını.
Koyunlar erinç içindeyken tetiktedir Çoban.
Bilirler Çobanlarının yakında olduğu zamanı.

Yankılanan Çayır

Güneş doğar,
Gökleri mutlu kılar.
Çanlar çıngırdar neşeyle
İlkyazı karşılayalım diye.
Tarlakuşuyla ardıcın,
Kuşları çalılığın,
Dolanıp durması şakıya şakıya.
Çanların şen tınısına.
Oyunlarımız görülecek o sıra
Yankılanan Çayırda.

Yaşlı John, ak saçlı
Siler üzüntüyü kahkahası,
Otururken meşenin altında,
Eski dostların arasında,
Hepsi güler oyunumuza,
Şöyle derler az sonra:
"Küçümen birer kızdık, oğlandık hani
Bütün bunlar o günlerin sevinçleri
Gördüğümüz gençlik çağımızda
Yankılanan Çayırda."

Küçümenler yorulunca
Neşeleri kaçınca
Güneş alçalmaya başlar.
Oyunlarımızın sonu gelir:
Analarının kucağında,
Küçük kardeşler boylu boyunca,
Sanki yuvalarındaki kuşlar,
Dinlenmeye hazırlar;
Artık görülmez oyun da
Yankılanan Çayırda.

Kuzu

Küçük Kuzu kimdir seni yaratan
Bilir misin kimdir yaratan
Sana can verip aş koyan karnına,
Irmak boyunda, çayırda;
O sevinçten giysiyi giydiren,
O yumuşacık giysiyi, parıldak, yünden;
Böylesi sevecen bir sesi sana sunan,
Tüm koyakları sevince boğan:
Küçük Kuzu kimdir seni yaratan
Bilir misin kimdir yaratan

Küçük Kuzu anlatacağım sana,
Küçük Kuzu anlatacağım sana:
Senin adınla bilinir o da,
Çün' Kuzu demiş kendi adına:
Yumuşak başlı uysal biri,
Küçümen bir çocuk oluverdi:
Ben bir çocuğum, bir kuzusun sen de
Onun adını taşıyoruz işte.
Küçük Kuzu Tanrı kutsasın seni.
Küçük Kuzu Tanrı kutsasın seni.

Küçük Kara Çocuk

Anam güneyin yaban elinde doğurmuş beni,
Karayım, ama oy, ak ruhum;
İngiliz çocuğu aktır melek gibi:
Oysa ben karayım sanki ışıktan nasiplenmemişim.

Anam beni bir ağacın altında eğitti
Günün sıcağında oturup oraya,
Aldı beni kucağına, öpüverdi,
Doğuyu göstererek başladı anlatmaya.

"Doğan güneşe bak: Tanrı orada yaşar
Işığını gönderir, sıcağını sunar.
Çiçekler, ağaçlar, hayvanlar, insanlar
Sabah erinç, öğleyin neşe alır.

Dünyaya küçücük bir yere konmuşuz,
Dayanmayı öğrenebilelim diye sevgi ışınlarına,
Bu kara gövdeler, bu güneş yanığı yüz
Bir buluttur, gölgelik bir koru anca.

Çün' ruhlarımız sıcağa dayanmayı öğrenince
Dağılacak bulut, duyacağız onun sesini.
Diyecek: çıkın gelin korudan sevgime, ilgime
Altından çadırımın çevresinde sevinin kuzular gibi."

Böyle deyip öptü beni anam,
Ben de öyle diyorum İngiliz çocuğuna.
Sıyrılınca ben kara, o ak buluttan
Tanrı'nın çadırı çevresinde ikimiz de neşeye boğulunca:

Dayanmayı becerene dek onu sıcaktan koruyacağım,
Sevinçle uzanabilsin diye dizine babamızın.
Sonra doğrulup gümüş saçını okşayacağım,
Ona benzeyeceğim, beni sevecek o zaman.

Çiçek

Şen mi Şen Serçe
Altında yaprakların yeşermiş iyice
Mutlu bir Çiçek
Görüyor ok gibi hızlı
Dar beşiğini aradığını
Koynumun dibinde.

Güzel mi Güzel Kızılgerdan
Altında yaprakların yeşermiş iyice
Mutlu bir Çiçek
Ağlayıp durduğunu işitiyor senin
Güzel mi Güzel Kızılgerdan
Koynumun dibinde.

Baca Temizleyicisi

Anam öldüğünde pek gençtim,
Babam sattı beni dilim
Zar zor dönerken "çığır! sıyır! çığır! sıyır!" ağlayışım.
Bundandır temizlemem bacalarınızı, kurum içinde uyumam.

Küçümen Tom Dacre yanımda, kafası kazınınca ağlayan
Kuzu sırtı gibiydi kıvır kıvır saçları: dedim ki o yüzden
"Bırak ağlamayı Tom, takma kafana, başın böyle çıplak olunca
Kurumun sarı saçlarını mahvetmeyeceğini bileceksin hiç olmazsa."

Böylece bıraktı ağlamayı, tam da o gece
Tom uykudayken neler gördü öyle,
Dick, Joe, Ned, Jack, binlerce temizleyici
Kara tabutlara kilitlenmişti

Bir Melek geldi yanlarına elinde parlak bir açkı,
Tabutları açıp hepsini dışarı saldı.
Koştular yemyeşil bir düzlükten hoplaya sıçraya kahkahalarla
Bir ırmakta yıkandılar, ışıl ışıldılar güneşin altında.

Sonra çıplak ve pak, torbalarını bırakıp artlarında,
Oynaştılar yelle yükselip bulutlara.
Meleğin Tom'a dediğince, eğer iyi bir çocuk olursa,
Babası Tanrı olacak ve sevince özlem duymayacaktı asla.

Uyanıverdi Tom, kalktık karanlıkta
Yüklenip çuvallarımızı, fırçalarımızı doğru çalışmaya.
Sabah soğukta ama mutluydu Tom, sıcacıktı,
Hepsi görevlerini yaparsa korkacak bir şey kalmayacaktı.

Küçük Oğlan Kayboldu

Baba, baba, nereye gidiyorsun
Ah yürüme bu kadar hızlı.
Ses ver baba ses ver küçük oğluna
Yoksa kaybolacağım adamakıllı,

Gece karanlık, ortada baba falan yok
Çocuk ıslanmış çiyle.
Batak derindi, ağladı çocuk
Buhar uçup gitti işte.

Küçük Oğlan Bulundu

Küçük oğlan kaybolmuştu ıssız bataklıkta,
Düşüp gezgin ışığın ardına,
Başladı ağlamaya, oysa hep yanı başında olan Tanrı,
Göründü aklara bürünmüş babası kılığında.

Çocuğu öptü, yol gösterdi eliyle
Götürdü dosdoğru anasına,
Kadın solup gitmişti üzüntüden, ıssız koyakta
Küçük oğlunu arayan ağlaya dura.

Gülüşün Şarkısı

Yeşil ağaçlar gülerken bir ağız neşeyle
Çakur çukur ırmak akarken güle güle,
Hava gülerken şen kavrayışımızla,
Yeşil tepe gülerken bu şamataya.

Çimenler gülerken canlı yeşiliyle
Çekirge gülerken bu keyifli görüntüye,
Mary ve Susan ve Emily
Tatlıcık, yuvarlacık ağızlarıyla çığırırken 'Ha! Ha! Hi!'

Gölgelikte gülerken kuşlar alaca bulaca
Kirazlarla, cevizlerle kurulmuş soframızda
Gel canlan, neşelen iyice, katıl bana
Hep bir ağızdan söyleyelim 'Ha! Hi! Ha!'

Bir Ninni

Tatlı düşler bir gölgelik kurmakta
Güzel yavrumun baş ucunda.
Mutlu sessiz ay ışınlarının
Gökçe ırmaklarından tatlı düşler yağsın.

Uyu mışıl mışıl, yumuşacık tüylü kaşların
Bir bebek başlığı dokusun.
Uyu mışıl mışıl, ince Melek de
Dolaşsın mutlu yavrumun üstünde.

Tatlı gülüşler, gece vakti
Kuşatın sevincimi.
Tatlı gülüşler, Ananın gülüşleri
Savuştursun bitmek bilmez geceyi.

Tatlı iniltiler, yumuşacık iç çekişlerin,
Kovmasın uykuyu gözlerinden sakın.
Tatlı iniltiler, tatlı mı tatlı gülüşler.
Savuşsun yumuşacık iniltiler birer birer.

Uyu mutlu yavrum uyu güzelce.
Tüm varlıklar uyumuş gülümsemekte.
Uyu, uyu, uyu mutlulukla.
Anan ağlarken baş ucunda

Tatlı bebeğim, yüzünde
Görüyorum işte Kutsal İmge.

Tatlı bebeğim, bir zamanlar sencileyin
Uzanıp ağladı bana yaratıcın

Ağlardı bana, sana, hepimize.
Minnacık bir bebekken bile.
Gördüğün onun imgesi her zaman.
O göksel yüz sana gülümseyen.

Gülümsüyor hepimize, sana, bana,
Minnacık bir bebek oluverdi,
Bebek gülüşleri onun gülüşleri.
Yer ile gök erince dalmada.

Tanrısal İmge

Kayra, Acıma, Erinç, Sevgi için
Yalvarır herkes gömülünce üzünce:
Bu sevinç dolu erdemlere
Yönelir gönül borcuyla.

Çünkü Kayra, Acıma, Erinç, Sevgi
Tanrıdır, sevgili babamız:
Ve Kayra, Acıma, Erinç, Sevgi
İnsandır, onun çocuğu, kaygısı.

Çünkü Kayrada İnsan Yüreği Vardır
Acımada insan yüzü:
Sevgi, insanın tanrısal kılığı,
Erinç, İnsanın örtüsü.

Bu yüzden tüm insanlar her ülkeden,
Yalvarıp yakaran üzünce boğulunca,
Yakarır insanın tanrısal kılığına
Sevgi, Kayra, Acıma, Erince.

Herkes sevmeli insan kılığını, isterse bürünmüş olsun
Putatapar, Türk, Yahudi görünümüne.
Kayra, Sevgi ve Acımanın bulunduğu yerde
Bulunur Tanrı da.

Kutsal Perşembe

Kutsal Perşembeydi, tertemiz masum yüzleri
İkişer ikişer yürüyordu çocuklar al mavi yeşil giysili
Önlerinde kır saçlı kilise görevlileri, kar gibi ak değnekleri
Paul'ün yüksek kubbesine varıncaya Thames'in akıp duran suları gibi

Ah nasıl da kalabalık göründüler, şu çiçekleri Londra kentinin
Öbek öbek oturdular, ışık saçıyordu oturuşları kendiliğinden
Uğulduyordu kalabalık, kalabalığı kuzuların
Binlerce küçümen oğlanla kız masum ellerini kaldırırken

Artık zorlu bir yel gibi yükseltiyorlar göğe şarkının sesini
Ya da Cennetin sıraları arasında uyumlu gürlemeler gibi
Altlarında yaşlı kişiler oturuyor, yoksulların bilge koruyucuları
Bir Meleği kovmayasınız diye kapınızdan yüceltiyorlar acımayı

Gece

Güneş alçalıyor batıda
Işıldıyor akşam yıldızı.
Kuşlar sessiz yuvalarında,
Aramam gerek kendi yuvamı,
Bir çiçek gibi ay da
Göğün yüce çardağında;
Sessiz bir sevinçle
Oturup gülümsüyor gecede.

Uğurlar olsun yeşil çayırlar, mutlu koruları
Sevince boğulan sürülerin;
Kuzuların otladığı yerde dolaşır sessizce
Meleklerin parıldak ayakları;
Saçtıkları kutsama göze görünmez,
Verdikleri neşe dur durak bilmez,
Her tomurcuğa, her çiçeğe
Uykudaki her göğüse.

Tüm kaygısız yuvalara bakarlar,
Yatıp ısındığı kuşların;
Her hayvanın inine uğrarlar,
Hepsini korumak için zarardan;
Uyuyacak yerde
Ağlayıp inildeyen birini görürlerse
Başından aşağı uyku serperler
Yatağının başucunda oturup beklerler.

Av diye ulurken kurtlar, kaplanlar
Durup acırlar, ağlaşarak;
Susuzluklarını gidermeye uğraşırlar
Onları koyunlardan uzak tutarak.
Ancak başlarsa korku saçan saldırıları;
Melekler, en sakınımlı olanları
Girişir her yumuşak tini alıp taşımaya
Kalıt alınacak yeni dünyalara.
Aslanın kızıl gözleri orada
Altından gözyaşlarına boğulacak:
Acıyarak dokunaklı ağlayışlara
Ağılın çevresinde dolaşarak:
Şöyle der: "Öfke, uysallığı yoluyla
Ve sayrılık, sağlığı aracılığıyla
Uzak tutulmada
Ölümsüz günümüzden yana.

Meleyen kuzu, senin yanına şimdi
Uzanıp uyuyabilirim;
Düşünüp senin adını taşıyan kişiyi,
Ardınca çobanlık edip ağlayabilirim.
Çünkü yunup yıkanmış yaşam ırmağında
Işıldak yelem ta sonsuza
Parlayacak altın gibi hem
Ben sürüyü korurken."

İlkyaz

Ses ver kavala!
Nasıl sessiz şu anda.
Kuşlar sevinç içinde
Gündüz gece.
Bülbül ya
Derin koyakta
Tarlakuşu gökte
Neşeyle
Neşeyle karşılamakta Yılı, Neşeyle

Küçük Oğlan
Sevinç dolan.
Küçük Kız tatlıcık
Miniminnacık,
Horoz ötmekte
Şakıyorsun sen de.
Seslerde neşe
Çocuklarda velvele
Neşeyle karşılıyorlar Yılı, Neşeyle

Küçük Kuzu
Buradayım işte,
Gel yala
Ak boynumu.
Bırak kırpayım
Yumuşak Yününü.
Bırak öpeyim
Tatlı yüzünü.
Neşeyle karşılıyoruz Yılı, Neşeyle

Dadının Şarkısı

Çocuk sesleri işitilince çayırdan
Tepeden duyulunca kahkahalar,
Yüreğim erince bürünür bağrımda
Kalan ne varsa durulur

"Artık eve gelin çocuklarım, güneş batmada
Çıktı gecenin çiyi işte
Gelin, gelin bırakın oynamayı, çekilelim
Sabah belirene dek göklerde"

"Olmaz, olmaz, bırak oynayalım, daha bitmedi gün
Gidemeyiz uyumaya
Üstelik bak küçümen kuşlar uçuyor gökte
Tepeler kaplı ak koyunlarla"

"Peki, peki gidin oynayın ışık yitene dek
Sonra eve gelin yatmaya"
Küçümenler zıpladı bağırdı bastı kahkahayı
Tüm tepeler yankılanmada

Çocuk Neşesi

"Adım yok
İki günlüğüm daha."
Nasıl sesleneyim sana?
"Mutluyum işte
Adım Neşe."
Tatlı Neşe eksik olmasın senden!

Güzel Neşe!
Tatlı Neşe iki günlük daha.
Tatlı Neşe diyeceğim sana:
Gülümsersin sen
Ben şarkı söylerken
Tatlı Neşe eksik olmasın senden!

Bir Düş

Bir düş gölgelik kurdu bir keresinde,
Meleklerin gözettiği döşeğimde,
Yitirmişti yolunu bir Karınca
Uzandığımı sandığım çayırda.

Sıkıntılı, şaşkın, bir başına
Yönsüz, yol yorgunu, kalmış karanlığa,
Karmaş dolaş bir dalın üzerinde
Yüreğim burkuldu duyduğum sözleriyle:

"Ah çocuklarım! Ağlarlar mı şimdi?
Duyarlar mı babalarının ah edişini?
Nerde kaldı diye bakıyorlardır dışarıya
Girip içeri ağlıyorlardır bana."

Bir damla yaş süzüldü gözümden duyduğum acıyla:
Ama bir ateş böceği gördüm yanında
Şöyle yanıtlayan: "Kim bu ağlayan yaratık ki
Çağırıyor gecenin bekçisini

Yolu aydınlatırım ben,
Böcecik yola koyulurken:
Bu böcek vızıltısını izle,
Küçük yolcu, çabucak varasın evine."

Bir Başkasının Üzüncü Üstüne

Başka birinin acısını görüp de
Boğulmaz mıyım üzünce?
Bir başkasının derdini görmeyeyim,
Sevecen bir umar aramaz mıyım?

Görünce bir damla gözyaşını,
Duyumsamaz mıyım üzüncümün paylaşıldığını,
Çocuğunu ağlarken görünce
Bir baba dolmaz mı üzünçle?

Bir ana oturup kalır mı dersin
Ağlamasına, korkusuna bir bebeğin?
Yo, yo! Asla böyle olamaz.
Asla, asla böyle olamaz.

Herkese gülümseyen kişi
İşitince minicik çalıkuşunun ezincini
İşitince acısını, kaygısını küçücük kuşun
İşitince kapıldığı üzüncü yavrucakların

Oturup yuvanın yamacına
Sevecenlik ekmez mi bağırlarına,
Oturup beşiğin yanına
Gözyaşı dökmez mi bebeklerin ağlayışına,

Oturup gündüzlü geceli
Tüm gözyaşlarımızı silmezlik eder mi?
Ah, yo! Asla böyle olamaz,
Asla, asla böyle olamaz,

O hepinize sevincini verir,
Küçücük bir bebek oluverir,
Acılı bir kişiye dönüşür
O da üzünç duyar,

Düşünsene, sen ah edeceksin
Yanında olmayacak yaratıcın.
Düşünsene, sen gözyaşına boğulacaksın
Yanında durmayacak yaratıcın.

Ah! Sevincini verir bize
Acımızı gidersin diye
Yitip gidene dek acımız da
Oturup inler yanımızda

Giriş

Duy sesini Ozanın!
Şimdiyi, Geçmişi, Geleceği gören
Kulakları işitmiş olan
Kutsal Sözü
Eskil ağaçların arasında yürürken.

Seslenen şaşkın Ruha
Akşam çiğinde ağlayan:
Engelleyebilir
Yıldızlı kutbu;
Ve azalan, azalan ışık canlanır!

"Ey Yer Ey Yer geri dön!
Doğ çiğ düşmüş otlardan;
Gece tükenir
Ve gün
Doğar uykulu yığından.

Dönüp gitme artık geriye:
Ne diye dönesin ki?
Yıldızlı örtü
Sulak Kıyı
Verilir sana gündönümüne dek."

Yerin Yanıtı

Yer kaldırdı başını
Ürkünç, iç buran karanlıktan.
Soldu ışığı:
Taştan Ürkü!
Kilitleri sıvanmıştı koyu umutsuzlukla.

"Tutsağım sulak kıyıda
Yıldızlı Kıskançlık tutuyor inimin ağzını
Soğuk ve yaşlı
Ağlaya dura
Duyuyorum eskil insanların atasını

İnsanların bencil atası
Acımasız kıskanç bencil korku
Sevindirir mi
Geceye zincirli
Genç bakireleri, doğar mı gün?

İlkyaz gizler mi sevincini
Tomurcuklar, çiçekler büyürken?
Ya tohumcu?
Saçar mı tohumlarını geceleyin?
Köylü karanlıkta saban sürer mi?

Kır bu ağır zinciri,
Donduran kemiklerimi
Bencil! kibirli!
Bengi Yıkım!
Tutsaklığından kurtar Sevgiyi."

Çamur ile Çakıl

"Sevi gözetmez kendini,
Kendisi için kaygılanmaz inan;
Oysa erinç verir bir başkasına,
Bir Cennet kurar Cehennemin umutsuzluğundan."

Böyle söylüyordu küçümen bir Çamur Parçası,
Çiğnenmiş sığırların ayakları altında:
Oysa ırmaktaki Çakıl Taşı
Çağıldıyor aynı ölçüye göre bir karşılıkla.

"Sevi yalnız Kendini gözetir,
Kendi zevki için tutsak alır başkasını inan;
Haz duyar başkasının erinci yitince,
Bir Cehennem kurar Cennetin yıkımından."

Kutsal Perşembe

Bu kutsal bir şey mi görülesi
Zengin ve verimli bir ülkede
Bebeklerin acıya sürüklenmesi,
Beslenmesi soğuk ve tefeci bir elle?

Bir türkü mü şu titrek ağlayış?
Neşeli bir türkü mü dersin?
Ya niye yoksul bunca çocuk?
Burası bir yoksulluk ülkesi, yoksulluk!

Güneşleri asla parlamaz.
Tarlaları soğuk ve çıplaktır.
Dikenle doludur yolları.
Orada bengi kış vardır.

Her nerede ışırsa güneş.
Yağmur her nereye düşerse:
Orada asla aç kalmaz bebek,
Yoksulluk ürkü vermez zihne.

Küçük Kız Kayboldu

Geleceği
Görüyorum yalvaç gibi,
Dünya Uykusundan
(Ağır derin cezasından)

Uyanıp arayacak
Yaratıcısını hani alçak
Gönüllü: ve ıssız çöl de
Dönecek güzelim bir bahçeye.

Güney ikliminde,
Sönüp gitmediği yerde
Yetkin yazın asla;
Uzanmış yatıyor Güzel Lyca.

Yedi yaz yaşayınca
Anlattı Güzel Lyca.
İşiterek yaban kuşların şakımasını,
Nice uzun dolaşmıştı.

"Tatlı uyku, gel bana
Bu ağacın altında;
Anası, babası ağlasın:
Lyca nerede uyusun?

Yaban çölde yiten
Küçük çocuğunuz sizin.

Nasıl uyur Lyca
Anası durmaz ağlarsa?

Eğer sızlayacaksa yüreği,
Lyca uyumasın daha iyi;
Anam uyursa,
Ağlamayacak Lyca.
Öfkeli öfkeli gece
Çöken bu ışıldak çöle,
Bırak doğsun ayın
Ben gözlerimi yumarken."

Lyca yatmış uyurken,
Derin inlerden gelen
Yırtıcı hayvanlar da
Gördüler bakireyi uykuda

Kral Aslan dikildi
Ayrımsadı bakireyi,
Sıçrayıp durdu çevresinde
Kutsanmış toprağın üstünde:

Leoparlar, kaplanlar oynuyor çevresinde,
Yatarken Lyca öylece;
Yaşlı aslan hele
Eğildi altın yelesiyle.

Dili dolandı kızın göğsünde,
Boynunun üstüne
Yakut yaşlar boşanırken
Yalım yalım gözlerinden;

Dişi aslan geldi,
Çıkardı ince giysisini,
Taşıdılar çırılçıplak böyle
Uyuyan bakireyi inlerine.

Küçük Kız Bulundu

Bütün gece yüreklerinde acı
Gitti Lyca'nın ana babası:
Derin koyaklar boyunca,
Çöllerin ağlayıp durduğu sıra.

Yorgun, acıyla yıkılmış,
İnlemekten sesleri kısılmış:
Yedi gün boyunca kol kola,
İz aradılar çöl yollarında.

Yedi gece boyunca
Uyudular koyu karanlıkta:
Çocuklarını gördüler düşlerinde
Açlıktan ölüyordu ıssız çölde.

Solgun, izsiz yollar boyunca
Düşlerindeki imge başıboş dolaşmakta,
Aç bilaç, zayıflamış iyice, ağlamakta
Derinden acınası çığlıklarla

Uyanıp kaygılı düşten,
Doğruldu titreyen kadın
Yorgun acılı ayakları üstünde;
Gidemeyecekti daha öteye.
Kocası taşıdı onu kollarında,
Güç bulmuş çıldırtan acısıyla;
Rastlayana dek bir aslana
Pusuya yatmış yollarında.
Anlamsızdı dönmek geri,

Çok geçmeden ağır yelesi
Çiviledi onları yere;
Ardından dolandı çevrelerinde,
Koklayarak avını.
Ama yatıştı korkuları
Ellerini yalayınca;
Sessizce durdu yanlarında.

Baktılar gözlerine
Meraklanmış olarak iyice:
Görünce uğradılar şaşkınlığa,
Bir tin donanmış altınla.

Başında bir taç vardı
Dökülüyordu omuzlarından aşağı
Altın sarısı saçları.
Yitti gitti kaygıları.

"Haydi" dedi, "beni izleyin
Ağlamayın kızınız için;
Derinlerdeki sarayımda
Uyumakta Lyca."

Gittiler onlar da
Görümün ardı sıra:
Gördüler çocukları uyumakta
Yaban kaplanların arasında.

O günden beri ıssız bir
Koyakta oturmaktalar
Ne kurt ulumasından
Korkuları var, ne aslan kükremesinden.

Baca Temizleyicisi

Küçücük kara bir şey karların içinde
İnliyordu "çığır! sıyır!" diye acı dolu bir sesle!
"Anan baban nerede? Söylesene?"
"Kiliseye gittiler dua etmeye.

Mutlu oldum diye kırlarda
Kışın karın ortasında gülüyorum diye:
Yas giysilerini giydirdiler bana.
Bir şarkı öğrettiler düzülmüş acının sesleriyle.

Mutlu olduğum, dans edip şarkı söylediğim için
Bana üzgü vermediklerini düşünüyorlar:
Ve acılarımızdan bir cennet yaratan
Tanrıya, onun Rahibiyle Kralına şükretmeye gidiyorlar."

Dadının Şarkısı

Çocuk sesleri işitilince çayırda
Ve fısıltılar derin koyakta:
Gençlik günlerim taptaze canlanır kafamda,
Yüzüm sararıp solar kıskançlıkla.

Artık eve gelin çocuklarım, güneş battı
Çıktı gecenin çiyi, ilkyazınız
Gününüz oyuna harcandı
Gizlenmiş bekler kışınız, geceniz.

Hasta Gül

Ey Gül hastasın sen.
O görünmez kurt,
Geceleyin uçan
Uluyan fırtınada:

Bulmuş senin
Kıpkızıl sevinçten yatağını:
Karanlık gizli sevisi
Yıkıyor senin yaşamını.

Çeviren: Akşit Göktürk

Sinek

Küçük Sinek,
Yok etti
Düşüncesiz elim
Yaz eğlenceni.

Ben bir sinek
Değil miyim senin gibi?
Sen bir insan
Değil misin benim gibi?

İşte dans edip içiyorum ben de
Türküler çağırıyorum gönlümce;
Duygusuz bir el
Kanadımı kıracak günün birinde.

Düşünce yaşamsa
Güç ve soluk,
Ölümse
Düşünceden yoksunluk;

Mutlu bir sineğim
Ben öyleyse,
Yaşasam ne
Ölsem ne.

Melek

Bir Düş gördüm! Ne demeye gelmede?
Bir Kraliçeydim bakire:
İnce bir meleğin gözettiği;
Kavrayışsız acı aklımı çelmemişti!

Ağladım gündüz gece
O gözyaşlarımı silmede
Gündüz gece ağladım
Yüreğimin sevincini ondan sakladım

Açtı kanatlarını o da uçup gitti:
Ardından kızardı sabah al gül gibi:
Silip gözlerimi güç verdim korkularıma
On bin kargı ve kalkanla.

Çok geçmeden Meleğim geldi yine:
Donanımlıydım, gelmişti boş yere:
Gençlik çağı yitmişti çünkü
Saçlarıma kır düşmüştü.

Kaplan

Kaplan! Kaplan! ışıl ışıl yanmada
Gecenin ormanlarında:
Hangi ölümsüz el ya da gözle
Çatılabilir ürkü salan bakışımın böyle?

Hangi uzak derinlerde ya da göklerde
Yanar gözlerinin ateşi, söyle!
Hangi kanatlar boy ölçüşmeye kalkar seninle?
Hangi el yeltenir ateşi tutmaya?

Hangi omuz, hangi ustalık
Bükebilir yüreğinin erkini?
Yüreğin vurmaya başladığında
Hangi korkunç el? Hangi korkunç ayak?

Hangi çekiç? hangi zincir?
Hangi ocaktaydı beynin?
Hangi örs? hangi korkunç kavrayış
Onun Ölümcül yılgılarını tutmaya yeltenir?

Yıldızlar kargılarını attığında
Gök gözyaşlarıyla sulandığında:
Yapıtını görünce gülümsedi mi?
Kuzuyu yaratan mı yarattı seni?

Kaplan! Kaplan! ışıl ışıl yanmada
Gecenin ormanlarında:
Hangi ölümsüz el ya da gözle
Çatılabilir ürkü salan bakışımın böyle?

Güzel Gül Ağacım

Bir çiçek sunuldu bana;
Mayıs asla veremezdi böylesini.
"Güzel bir Gül Ağacım var benim" dedim ama.
Bırakıp gittim tatlıcık çiçeği.

Gittim hemen Güzel Gül Ağacıma;
Bakayım diye gündüzlü geceli.
Ama Gülüm yüz çevirdi kıskançlıkla:
Tek sevincimdi dikenleri.

Ah! Günçiçeği

Ah, Günçiçeği! usanmış zamandan.
Sayıyor Güneşin adımlarını:
Arıyor gezgini yolundan alıkoyan
O güzelim ülkeyi, tatlı mı tatlı.

Delikanlı yitmiş orada, dinmemiş arzular,
Örtünmüş karla solgun Bakire:
Doğrulup gömütlerinden uzanırlar
Günçiçeğimin varmak istediği yere.

Zambak

Alçakgönüllü Gül bir diken çıkarmada:
Göz korkutan bir boynuz uysal Koyunda:
Ah Zambakta ise Sevi sevinci,
Ne bir diken ne bir gözdağı lekeler parlak güzelliğini

Sevgi Bahçesi

Sevgi Bahçesine gittim.
Hiç görmediğim bir şey önümde:
Bir Kilise kurulmuştu tam ortasına,
Çimlerde eğlenmeye alışık olduğum yere.

Kapıları kapalıydı Kilisenin,
"Açmayacaksın" yazıyordu üstünde;
Ben de döndüm Sevgi Bahçesine,
Nice güzelim çiçeğin açtığı yere.

Gömütler sarmış her yanını,
Çiçekler açacak yerde gömüt taşları:
Kara cüppeli Rahipler dolanıyordu ortalıkta,
Fundalarla bağlayarak sevinçlerimi, arzularımı.

Küçük Serseri

Canım anam, canım anam, Kilise pek soğuk.
Oysa Meyhane sağlıklı, kıyak, sıcak;
Anlatabilirim üstelik nereye alışkınım,
Bu alışkanlık Cennette bile pek işlemez.

Kilisede bize biraz bira verirlerse,
Ruhlarımızı canlandıracak güzel bir ateş bir de;
Bütün gün ilahiler söyleyip dua ederiz;
Kiliseden ayrı düşmeyi hiç mi hiç istemeyiz,

Vaiz başlarsa öğütlere içip söyleye,
İlkyazdaki kuşlar kadar mutlu oluruz biz de:
Her daim Kilisede olan iffet abidesi Sinsi Hatun var ya,
Hırpalamaz artık çocukları, o zaman ne oruç, ne sopa.

Ve Tanrı, çocuklarını kendisi denli
Hoş, mutlu görmekten sevinen bir baba gibi:
Didişmez artık Meyhaneciyle, İblisle
Öper onu, sevindirir içecekle giyecekle.

Londra

Dolaşıyorum bütün ayrıcalı sokaklar boyunca,
Yanı başında akıp duran ayrıcalı Thames'in.
Görüyorum rastladığım her suratta
İzlerini zayıflığın, izlerini acının.

Her bir İnsanın her çığlığında.
Korku dolu ağlayışında her çocuğun.
Her seste, her yasakta
Zihinde dövülmüş kelepçeleri işitiyorum

Baca Temizleyicisinin çığlığı nasıl da
Ürküye düşürüyor her karartan Kiliseyi,
Saray duvarlarından akıyor bulanmış kana
Kötü yazgılı Askerin iç çekişi

Oysa çoğun duyarım geceyarısı sokaklarda
Genç Orospunun ilenci nasıl da
Yok ediyor yeni doğmuş bebeğin ağlayışını
Kargışlarla çökertiyor Evliliğin yıkıntısını

İnsanın Özeti

Artık Acıma kalmayacak
Birilerini Yoksul kılmazsak:
Kalamaz artık Kayra
Herkes bizim kadar mutlu olunca;

Karşılıklı Korku erinç bağışlar;
Bencil seviler çoğalana kadar.
Ardından Ezinç bir tuzak kurar,
Yemlerini özenle yayar.

Oturur kutsal korkularla,
Yeri sular gözyaşlarıyla:
Boyun Eğme kök salar sonra
Ayaklarının altında.

Çok geçmez yayılır üstünde başının
Üzünçlü gölgesi Gizemin;
Tırtıl ve Sinek de
Beslenirler Gizemle.

Verir Aldatmanın meyvesini,
Al mı al, tatlı mı tatlı yemesi;
Kuzgun yuvasını kurar böylece
En koyu gölgede.

Yerin ve denizin Tanrıları
Doğada bulmaya uğraştı bu ağacı
Ancak araştırmaları boşa gitti:
Yetiştiği biricik yerdi İnsan Beyni

Çocuk Acısı

Anam inledi! Ağladı babam!
Ürkü dolu dünyaya atıldım:
Umarsız, çıplak, gür bir inilti
Bir bulutta gizlenen iblis gibi.

Babamın ellerinde debelenerek:
Kundak bağımla didişerek:
Bağlı ve bitkin, en iyisi dedim bak
Anamın bağrında surat asmak.

Ağulu Bir Ağaç

Kızgındım dostuma:
Anlattım öfkemi, yatıştı o anda.
Kızgındım düşmanıma:
Anlatmadım, öfkem büyüdü anca.

Suladım onu korkular içinde
Gözyaşlarımla gündüz gece:
Güneşlendirdim gülümseyişlerle
Tatlı aldatıcı düzenlerle.

Büyüdü gündüz gece
Parlak bir elma verinceye.
Düşmanım gördü parlayışını.
Benim olduğunu anladı.

Çaldı girip bahçeme
Ortalığı örttüğünde gece.
Sabahleyin gördüm sevinçle
Düşmanım serilip kalmıştı ağacın dibinde.

Küçük Bir Oğlan Kayboldu

Ne kendisi gibi sever başkasını
Ne başkasına saygı gösterir böyle.
Ne de tanınması olanaklı
Bir Düşüncenin kendinden yüce:

"Tanrım, seni ya da kardeşlerimden birini
Nasıl daha fazla sevebilirim ki?
Kapının dışındaki kırıntıları gagalayan
Küçük kuş denli seviyorum seni."

Rahip oturup yanına işitti çocuğu.
Coşkuyla titreyerek kavradı saçlarını:
Tutup sürükledi ufarak ceketinden:
Rahibin özenine herkes bayıldı.

Durup yüce sunakta
"Tanrım! Şu iblise bak bir," dedi:
"En kutsal Gizemimizi
Yargılamaya yeltenen biri."

Ağlayan çocuğu işitmezdi kimse.
Ağlayan ana babası inledi boş yere:
Minicik gömleğine dek soyup çocuğu
Vurdular demir zincire.

Yaktılar kutsal bir yerde
Daha nicelerinin yakıldığı:
Ağlayan ana babası inildedi boş yere
İngiltere kıyısında böyle şeyler mi yapılmaktaydı?

Küçük Bir Kız Kayboldu

Gelecek Çağın çocukları
Bu öfke dolu Sayfayı okuyan:
Bilecekler önceki bir zaman
Sevgi! tatlıcık Sevgi! bir suç sayılmıştı.

Altın Çağda,
Kış soğuğundan uzakta:
Genç oğlanla kız ışıldaya ışıldaya,
Yönelip kutsal ışığa
Sevince boğulurdu çırılçıplak güneş ışınlarında.

En yumuşak özenle dolu
Genç bir çift, nice zaman oldu:
Karşılaştı ışıl ışıl bahçede,
Kutsal ışığın az önce
Gecenin perdelerini kaldırdığı yerde.

Orada, doğan günde
Eğleştikleri çayır çimende:
Uzaktaydı ana babalar:
Yakma gelmezdi yabancılar:
Çok geçmeden unuttu genç kız korkusunu.

Yorgun düşüp tatlı öpüşlerle
Sözleştiler yeniden buluşalım diye,
Suskun uykunun tam da
Cennetin derinlerini örttüğü sıra;
Yorgun argın gezginler ağladığında.

Vardı ak düşmüş babasının yanına
Kız ışıldaya ışıldaya:
Ancak onun sevgi dolu kılığı
Andıran kutsal kitabı
Ürküyle titretti ince kollarını.
"Ona! solgun, yorgun hem de
Babasına seslenmekte:
Ey ürperten korku!
Ey acılı kaygı!
Silkeleyen kır saçlarımdaki çiçekleri"

Tirzah'a

Doğan her şey Kalımsız Doğumla
Çürüyecektir Toprakta
Bu Döngüden sıyrılsın diye özgürce;
Öyleyse neyleyim ben seninle?

Utanç ve Gururdan doğar Cinsiyetler
Gün boyu sürüklenir, geceleyin ölürler,
Oysa Ölümü Uykuya çevirir Kayra;
Cinsiyetler doğar çalışıp ağlamaya.

Ölümlü yanımın Anası, sen,
Yüreğimi ezinçle biçimleyen,
Asılsız kendini aldatan gözyaşları
Tıkayan Burnumu, Gözlerimi, Kulaklarımı,

Kilitledi dilimi duygusuz çamurda
Bağladı beni Ölümlü Yaşama:
Özgür kalırım İsa'nın Ölümüyle,
Öyleyse neyleyim ben seninle?

Öğrenci

Severim yaz sabahı kalkmayı
Kuşlar ötüşmeye başladığında ağaçlarda;
Uzaklardaki avcı üfler borusuna,
Tarlakuşu eşlik eder şarkıma.
Ah! Ne tatlı eşlik bu, ne tatlı.

Ama yaz sabahı gitmek okula
Ah! Bütün keyfimi kaçırır;
Acımasız kocalmış bir göz altında
Küçümenler bütün günü geçirir
İç çekiş ve acıyla.

Ah! Öyle cansız oturduğum zamanlarda
Çoğun kaygı dolu saatler harcarım.
Ne kitabımdan zevk duyarım,
Ne de oturabilirim sıramda,
Yılmışım iç sıkıcı sağanakla

Haz için doğan kuş
Oturup bir kafeste nasıl şakısın?
Nasıl bir çocuk, korkulardan usanmış
Kırılgan kanadını sarkıtsın,
Dinç fırlayışını unutsun?

Ah! anacığım, babacığım, tomurcuklar donup da
Çiçekler sürüklenir giderse,
Kırılgan bitkiler soyulursa
Neşesinden doğan günde,
Acı ve kaygının ürküsüyle,

Yaz nasıl doğacak sevinçle
Nasıl boy gösterecek yaz meyveleri
Nasıl devşireceğiz acıların yok ettiklerini
Nasıl kutsayacağız olgunlaşan yılı
Kışın çetin yelleri boy gösterdiğinde?

Eskil Ozanın Sesi

Sevinç dolu gençler, gelin beriye:
Görün sabahın gelişini,
Yeni doğmuş doğruluk imgesini
Kuşku yitmiş, us bulutları da
Karanlık tartışmalar, kurnaz didiklemeler.
Budalalık sonsuz bir dolambaçtır,
Yollarını çıkılmaz kılar karmaş dolaş kökleri,
Düşmüştür oraya niceleri!
Bütün gece takılıp dururlar ölülerin kemiklerine;
Anlarlar kaygıdan başka nesne bilmediklerini;
Kendilerine yol gösterilmesi gerekirken, yol göstermeyi dilerler ötekilere.

Tanrısal Bir İmge

İnsan Yüreği var Kıyıcılıkta,
Kıskançlıkta İnsan Yüzü;
Yılgıda Tanrısal İnsan Sureti,
İnsan Kılığı Gizin örtüsü.

İnsan Kılığı dövme Demirdendir,
Kızgın bir Döküm yeri İnsan Sureti,
İnsan Yüzü damgalanmış bir Ocak,
Onun aç Karnı İnsan Yüreği.

Elyazmalarından Şiir Parçaları

William Blake. 1805-20. Kentaur Cacus, Vanni Fucci'yi tehdit ediyor. Dante'nin İlahi Komedya'sı için resimlemelerden, Kanto 25, Cehennem.

Yumuşak Kar

Karlı bir gündü, çıktım dolaşmaya
Oyna benimle dedim yumuşak kara
Oynadı elbet, eridi tüm olgunluğuyla
Korkunç bir suç bu, kışa kalırsa

Bengilik

Kişi kendini bir hazza bağladı mı
Yok eder kanatlanmış yaşamı
Süzülürken haz öpüveren onu
Bulur yerini: bengiliğin gündoğumu

Eskil Bir Atalar Sözü

Sav başından şu karartan kiliseyi
Sav başından evliliğin yıkıntısını
Sav başından şu kanlı yeri
Kuşkusuz savuşturacaksın eskil kargışı

Yanıtlanan Soru

Erkeklerin kadınlarda aradığı nedir?
Doyurulmuş isteğin yüzdeki izleri.
Kadınların erkeklerde aradığı nedir?
Doyurulmuş isteğin yüzdeki izleri.

*

Bir eşten istediğim nedir
Orospularda her zaman bulunan -
Doyurulmuş isteğin yüzdeki izleri

Cennetle Cehennemin Evliliği

William Blake. 1795-1805. Nebukadnezar.

Sav

Rintrah gürler ve yalazlarını titretir ağır havada;
Derinlerde çöküp sürüklenir aç bulutlar

Uysaldı önceleri, korkulu bir yolda,
Doğru kişi sürdürdü dosdoğru gidişini
Ölüm koyağına.
Dikenlerin yetiştiği yere güller dikilir.
Verimsiz çalılıkta
Vızıldar bal arıları.

Ardından korkulu yol yapılmış:
Ve bir ırmak, bir kaynak
Her uçurum ve gömüte;
Ağarmış kemiklerde
Kızıl çamur belirmiş.

Kötü kişi dinginlik yollarını bırakana dek,
Korkulu yollarda yürüyüp doğru kişiyi
Verimsiz topraklara sürüklemek uğruna.

Artık sinsi iblis
İnce bir yumuşak başlılıkla ilerliyor.
Ve doğru kişi aslanların dolaştığı
Issızlarda haykırıyor öfkeyle.

Rintrah gürler ve yalazlarını titretir ağır havada;
Derinlerde çöküp sürüklenir aç bulutlar.

Yeni bir cennet oluştu, otuz üç yıl oluyor ortaya çıkalı: o günden beri yeniden canlanıyor Bengi Cehennem. Şu işe bak! Gömüte tüneyen Melektir Swedenborg; yapıtları katlanmış keten giysiler. Artık Edom'un egemenliği var, Adem'in Cennete geri dönüş zamanı; bakın İşaya, Bap xxxiv ve xxxv.
Karşıtlar yoksa ilerleme de yok. Çekicilik ve İticilik, Us ve Enerji, Sevgi ve Nefret gereklidir İnsan varoluşuna.
Bu karşıtlıklardan, dinsel olanın adlandırmasıyla İyi ve Kötü çıkar. İyi edilgendir, Usa boyun eğer. Kötü etkindir, Enerjiden doğar.
İyi Cennettir. Kötü Cehennem.

İblisin Sesi

Tüm Kitaplar ve kutsal yasalar aşağıdaki yanılgıların nedeni olmuştur.

1. İnsanın gerçekte varolan iki özü vardır. Yani: bir Gövde ve bir Ruh.
2. Kötü denen Enerji yalnızca Gövdeden gelir. İyi denen Us yalnızca Ruhtan gelir.
3. Tanrı, Enerjilerinin peşine düştüğü için İnsana Bengilik içre acı çektirecektir.

Oysa bunların Karşıtları Doğrudur

1. İnsanın Gövdesi Ruhundan ayrışık değildir; çünkü Gövde denen şey Ruhun parçasıdır, bu çağda Ruhun temel öğelerini oluşturan beş Duyu tarafından kavranır.
2. Enerji yaşamdır tek, Gövdeden gelir; Us Enerjiyi sınırlayan ya da dıştan kuşatan çemberdir.
3. Enerji Bengi Hazdır.

İsteği yasaklayanlar, kendilerininki yasaklanamayacak ölçüde zayıf olduğu için yaparlar bunu; yasaklayıcı ya da us onun yerine el koyar ve yedip yönetir gönülsüz olanı.

O sınırlanmış olduğu için yavaş yavaş edilginleşir, yalnızca isteğin gölgesi olarak kalana değin.

Bunun öyküsü Yitik Cennet'te yazılıdır, Yönetici ya da Us Mesih diye adlandırılır.

Ve asıl Başmelek, cennet topluluğu üzerinde egemen olan, Şeytan ya da İblis diye adlandırılır, çocuklarının adlarıysa Günah ve Ölümdür.

Ancak Eyup'un Kitabında, Milton'ın Mesihi İblis olarak adlandırılır.

Zira bu öykü her iki tarafça da benimsenmiştir.

İstek sanki sıyrılıp atılmış gibi görünür gerçekten Usa; oysa Şeytanın açıklamasına göre, Mesih düşmüştür ve Cehennemden çaldıklarıyla bir cennet kurmuştur.
Bu İncil'de gösterilmiştir, Baba'ya teselliciyi, yani İsteği göndersin de Us üzerine bir şeyler kurabileceği Düşünler edinebilsin diye dua ettiği bölümde; Kitabı Mukaddes'in Yehovası cehennem ateşinde oturandan başkası değildir.
Şunu bilin, İsa'nın ölümünün ardından o Yehova oldu.
Gelgelelim Milton'da Baba Yazgıdır, Oğul beş duyunun Ussal Ölçeği, Kutsal Ruh da Boşluk!
Not: Milton'm elinin Melekleri ve Tanrı'yı yazarken bağlı, İblisleri ve Cehennemi yazarkense özgür kalmasının nedeni onun hakiki bir Ozan olması ve bilmeksizin Şeytan'ın yanında yer almasıdır.

Anılası Bir Düş

Ökenin Meleklere çılgınlık ve ezinç gibi görünen zevkleriyle kendinden geçmiş, Cehennem ateşleri arasında dolanırken, bir ulusun kullandığı deyişlerin onun özyapısını açığa vurduğunu, dolayısıyla Cehennem Özdeyişlerinin Cehennem bilgeliğinin doğasını yapı ya da giysilerin betimlenmesinden çok daha iyi ortaya koyacağını düşünerek bazı Özdeyişleri derledim. Eve geldiğimde; düz, dimdik bir uçurumun varolan dünyaya öfkeyle baktığı beş duyunun cehenneminde. Kara bulutlarda, kayalıkların eteklerinde uçan zorlu bir İblis gördüm: çürüten ateşlerle şimdi insanların zihinlerince algılanan ve yeryüzünde okunan şu tümceyi yazdı:

Havada yol alan her kuşun beş duyunuzca engellenmiş engin bir haz dünyası olduğunu bilmez misiniz?

Cehennem Özdeyişleri

Tohumlama zamanı öğren, ekin biçme zamanı öğret, kışın eğlen.
Arabanı ve sabanını ölülerin kemikleri üzerinden sür.
Aşırılık yolu bilgelik sarayına varır.
Sağgörü Yeteneksizliğin kur yaptığı zengin, çirkin bir yaşlı kadındır.
İsteyip de eylemeyen bela doğurur.
Biçilen solucan sabanı bağışlar.
Suyu seveni ırmağa daldırın.
Budalayla bilge kişinin gördüğü ağaç bir değildir.
Yüzü ışık saçmayan asla bir yıldız olamaz.
Bengilik zamanın ürünlerine aşıktır.
İşi başından aşkın arının zamanı kalmaz acıya.
Budalalığın saatleri zamanölçerle belirlenebilir, ya bilgeninkiler, onunkini hiçbir saat ölçemez.
Bütün sağlıklı besinler bir ağ ya da kapan olmaksızın yakalanır.
Bir kıtlık yılında kullanıma sok sayıyı, ağırlığı, ölçüyü.
Hiçbir kuş fazla yükselemez, kendi kanatlarıyla uçuyorsa yalnız.
Ölü gövde öç alamaz zarar vererek.
En yüce edim başka birini önünüze koymaktır.
Budala budalalığında diretirse bilge olur.
Budalalık düzenbazlığın örtüsüdür.
Utanç gururun örtüsüdür.
Tutukevleri Yasanın taşlarıyla örülür, Genelevler Dinin tuğlalarıyla.
Tavusun büyüklenmesi Tanrı'nın şanıdır.
Keçinin kösnüsü Tanrı'nın bağışı.
Aslanın öfkesi Tanrı'nın bilgeliğidir.
Kadının çıplaklığı Tanrı'nın işidir.
Acının aşırısı güldürür. Hazzın aşırısı ağlatır.

Aslanların kükremesi, kurtların uluması, fırtınalı denizin kabarması ve yok eden kılıç bengilikten pay alır, ağır gelirler insan gözüne.
Tilki tuzağı ilençler, kendini değil.
Hazlar gebe bırakır. Acılar doğurur.
Erkek aslan kürkü giysin, kadın koyun postu.
Kuşa yuva, örümceğe ağ, insana dostluk.
Bencil, gülümseyen budala da, huysuz, somurtkan budala da bilge sanılacaktır, bu yolla güç kazanabilirler.
Bugün tanıtlanmış olan bir zamanlar düşlenmişti yalnızca.
Sıçan, fare, tilki, tavşan kökleri gözler, aslan, kaplan, at, fil meyveleri.
Sarnıç biriktirir: kaynak taşırır.
Bir düşünce engini doldurur.
Zihninle konuşmaya hazır ol her zaman, alçak kişi sakınır senden.
İnanılması olanaklı her şey doğruluğun imgesidir.
Kargadan öğrenmeye bırakılınca fazla zaman yitirmez kartal.
Tilki kendine bir şeyler sağlar, Tanrı'ysa aslana.
Sabahleyin düşün. Öğleyin eyle. Akşamleyin ye. Geceleyin uyu.
Onu aldatmana izin veren kişi tanıyordur seni.
Sabanın sözcükleri izlediğince, Tanrı ödüllendirir duaları.
Öfkeli kaplanlar eğitimli atlardan daha bilgedir.
Durgun sudan ağu bekle.
Yeterliden fazlasını bilmedikçe neyin yeterli olduğunu bilemezsin
Budalanın serzenişine kulak ver! Krallara yaraşık bir hak!
Ateşten gözler, havadan burun delikleri, sudan ağız, topraktan sakal.
Yiğitlikte zayıf olan kurnazlıkta güçlüdür.
Elma ağacı asla sormaz kayına nasıl büyüyeceğini, aslan da sor maz ata avını nasıl ele geçireceğini.
Gönül borcuyla alan bereketli ürün doğurur.

Ötekiler budala değilse, biz öyle olmalıyız.
Tatlı hazzın ruhu asla kirletilemez.
Bir kartal gördüğünde Ökeden bir pay görürsün; kaldır kafanı!
Tırtılın yumurtalarını yatırmak için en güzel yaprakları seçmesi-gibi, rahip en güzel hazlara çevirir ilencini.
Küçük bir çiçek yaratmak çağların işidir.
Bağları sıkanları ilençle: Gevşetenleri kutsa.
En iyi şarap en eskisidir, en iyi su en yenisi.
Dualar saban sürmez! Şükürler ekin biçmez!
Hazlar gülmez! Acılar ağlamaz!
Baş Yücelik, yürek Duygulandırım, cinsel organlar Güzellik, el ler ve ayaklar Oranlılık.
Kuşa hava, balığa deniz nasıl gerekirse, aşağılık olana da öyle gerekir aşağılama.
Karga her şey kara olsun diler, baykuş ise ak.
Taşkınlık Güzelliktir.
Aslan tilkiden öğüt alırsa aldanır.
Düzeltim dar yollar yaratır, oysa Düzeltimin yer etmediği karman çorman yollar Ökenin yollarıdır.
Bebeği beşiğinde öldür eylenmemiş istekleri besleyeceğine.
İnsanın olmadığı yerde doğa kıraçtır.
Doğruluk asla anlatılamaz, anlaşılsın diyedir, inanılsın diye değil.

Yeterli! ya da Çok Fazla.

Eskil Ozanlar Tanrılara ya da Ökelere ormanların, ırmakların, dağların, göllerin, kentlerin, ulusların, gelişmiş sayısız duyularının algılayabildiği her şeyin adını vererek ve bunların özelliklerini biçerek bütün duyulur nesnelere can kazandırmışlardır.
Özellikle her bir kentin ve ülkenin ökesi üzerinde inceden ince-

ye uğraşmışlardır, onu zihinsel tanrılığının altına yerleştirerek;
Ta ki bazılarının ondan yararlandığı ve zihinsel tanrılıkları nesnelerinden ayırıp işlemek yoluyla bayağı kamuyu köleleştiren bir dizge oluşana dek: böyle başlamıştır Rahiplik;
Şiirsel öykülerden tapınma biçimleri çekip çıkararak.
Ensonu Tanrıların böylesi şeyler buyurduğunu bildirmişlerdir.
Böylelikle insanlar Tüm tanrıların insanın bağrında barındığını unutmuşlardır.

Anılası Bir Düş

İşaya ve Hezekiel Yalvaçlar benimle yemeğe kaldılar, onlara Tanrı'nın kendileriyle konuştuğunu savlamaya nasıl böyle çekinmeksizin yürek yetirdiklerini, o dönem yanlış anlaşılabileceklerini, böylelikle bir aldanmaya yol açabileceklerini düşünüp düşünmediklerini sordum.

İşaya yanıtladı: "Sınırlı örgensel algılamayla ne bir Tanrı görmüşlüğüm var benim, ne de herhangi bir Tanrıyı duymuşluğum; ancak duyularım bitimsizi her şeyde buldu, ardından bu doğru sözlü öfkenin sesinin Tanrı'nın sesi olduğuna inanınca, bu inancım pekişince, vargılarla ilgilenmedim pek, yazdım yalnızca."

Sordum o zaman: "Bir şeyin öyle olduğuna ilişkin keskin inanış, öyle kılar mı onu?"

Şöyle yanıtladı: "Tüm ozanlar inanır böyle olduğuna; imgelemin çağları boyunca dağları yerinden oynatmıştır bu keskin inanış; gelgelelim çoğu kişi herhangi bir şeye keskin inanış beslemek yeterliğini taşımaz."

Ardından Hezekiel şöyle dedi: "Doğunun felsefesi insan algılamasının ilk ilkelerini öğretmiştir: kimi uluslar köken için bu ilkelerden birini benimsediler, kimileri bir diğerini: biz İsrailliler (sizin adlandırdığınızca) Ozansı Öke'nin ilk ilke olduğunu, tüm diğerlerinin yalnızca bundan türediğini öğrettik, diğer ülkelerin Rahip ve Filozoflarını küçümsememizin, tüm Tanrıların sonunda bizimkinden ortaya çıktığının kanıtlanacağını, tüm bunların Ozansı Öke'ye bağlanacağını önceden bildirmemizin nedeni budur; Coşkuyla isteyip kendinden geçmiş bir halde dua ederek bunu söyleyen büyük ozanımız Kral Davud'un düşmanları yenip krallıkları yönetmesi bundandır; Tanrımızı öylesine sevdik ki bundandır çevremizdeki ulusların tanrılarını onun adıy-

la ilençlemiş, bunların başkaldırdıklarını savlamış olmamız: bu kanılardan yola çıkan bayağı kamu tüm ulusların en sonunda yahudilerin uyruğu olacağı düşüncesine vardı."

"Bu," dedi, "tüm keskin inanışlar gibi ortaya çıkar; tüm uluslar yahudilerin yasasına inandığı, yahudilerin tanrısına tapındığına göre, bundan yüce bir egemenlik olabilir mi?"

Bu sözleri işitmek şaşkınlık vericiydi, benim de buna inandığımı itiraf etmek zorundaydım. Yemekten sonra İşaya'ya yitik yapıtlarını dünyaya bağışlayıp bağışlamayacağını sordum; buna eşdeğerde hiçbir şeyin yitmemiş olduğunu belirtti. Hezekiel de aynı şeyi söyledi.

İşaya'ya onu üç yıl boyunca çıplak ve yalınayak gitmeye zorlayan şeyin ne olduğunu sordum. Şöyle yanıtladı: "Yunan dostumuz Diogenes'i zorlayan ne idiyse o."

Ardından Hezekiel'e ne diye hayvan dışkısı yediğini, sağ ve sol yanı üzerinde niye onca uzun süre yattığını sordum. Şöyle yanıtladı: "Diğer insanları bir bitimsiz algısına ulaştırma isteği: Kuzey Amerika oymaklarının uyguladığı budur, yalnızca şu anın erincine ya da hazzına ulaşmak uğruna kendi ökesine ya da buluncuna karşı koyan kişi dürüst olur mu?"

Cehennemden duyduğumca, dünyanın altı bin yılın sonunda ateşle yok olacağını söyleyen Eskil Gelenek doğrudur.

Çünkü kılıcı yalazlı kerubiye yaşam ağacındaki nöbetini bırakması bundan dolayı buyurulacaktır; bunu yaptığında şimdi bitimli ve bozuk görünenler yok olacak ve bunlar bitimsiz ve kutsal olarak ortaya çıkacaktır.

Bu duyusal hazzın ilerlemesiyle oluşacaktır.

Ama öncelikle insanın ruhundan ayrışık bir gövdesi olduğu yolundaki düşün silinmelidir; bunu cehennem yöntemiyle, ce-

hennemde sağlıklı ve iyileştirici olan, görünen yüzeyi eritip gizlenmiş olan bitimsizi ortaya çıkaran çürütücülerle basarak yapacağım.

Algı kapıları temizlenirse her şey insana olduğu gibi görünecektir: bitimsiz.

Çünkü insan her şeyi ancak mağarasının dar yarıklarından göreceği ölçüde kapamıştır kendini.

Anılası Bir Düş

Cehennemdeki bir Basımevindeydim ve bilginin kuşaktan kuşağa iletilmesi yöntemini gördüm.

İlk odada bir mağaranın ağzındaki dökün tüleri kaldırıp temizleyen bir Ejder-Adam vardı; içerde bir bölük Ejder mağarayı oyuyordu.

İkinci odada kayayı ve mağarayı döne döne kaplayan bir Engerek vardı, diğerleri onu altınla, gümüşle ve değerli taşlarla beziyordu.

Üçüncü odada kanatları ve tüyleri havadan bir Kartal vardı: mağaranın içinin bitimsiz olmasını o sağlıyordu; çevrede uçsuz bucaksız kayalıklara saraylar kuran bir bölük Kartalı andıran adam vardı.

Dördüncü odada ortalıkta köpüre köpüre dolanıp madenleri kıpır kıpır sıvılara çeviren yalazlı oddan Aslanlar vardı.

Beşinci odada madenleri geniş bir alana yayan Adsız suretler vardı.

Buradan altıncı odada duran insanlarca alınıp kitap biçimine sokuluyor ve kitaplıklara diziliyorlardı.

Bu dünyanın duyulur varoluşunu kuran ve şimdi burada zincirlenmiş olarak yaşıyor görünen Devler gerçekte onun yaşamının nedenleri ve tüm etkinliğin kaynaklarıdır; gelgelelim zincirler enerjiye direnecek erkleri bulunan zayıf ve evcil zihinlerin kurnazlığıdır; özdeyişe göre, yiğitlikte zayıf olan kurnazlıkta güçlüdür.

Dolayısıyla Varlığın bir yanı Doğurgandır, diğer yanıysa Tüketici; Tüketiciye sanki zincirlenmiş gibi gelir üretici; böyle değildir oysa, o yalnızca varoluştan kimi paylar alır ve bunları bütün sayar.

Ancak Tüketici Tüketici olarak tükenir, Doğurgan, bir deniz gibi, onun hazlarının aşırılığını almadıkça.

Kimileri şöyle diyecek: "Yalnız Tanrı Tüketici değil midir?" Şöyle yanıtlıyorum: "Tanrı yalnızca Eyler ve Bulunur varolan varlıklarda ya da İnsanlarda."

Bu iki bölük insan her zaman bulunur yeryüzünde ve düşman olmak zorundadır: Onları uzlaştırmaya uğraşan kişi varoluşu yok etme arayışındadır.

Din bu ikisini uzlaştırma çabasıdır.

Not: İsa Mesih bunları birleştirmeyi değil, ayrıştırmayı diliyordu, koyunlar ve keçiler Meselinde olduğunca! Şöyle der: "Barış değil, Kılıç getirmeye geldim."

Mesih ya da İblis ya da Ayartıcı eskiden Enerjilerimizi oluşturan Tufan öncesi varlıklardan biri olarak görülürdü.

Anılası Bir Düş

Bir Melek gelip şöyle dedi bana: "Ey acınası genç budala! Ey Ürkü veren! Ey kötücül ruh! Bengilik boyu kendin için hazırlıyor olduğun böylesi bir uğraşla gitmekte olduğun kızgın yalım yalım zindanı düşün!"

Şöyle dedim: "Belki de bana bengi yazgımı göstermeyi dileyeceksin, onun üzerine birlikte kafa yoracağız ve anlayacağız hangisi daha istenir, senin yazgın mı, benim yazgım mı."

Böyle deyince beni bir ahırdan, bir kiliseden geçirip dibinde bir işlik olan bir kilise mahzenine götürdü, işlikten geçip bir mağaraya vardık: dolambaçlı mağara boyunca el yordamıyla yürüdük usandırıcı yolumuzdan, ta ki altımızda bir yeraltı göğü gibi engin bir boşluk belirene kadar, ağaçların köklerine tutunup bu uçsuz bucaksızlığın üzerinde asılı kaldık; ancak şöyle dedim: "İstersen bu boşluğa bırakalım kendimizi, anlayalım tanrının kayrası burada da var mı: sen girişmesen de ben yapacağım:" ancak şöyle yanıtladı beni: "Sakın buna kalkışma ey genç adam, biz burada kalalım da gör karanlık geçer geçmez belirecek yazgını."

Böylece onunla birlikte kaldım, bir meşenin girintili çıkıntılı tepesinde oturarak; o başı derinliklere doğru sarkan bir mantara tutunmuştu.

Yavaş yavaş gördük bitimsiz cehennemi, yanan bir kentin dumanı kadar çavgınlı; altımızda, çok çok uzaklarda güneş vardı, kapkara ama ışıldayan; çevresinde bitimsiz derinlikte çürüyüşten doğan en ürkü verici hayvan görünümleri içinde uçan, daha doğrusu yüzen, avlarının ardınca ilerleyen kocaman örümceklerin dolandığı ateşten yollar vardı; hava onlarla doluydu, onlardan oluşmuş gibi görünüyordu: İblisti bunlar, havanın

Erkleri deniyordu bunlara. Zamanı gelmişti, sordum eşlikçime hangisi bengi yazgım diye; şöyle dedi: "kara ve ak örümceklerin arasındaki."

O sıra, kara ve ak örümceklerin arasından bir bulut, bir od fırlayıp yuvarlandı derinlikleri, alttaki her şeyi karartarak, aşağılardaki derinlik bir deniz gibi kapkara kesilip dönendi ürkütücü bir sesle; altımızda kapkara bir boradan başka bir şey kalmamıştı artık, bulutların ve dalgaların arasından doğu belirene kadar ateşle karışmış bir kan çağlayanı gördük, bizim tarafımızdan fırlayan birkaç taş göründü ve dev bir yılanın pullu boğumlarına gömüldü; ensonu, doğuya doğru, yaklaşık üç kat uzaklıkta, dalgaların üstünde ateşten dev bir doruk belirdi; altın kayalardan bir dağ sırası gibiydi, ağır ağır yükseldi, biz denizin dumandan bulutlar içinde kaçtığı kıpkızıl ateşten iki yuvar görene dek; onun Leviathan'ın başı olduğunu anladık; Alnı bir kaplanın alnındakine benzer yeşil ve mor çizgilerle bezeliydi: çok geçmeden öfkeli köpürmenin tam üstünden sarkan, kara derinliği kandan ışınlarla boyayan, tinsel bir varlığın tüm öfkesiyle bize doğru ilerleyen ağzını ve kızıl pullarını gördük.

Melek dostum bulunduğu yerden yukarı, işliğe tırmandı: Yapayalnız kaldım, hemen ardından görüntüler yitip gitti, kendimi ayışığında güzelim bir ırmak kıyısında oturur buldum, birinin harp çalıp şarkı söylediğini duyuyordum, sözleri şöyleydi: "Kanısını asla değiştirmeyen kişi durgun su gibidir, doğurur zihnin sürüngenlerini."

Kalkıp işliği aramaya koyuldum, Meleğimi buldum orada, şaşkınlığa uğramıştı, nasıl kurtulduğumu sordu.

Şöyle yanıtladım: "Gördüğümüz her şey senin metafiziğinden kaynaklanıyordu; bu yüzden sen kaçar kaçmaz, kendimi ayışığında bir ırmak kıyısında buldum, harp çalan birini dinliyor-

dum. Bengi yazgımı görmüş bulunuyoruz artık, seninkini göstereyim mi sana?" Kahkahalarla karşıladı önerimi, ama ansızın zorla kollarımın arasına kıstırıverdim onu, gece boyu uçtuk batıya doğru, ta ki dünyanın gölgesinin üstüne yükselinceye kadar; ardından onunla birlikte dosdoğru güneşin gövdesine atılıverdim; orada ak giysilere bürünüp elime Swedenborg'un yapıtlarını aldım, bu görkemli iklimden içerlere daldık, Satürn'e varana dek tüm gezegenleri geçtik: orada dinlenmeye çekildim, ardından satürnle çakılı yıldızlar arasındaki boşluğa atladım.

"İşte," dedim, "senin yazgın, bu uzayda -uzay denebilirse buna." Çok geçmeden ahırı ve kiliseyi gördük, onu sunağa götürüp İncili açtım, o da ne! derin mi derin bir çukurdu o, Meleği önüme katıp içine daldığım; çok geçmeden yedi tuğladan ev gördük; girdik birine, içinde bir bölük maymun, babun ve bu türün diğer örneklerinden vardı orta yere zincirlenmiş, birbirine dişlerini gösterip ısırmaya çalışan, ama zincirlerinin kısalığı nedeniyle bunu beceremeyen: Buna karşın, kimileyin boyu uzayıveriyordu zincirlerin, o zaman zayıf güçlü tarafından yakalanıyordu, güçlü olan dişlerini göstererek önce çiftleşiyor, ardından gövdeye indiriyordu karşısındakini, önce bir kolunu, sonra diğerini koparark, ta ki gövde umarsız bir sandık gibi kalana kadar; dişlerini gösterip aldatıcı bir düşkünlükle öptükten sonra onu da yiyorlardı; orada burada kendi kuyruğunun derisini iştahla soyanlarını görüyordum; leş kokusu ikimizi de fena halde bunaltınca, işliğe gittik, oraya elceğizimle getirmiştim bir gövdenin iskeletini, işlikte bakınca ne görelim, Aristoteles'in Analitik yapıtıydı bu.

O zaman şöyle dedi Melek: "düşlemin aldattı beni, zorla içime işledi, bundan utanç duyman gerek"

Şöyle yanıtladım: "Birbirimizi aldatıyoruz, senin gibi yapıtları yal-

nızca Analitik olan biriyle söyleşmek boşuna zaman yitirmektir."

Karşıtlık hakiki Dostluktur.

Meleklerin her zaman kendilerinden tek bilge onlarmış gibi söz etme büyüklenmesi içinde olduklarını görmüşümdür; bunu dizgesel usavurmadan kaynaklanan özgüvenli bir arsızlıkla yaparlar.

Bundandır Swedenborg'un yazdıklarının yeni şeyler olduğuyla övünmesi: yazdığı yalnızca önceden yayınlanmış kitapların İçeriği ya da Dizini olmasına karşın.

Gösteriş olsun diye bir maymun taşıyan kişinin, maymundan birazcık daha bilge olduğu için büyüklenmesi artar ve kendini yedi insandan daha bilge sanır. Swedenborg'a olan da bu: Kiliselerin budalalığını gösterip ikiyüzlüleri açığa çıkarır, tüm bunların dine uygun bir nitelik taşıdığını, yeryüzünde böyle bir tuzağı bozan tek kişinin kendisi olduğunu düşleyene dek.

Artık işitin şu yalın gerçeği: Swedenborg tek bir yeni doğruluk yazmamıştır. İşitin bir diğerini: tüm eski yanlışları yazmıştır.

Şimdi işitin bunun nedenini. İyiden iyiye dindar olan Meleklerle söyleşmiş de dinden iyiden iyiye iğrenen İblislerle söyleşmemiştir, kibirli düşünleri yüzünden buna yeterli olmadığından.

Dolayısıyla Swedenborg'un yazdıkları tüm üstün körü kanıların bir özeti, daha yüce olanların da bir çözümlemesidir -başka bir şey değil.

İşte size başka bir yalın gerçek. İşleysel yetenekleri bulunan herhangi bir kişi, Paracelsus'un ya da Jacob Behmen'in yazdıklarından Swedenborg'unkine eşdeğerde on bin cilt üretebilir, Dante ve Shakespeare'in yazdıklarından ise sayısızca.

Ancak bunu yaptığında ustasından daha iyi bildiğini söylemesine izin vermeyelim, çünkü o günışığında bir mum tutmaktadır yalnızca.

Anılası Bir Düş

Bir keresinde İblisi gördüm bir çavgının yalazında, bulutun birinde oturan Meleğin önüne dikiliverip şu sözleri söyledi:

"Tanrıya tapınma nedir: başka insanlara sunduğu yeteneklere saygı göstermek, her birine ökesi ölçüsünde elbet, en çok da en yüce insanları sevmek: Yüce insanları kıskanıp onlara kara çalanlar Tanrı'dan iğrenirler; çünkü başka Tanrı yoktur."

Bunu işiten Melek neredeyse maviye döndü, ama kendini denetleyip sarıya, ensonu da aka, pembeye döndü, gülümseyip şöyle yanıt verdi:

"Seni Putatapar! Tanrı Bir değil mi? İsa Mesih'te görülür hale gelmedi mi? İsa Mesih On Emrin yasasını onamadı mı? Buna uymayan herkes budala, yazıklı, bir hiç değil mi?"

İblis yanıtladı: Buğday dolu bir dibekte döv budalayı, yine de budalalığı ayrılmayacaktır kendisinden; İsa Mesih en yüce insansa, en yüce ölçüde sevmek gerek onu; şimdi dinle nasıl vermiş onayını on emrin yasasına: Sebt günüyle alay etmedi, böylece Sebtin Tanrısını aşağı görmedi mi? Öldürmüş değil mi kendisi yüzünden öldürülenleri? Kadının zinadan dolayı aldığı cezayı kaldırmadı mı? Kendini beslesinler diye çalmış değil mi başkasının emeğini? Pilatus önünde savunma yapmamak için yalancı tanıklık etmedi mi? İzdeşleri için dua edip dilediği şeylere göz dikmiş değil mi ve bütün bunlardan yüz çevirmeyi buyurduğunda izdeşlerine bunları sunmayı reddetmiş değil mi? Söylüyorum sana, on emri yıkmadan varolamaz hiçbir erdem. İsa baştan aşağı erdemdir, kurallarla değil itkiyle eylemiştir."

O bunları söylerken Meleği gözledim ben, kollarını açıp ateşten yalazı kucaklarken, oracıkta yanıp İlyas olarak doğuverdi.

Not: Artık bir İblise dönüşmüş olan bu Melek çok özel bir dostum; sıkça bir araya gelip İncili, doğru davranırsa dünyanın da kavrayacağı, cehennemlik ya da ibliscil anlamıyla okuruz.

Bende bir de doğru davransa da davranmasa da dünyanın kavrayacağı Cehennem İncili var.

Aslan ve Öküz için Tek Yasa Kıyıcılıktır

Bir Özgürlük Şarkısı

1. Bengi Dişi inledi! işitildi Yeryüzünün dört yanından:
2. İngiltere kıyısı sayrıl, suskun; Amerikan çayırları solmakta!
3. Gizdeyinin Gölgeleri titrer göller, ırmaklar boyunca, mırıldanır okyanusun karşı yakasına: Fransa, yerle bir et zindanını;
4. Altın İspanya, parçala kocalmış Roma'nın engellerini;
5. Fırlat açkılarını, ey Roma, derinlerden aşağıya, hatta bengilikten aşağıya,
6. Ağla sonra
7. Titreyen eline aldı yeni doğmuş Ürküyü, uluyan:
8. Şu bitimsiz ışık dağlarında, belirmiş Atlas boyunca, yeni doğmuş od dikildi yıldızsı kralın önüne!
9. Boz yamaçlardaki karlar ve gürleyen yüzlerle sancaklanmış kıskanç kanatlar dalgalandı derinlikler üstünde.
10. Kargımsı el yandı yukarıda, eğrilmemişti kalkan; kıskançlığın eli daldı yalazlı saçlara, yeni doğmuş tansığı yıldızlı geceye savurdu.
11. Ateş, düşüyor ateş!
12. Kaldırın kafanızı! Bakın yukarı! Ey Londra yurttaşı, çoğalt desteğini; Ey Yahudi, bırak altın saymayı! yağına ve şarabına dön; Ey Afrikalı! kara Afrikalı! (gitsin, düşüncesi kanatlı, alm açık.)
13. Ateşten kollar, yalazlı saçlar, batı denizine batan güneş gibi parlayıp yayılmış.
14. Uyanıp bengi uykusundan, gürleyerek yitip gitmiş ağartılı öğe:
15. Saldırıp durdu kıskanç kral kanatlarını boş yere çırparak; rengi uçmuş danışmanları, gürüldeyen savaşçıları, deneyimli komutanları büzülüp kalmış dümenler, kalkanlar, savaş arabaları, atlar, filler, sancaklar, kaleler, mancınıklar, kayalar arasında,

16. Düşüyor, saldırıyor, bozguna uğruyor! gömülmüş yıkıntılara, Urthona'nın sığınaklarında.
17. Kaldı bütün gece yıkıntılar altında; ardından söndü huysuz yalazları karanlık kralın çevresinde boy atan,
18. Gökgürültüsü ve ateşle, ıssız yöreye yönelterek yıldızsı ordularını, duyurdu on emrini, ışık saçan gözkapaklarını devirip derinlere koyu umutsuzluk içinde,
19. Ateşten oğul doğu bulutunda, sabah bezerken altın bağrını.
20. İlençle yazılmış bulutları kovarak, vurup toza çeviriyor taştan yasayı, bengi atları salarak gecenin sığınaklarından haykırıyor

İmparatorluk çöktü! aslan ve kurt
yitecek artık

KORO
Tan atımında Kuzgunun Rahipleri, ölümcül karalara bürünmüş, boğuk sesleriyle hazzın oğullarını ilençleyemesin artık. Ne de onun onanmış kardeşliği -tiranın özgür dediği- koysun sınırı, çatsın çatıyı. Ne de solgun sofu kösnüllük 'bakirelik diler ama eylemez' desin!

Çünkü yaşayan her şey Kutsal

Los'un Şarkisi

William Blake. 1795. Los'un Şarkısı'ndan levha. 32 x 24 cm.

Afrika

Size Los'un, Bengi Yalvacın şarkılarından birini söyleyeceğim:
Bunu dört harpa okudu Bengilik sofralarında.
Yürek biçimli Afrika'da.
Soldu Urizen! Ariston ürperdi!
Böyle başladı Şarkı

Adem doğruldu Cennet bahçesinde:
Nuh Ağrı dağında;
Urizen'in Yasalarım Uluslara verdiğini gördüler
Los'un çocukları eliyle.

Adem ürperdi! Soldu Nuh! Karardı güneşcil Afrikalı
Rintrah Soyut Felsefeyi Brama'ya verdiğinde Doğuda:
(Gece söyledi Buluta!
"Bak şu İnsan kılıklı tinlere, gülücükler saçan ikiyüzlülükle, Savaştalar
Birbirilerine karşı, öyleyse Savaş eksik olmasın üzerlerinden, tutsak olsunlar bengi Öğelere")
Nuh çekildi suların altına;
İbrahim yitti Kalde'den yalazlarla;
Musa gördü Sina Dağı'ndan karanlık düzenin suretlerini:

Trismegistus'a soyut bir yasa sundu Palamabron:
Pythagoras'a, Sokrates'e ve Platon'a.

Nice çağlar geçti Har'ın oğulları üzerinden: tekrar tekrar
Atlas Dağı'nda uludu Orc, vurulmuş Kıskançlık Zincirine
Ardından Oothoon dolanıp durdu Yahuda ve Kudüs üstünde,
İsa işitti onun sesini (acılara boğulmuş biri) bir İncil
Aldı kötü Theotormon'dan.

İnsan ırkı başladı bozulmaya, çünkü sağlıklı olanlar kurdular
Kapalı Korunaklı Saraylar, Sevginin hazlarından korkarak,
Sayrılar çoğaldı yalnızca:
Bu yüzden Antomon çağırdı Leutha'yı haz koyaklarından:
Dağınık bir Kutsal Kitap verdi Muhammed'e.
Oysa Kuzeyde Odin'e bir Savaş Yasası verdi Sotha
Diralada'nın yüzünden, sevincini dindirmeyi kurarak.

Kiliseler, Hastaneler, Kaleler, Saraylardı bunlar
Bengiliğin hazlarını yakalamaya yarayan ağlar, tuzaklar, kapanlar gibi,
Geriye kalansa bir Çöl;
Bengilik, bir düş gibi, dağılıp silinene dek.

Har ile Heva'nın kaçıp yittiği o korkunç günden bu yana.
Çün' yaşadı kız ve erkek kardeşleri Savaş ve Düşkünlük içinde;
Kaçınca küçüldüler
Döndüler İki minnacık üzüngçlü surete:
Sürüngen gövdeleriyle sürünen
Toprağın bağrında:
Doğanın tüm uçsuz bucaksızlığı küçüldü
Küçülen gözleri önünde.

Böylece Los ile Enitharmon'un korkunç ırkı
Yasalar ve Dinler verdiler Har'ın oğullarına, onları iyiden iyiye
Bağlayarak Yeryüzüne: kapayıp sınırlayarak:
Beş Duyu Felsefesi tamamına erene değin
Urizen ağlayıp verdi onu Newton'la Locke'un ellerine
Bulutlar tüm ağırlığıyla çöküyor Alplerin üstüne Rousseau'yla
Voltaire'in çevresine:
Lübnan dağlarında ölmüş Asya Tanrılarının
Çevresine, Afrika çöllerinde Düşkün Meleklerin çevresine
İngiltere'nin Koruyucu Prensi yanıyor geceleyin Çadırında

Asya

Asya Kralları işitti
Avrupa'dan yükselen ulumayı!
Her biri kaçtı onun Ağından;
Eskiden örülmüş Sığınağından;
Çünkü Asya'nın karanlığı ürkmüştü
Orc'un gürül gürül yanan, düşünce yaratan yalazlarından.

Asya Kralları doğrulup
Haykırdılar ruhun keskinliğiyle.

"Kral çağırmayacak mı Kıtlığı kırdan?
Rahip istemeyecek mi Salgını bataktan?
Tutmak! yıldırmak! arık kılmak için
Dağda düzlükte oturanları
Eksiksiz gönencin gününde
Güzel şarkıların gecesinde.

Danışman atmayacak mı Yoksulluk
Zincirini çalışanların üstüne?
Emeğin bedelini değişmez tutmak;
Alegorik zenginlik türetmek için:

İnsanların özel danışmanları
Kente yangınlar çağırmayacak mı
Bir yığın tüten yıkıntı için,
Gönenç ve kösnünün gecesinde?

İnsanı yolundan çevirmek,
Çocuğu salmamak için dölyatağından,
Kentin ekmeğini kesmek için,
Sağ kalanlar boyun eğmeyi öğrensin diye,
Yüreğin gururu kırılsın;
Gözlerin kösnüsü sönsün diye:
Daha çocukluktan sağırlaşsın
incinir kulak; burun tıkansın diye;
Ölümlü solucanlara öğretmek için yolu
Gömütün kapılarından uzanan."

Urizen duydu haykırışlarını!
Çırptı ürkü saçan kanatlarını
Dev gibi oldular kızıl yalazların üstünde
Avrupa gökleri boyunca sürükleyerek
Umutsuzluk bulutlarını uçtu gitti:
Pirinç, demir ve altından kitapları
Eriyip dağıldı toprağın üstünde giderken
Kanatlarını ağır ağır çırparak, uluyup ağlayarak.

Kondu Yuda iline:
Oturdu eski yerine:
Serdi bulutlarını Kudüs üstüne;

Adem, toza dönen bir iskelet,
Ağarmış yatıyor Cennet bahçesinde;
Nuh, kar denli ak
Ağrı dağında.

Urizen'in gürleyişleri patladı sarsarak ortalığı
Çıkıp yukarılarda ördüğü karanlıktan.

Orc, öfkeye kapılan Avrupa karanlığında
Dikildi Alplerin üstünde ateşten bir direk gibi
Kızgın yalazlardan bir yılan sanki!
    Huysuz Yeryüzü
    Büzülüverdi!
Yükselip ölünün tozundan, kemikler kemiklere bitişir
Takırdayarak: şiddetle sarsılarak, titreyen çamur soluk almaya başlar,
Çırılçıplak doğrulur ten: Babalarla Dostlar;
Analarla Çocuklar; Krallarla Savaşçılar:

Gömüt haykırır sevinçle ve sarsar
Boş dölyatağını, kavrayıp bitiştirir som gövdeyi:
Göğsü kabarır yabanıl istekle:
Sütle, kanla, salgı bezlerinin şarabıyla
Akar bağırır dans eder ırmaklarda,
Dağda, düzlükte, koyakta.

LOS'un ŞARKISI Sona Erdi.

Urizen Ağladı.

Milton'dan Seçmeler

William Blake. 18018. Milton's intention to "justify the ways of God to men". Milton'ın Yitik Cennet'i için resimlemelerden, kapak resmi.

[Blake ve Milton]

Milton sokuluyor Ayağıma; gördüm alttaki
İmgelem yörelerini; Yeryüzündeki
Ve Cennetteki tüm insanlar da gördü alttaki İmgelem yörelerini
Beulah'ın altındaki Ulro'da, Milton'ın düşüşünün engin yarığı.
O Milton mıydı bilmiyorum ama, çünkü insan bilemez
örgenlerinden neyin geçip gittiğini Zaman ile Uzayın dönemleri
Açınlayana dek Bengiliğin gizlerini: çünkü dünya
nesnelerinden daha kuşatıcı olanlar İnsanın belirgin izleridir dünya
üzerindeki.
Ve tüm bu Sönük Eylemsiz Dünya göründü sol Ayağımda,
Değerli taşlardan, altından ölümsüzce biçimlenmiş parlak bir san-
dal gibi:
Eğilip bağladım onu yürüyeyim diye Bengilik içre.

[Bengilik Görümleri]

Bunlar Los'un Oğulları, bunlar Bağ Bozumunda Çalışanlar
Görürsün göz kamaştırıcı kılıklarına bürünmüş Sinekleri dans edip
eğleşen yaz vakti
Güneşli çaylarda, çayırlarda: her biri bilir
En çıkılmaz haz dolambaçları içeren, becerilmesi ustalık isteyen
dansı:
Her biri çalar kendi çalgısını dans ederken,
Buluşup ayrılırken, karşı karşıya gelip eş değiştirerek dönerken:
Bunlar Los'un Çocukları; görürsün dağlardaki Ağaçları,
Zorlu eser yel, kararan göğe doğru gürülderler sağır edercesine

Gizdeyiler dile getirerek, eğitici sözler söyleyerek insanların
Oğullarına: Bunlar Los'un Oğulları! Bunlar Bengilik Görümleri,
Oysa giysilerinin ucunu görmüş gibi oluruz yalnızca
Sönük gözlerimizle bu tansıklı Görümlere tanık olduğumuzda

Kudüs'ten Seçmeler

William Blake. 1805-20. Jerusalem. "The enamation of the Giant Albion."

[Blake'in Ödevi]

Titreyerek otururum gündüz gece, dostlarım şaşar bana,
Yine de bağışlarlar yönsüz dolanmamı. Yüz çevirip dönemem yüce ödevimden!
Bengi Dünyaları açmak, ölümsüz Gözlerini açmak
İnsanın, Düşünce Dünyalarının derinliğine, Bengiliğe
Büyüye duran Tanrının Bağrında, İnsan İmgeleminde.
Ey Kurtarıcı yumuşak başlılık ve sevgiden Tinini yağdır üstüme
İçimdeki Benliği yok et: tüm yaşamım ol sen!
Yedip yönet elimi, çağların kayası üstünde kapılmış korkunç bir titremeye,
Yazarken ben . . .

[Blake'in Kılavuz Sözü]

Bir Dizge Yaratmam gerek, yoksa tutsağı olurum başka bir İnsanınkinin.
Usavurmayacak, Karşılaştırmayacağım: benim işim Yaratmak.

[Tanrısal Görüm]

"Bir Eş nedir, bir Orospu ne? Bir Kilise nedir,
Bir
Tiyatro ne? İki ayrı şey mi bunlar, Bir değil mi? Ayrı ayrı
Varolabilirler mi?
Din ile Siyaset aynı şey değil mi? Kardeşlik
Dindir,
Ey Usun Tanıtları Aileleri Bölen Ezinç ve Övünçte!"

[Her şey Bengilikteki İnsanlardır]

Her şey Bengilikteki İnsanlar olduğundan, İnsandır Irmaklar, Dağlar,
Kentler,
Köyler, sokulunca bağırlarına yürürsün
Göklerde
Yerlerde, kendi bağrında taşıdığınca
Göğünü
Yerini, tüm gördüklerini; Dışardan görünse de
İçerdedir,
İmgeleminde, işte orada bu Ölümlü Dünya bir Gölgeden başka nedir ki?

Cinsiyetler İçin:
Cennetin Kapıları

William Blake. 1796. Afrika ve Amerika tarafından desteklenen Avrupa.

İnsan Nedir?

Uzanıp yayılırken o, Güneş Işığı
Onu gözeten Örgene vurmakta

Giriş

Her Kötülüğün Karşılıklı Bağışlanması
İşte budur Cennetin Kapıları
Yürüyen Ateşten Taşlar arasında
Suçlayıcı'nın büyük isteğine karşı
Yehova'nın Parmağı Yasayı yazdı
Ağladı sonra da! Ardından doğruldu Kıvançla, Coşkuyla
Sina'nın sıcağından gelen Ölü Gövde
Gömüldü Kayra Kürsüsünün altına
Ey Hıristiyanlar, Hıristiyanlar! Anlatın bana ne diye
Kaldırdığınızı onu yüksek Sunaklarınıza

1
Onu bir Ağacın altında buldum.

2
SU
Gözyaşlarıyla Suvarırsın Onu:

3
TOPRAK
Didinir Yaşamaya

4

HAVA

Bulutlu Kuşkularda, Usavurulan Kaygılarda

5

ATEŞ

Sonsuz Didişmedeki şu son.

6

Ensonu yumurtadan çıkma zamanı gelince kırar kabuğunu.

7

Nedir bunlar? YAZIK! Dişi Şehit,
Tanrısal İmge mi O aynı zamanda?

8

OĞLUM! OĞLUM!

9

İSTİYORUM! İSTİYORUM!

10

YARDIM EDİN! YARDIM EDİN!

11

KOCAMIŞ BİLİSİZLİK

Algı Organları kapanmış, kapanır Nesneleri de.

12

Tanrın, Ey Rahip, böyle bir öç alır mı?

13
Korku ve Umut -Görümdür.

14
Yolcu Akşamleyin hızlanır.

15
ÖLÜM'ÜN KAPISI

16
Şöyle dedim Solucana:
Sen benim Anam ve kızkardeşimsin.

Açkılar

Yapraktaki Tırtıl
Sana Ananın Acısını anımsatır.

Kapılarda

1 Bengi Erkeğim dinginlik içinde
Onun karanlığından doğdu Dişi
Bir Ağacın altında buldu beni
Bir Adamotu, gizledi beni Peçesinin içine
Yılanın Usavurmaları Kötüyle İyi
Kusurla Erdem konusunda ayartır bizi
2 Kuşku Kıskanır Kendini, Sulak Ahmaklık
3 Didişir Toprağın Karakaygısıyla
4 Utanç ve Korku içinde, Havada Çıplak
5 Ateşte Kör Kalkan ve Kargıyla
Çifte Boynuzlu Usavurma, Çatallı Öykü
Kuşkuda, Kendisiyle Çelişik
Karanlık bir Hünsaya dayandık
Ussal Doğruluk, İyiyle Kötünün Kökü
Çevremde Yalazlı Kılıç uçuyordu
Onun çevresinde kar yüklü Kasırgalar gürledi
Dondurarak Peçesini, Dünyanın Kabuğu
6 Yırttım Ölülerin oturduğu Peçeyi
Yorgun İnsan girince İnine
Kurtarıcısına rastlar Gömütte
Bir Kadın Giysisi bulur orada kimi
Kimiyse özenle dokunmuş bir Erkek Giysisi
Tatlı Cinsel Giysiler böyle
Yiyip yutan bir Kefen biçmesin diye

7 Ölür Birisi! Yazık! Yaşayan ve Ölü
Biri öldürüldü, biri tüydü
8 Yumurtadan çıkıp beslenir Boşa Görkemde
Kendini ilençleyen çifte Hayaletce
Oğlum! Oğlum! Kıydın bana
Oysa ben yol göstermiştim sana
9 Ayın gölgelerinde
Tırmanırken Gecenin en yüksek doruğuna
10 Boğulmuş düşer Zaman Okyanusuna
Kocamış derin Bilisizlikte
11 Kutsal ve duygusuz, tuttum Kanatlarını
Ay altındaki her şeyin
12 Derinlerine Zindanlarımın
Kapatıldı Babayla Oğulları
13 Ama bir zamanlar bulduğum üzre
Asla Ölemeyecek Ölümsüz Kişiyi
14 Hızla yürürüm akşamın gölgeliklerinde
Bitireyim diye Günümün İşlerini
15 Açık buldum Ölümün Kapısını
Gördüm Yerde Sürünen Solucanı
16 Dölyatağından Gömüte dek sen benim
Anamsın, Karım, Kızım, Kızkardeşim
Sürünüyorsun Düşlere Cinsel Didişmeye
Ağlıyorsun Yaşamın Ağı üstünde

[Sonsöz]

Bu Dünyanın Tanrısı Olan Suçlayıcıya

Doğrusu, İblisim, bir Ahmaksın anca
Bilmezsin İnsandan gelen Giysiyi
Her Orospu bir zamanlar Bakireydi
Kate'i Nan'e çeviremezsin asla

Sana Tapılsa da Tanrısal Adlarıyla
İsa'nın, Yehova'nın: sen hala
Yorgun Gecenin bitiminde Sabahın Oğlusun
Düşüsün Tepeden inen yitik Yolcunun

Habil'in Ruhu

William Blake'in Gördüğü Yehova Görümlerinin Açımlanması

William Blake. 1825. Ademle Havva tarafından bulunan Habil'in bedeni. (Ahşap üzerine suluboya.)

Habil'in Ruhu

William Blake'in Gördüğü

Yehova Görümlerinin Açımlanması

Issız ellerdeki LORD BYRON'a

Burada ne işin var İlya?
Bir Ozan Yehova'nın Görümlerinden kuşkuya düşebilir mi?
Doğanın
Taslağı yoktur: İmgelemin vardır oysa. Doğanın Ayarı yoktur:
İmgelemin vardır oysa! Doğaüstü yoktur Doğada,
çözünür o: İmgelem Bengiliktir

Sahne. Kayalık bir Ülke. Havva Habil'in bir Gömütün yanıbaşmda yatan ölü gövdesi üstüne yığılıp kalmıştır. Adem yanıbaşında diz çöker, Yehova yukarıdadır.

YEHOVA: Adem!
ADEM: Sana daha fazla kulak vermeyeceğim Sen Tinsel
Ses
Ölüm bu mu?
YEHOVA: Adem!
ADEM: Boşuna: Kulak vermeyeceğim sana
Bundan sonra! Söz vermemiş miydin Kadınların
Zürriyeti
İblisin başını ezecek diye: İblis mi
Bu? Ah!
Yedi kez, ey Havva, bayılıp kaldın Ölünün üstünde.
Ah! Ah!

Havva kendine gelir.

HAVVA: Yehova'nın sözü bu ha! Ah bu iyiden iyiye boş bir
kuruntu
Bu Ölüm, bu Yaşam, bu Yehova!
YEHOVA: Kadın: kaldır
gözlerini

Yaklaşan bir ses duyulur.
SES: Ey Toprak Kanımı örtme sakın! Kanımı
örtme

Habil'in Ruhu girer.

HAVVA: Sen Kuruntu dolu Düşlem sen gerçek Habil
değilsin.
HABİL: Elohim arasında İnsandan bir Kurban dolaşıyorum ortalıkta
Ben onların Evindenim
Havanın Prensi, oylumumuz kuşatıyor Zenith'le
Nadir'i
Sözün boş çıktı Ey Yehova Kanımla
Suçlayan ve
Öç Alanım ben Ey Toprak örtme sakın Habil'in
Kanını
YEHOVA: Nedir istediğin Öç
HABİL: Cana Can!
Cana Can!
YEHOVA: Kabil'in canını alacak olan da Ölmek zorunda
Ey Habil
Kim o? Ya Adem diyeceksin ya da Havva yapacak
bunu
ADEM: Yalnızca yaratıcı İmgelemden gelen Boş bir kuruntu
bu
Havva gel buraya, inanıp kanmayalım bu boş
kuruntulara
Habil öldü, Kabil öldürdü onu!Biz de öleceğiz bir

Ölümle
Ya sonra? sonra ne? Zavallı Habil gibi bir Düşünce olacağız: ya da
Bunun
gibi! Ah sana ne diye sesleneyim Tanrısal Suret! Kayraların
Atası
Tinsel Görümümde görünen: Havva da görüyor
seni.
HAVVA: Düşgücümün Gözleriyle apaçık görüyorum onu. Habil'in yaşadığını da
görüyorum:
Gerçi bizim kadar üzgün olduğundan kuşkum yok, Yehova da görüyordur
onun
Yaşadığını, Ölü olmadığını: yıkılmış yitmiş de olsak
Bütün Gücümüz, bütün direncimizle Görüme inanmak
daha iyi olmaz mı
ADEM: Doğru dersin Havva, diz çökelim ayakları
dibinde.

Yehova'nın önünde Diz Çökerler.

HABİL: Bengiliğin Kurbanları bunlar mı yalnızca Ey Yehova
Kırılmış bir Tin
ve Pişman bir Yürek. Ah bağışlayamam asla!
Suçlayıcı
Tıpkı onun evine girdiğince işledi Benim İçime de, İğreniyorum senin
Tapınaklarından
Söylediğin gibi olacak mı: Kabil'e dönük
tüm hırsım
Bana baskın çıkıyor: bu yüzden tüten
Kanlar içindeki Ruhum
Öç diye haykırıyor: Kurbana Kurban Kana
Kan

YEHOVA: Bak sana Kefaret diye Saldırganın canı
yerine bir Kuzu
Veriyorum, yoksa ne Ten ne Tin Yaşayabilir
bilesin
HABİL: Haykırmak gerek Ey Toprak sakın örtme Habil'in
Kanını

Habil gömüte girerken oradan İblis çıkar
Parlak pullarla bezeli bir Taç ve Kargıyla donanmış olarak.

İBLİS: Alacaksam İnsan Kanı almalıyım, Boğaların ya da
Keçilerin kanını değil
Böyle Kefaret olmaz Ey Yehova, Elohim İnsanların
Kurban Edilmesiyle
Yaşar: İnsanların Tanrısı oluşum bundandır benim: Sen İnsan gibisin Ey
Yehova.
Druid'in Kayası ve Meşesi yamacında sürüyor işte Ökseotu ve
Diken
Kabil'in Kenti İnsan Kanıyla kuruldu, Boğaların ya da Keçilerin
Kanıyla değil
Sen bile Kurban Edeceksin Bana Çarmıhtaki
Tanrını
YEHOVA: Karara vardım.
Gürler.
Sen gidesin işte
Bengi Ölüme
Kendi Yıkımın içre gidesin İşkencesi dur durak bilmez
Dipsiz Cehenneme
İblis Kendine boyun eğdirip de yadsıyana dek
İblisi.

Sahnenin her iki yanından Melekler Korosu girer şu Şarkıyı söyleyerek:

Putataparların Elohimi Günah için Öç Yemini etti!
Ardından sen çıktın
Ortaya ey Yehova Elohim! İlencin karanlığının tam
Ortasında! Günahların Bağışlanması
Sözün Örttü Her şeyi: Ölüm Ey Kutsal
olan! Bu Kardeşlik mi
Elohim gördü onların kargışlı Bengi Ateşini; dağılıp
yuvarlandılar titreye dura
Kayra Kürsüsünde: Onun orununda Göğe çakılıp kaldı her biri
Erinç Kardeşlik ve Sevgiyle.

Perde iner.

William Blake. 1826-7. Laocoön.27 x 22 cm.

Özdeyişler

Laocoön Öbeği'nden

(1820)

Törellik Hıristiyanlıksa, Sokrates Kurtarıcıdır.

Sanat Alçaltıldı, İmgelem Yadsındı, Savaş Yönetti Ulusları.

Tinsel Savaş: İsrail Mısır'dan kurtarıldı, Sanat da Doğa ve Öykünmeden kurtarılır.

Bir Ozan, bir Ressam, bir Müzisyen, bir Mimar: bunlardan biri olmayan Erkek ya da Kadın Hıristiyan değildir.
Sanatın yolu üstünde duruyorlarsa, bırakmalısınız Anaları, Babaları, Evleri, Ülkeleri.
Tapınma Sanat Uğraşıdır.
Şükür Sanat Kılgısıdır.
Oruç vb., bütün bunlar Sanata ilişkindir.
Dışa yansıyan Kuttören Deccal'dır.
İnsanın Bengi Gövdesi İmgelemdir, yani,
Tanrı'nın kendisi
Tanrısal Gövde } İsa: biz onun Örgenleriyiz.
Bu kendini Sanat Yapıtlarında açığa vurur (Bengilikte Her şey Görümdür).
Doğru Hıristiyan İyilikseverliği bağlı değildir Paraya (Yoksul Ailelerin yaşam suyu), diyeceğim, bağlı değildir Sezara, İmparatorluğa ya da Doğal Dine: Yüce İblis ya da Us olan Para, Günahın Yüklenilmesindeki İyinin ve Kötünün Kaynağı.
İyi ve Kötü Zenginlik ve Yoksulluktur, Doğumu ve Ölümü çoğaltan bir Gizem Ağacı.

Ortada Paraya ilişkin bir amaç varsa Sanat sürdürülemez, sürdürülen savaş olur yalnızca (Okuyun: Matta, Bap x: 9 ve 10) İki Olanaksızlığın düzeni yoluyla, Saflık ve Perhiz, Dinsizlerin Tanrıları.

Adem'i (Dişiden, Adamah'tan) yarattığına pişman oldu, bu yürekten üzdü onu.
Yaratılabilen Yok Edilebilir de.
Adem ne yalnızca Doğal İnsandır, ne de Ruh ya da İmgelem.

İbrani Sanatı Yaradancı Bilimce Günah olarak görülür.

Gördüğümüz her şey Görümdür, gelir gelmez yiten Türemiş Örgenlerden, İmgelemdeki Değişmez Öğe, Doğal İnsanca bir Hiç olarak görülen.

Sanat varolamaz Çıplak Güzellik göz önüne serilmedikçe.

Yunan ve Mısır Tanrıları Matematiksel Diagramlardır -Plato'nun Yapıtlarına bakın.

Tanrısal Birlik Alay Ediyor, Tanrıyla Dolaysız İlişkiyi Yadsıyor, Bozguncular şöyle diyor: "Issızlıkta yarattığı Yapıtlar nerede? Aman, bunlar da ne? Nereden gelmişler?" Bunlar Mısır'ın ya da Babil'in Yapıtları değil, onların Tanrıları bu dünyanın Erkleridir, Tanrıça Doğa İmgeleme dayalı Sanatı önce bozup sonra yok eder, çünkü onların Görkemi Savaş ve Egemenliktir.
Sanata karşı İmparatorluk -

İblisin Eşi, Tanrıça Doğa Savaş ve Sefalettir, Kahramanlıksa bir

Sefil.
Her tür Haz için Boşunadır Para.
Tüm Görümcü Kişilerin Deli sayıldığı Devletler vardır; Yunanistan ve Roma gibi; İmparatorluk ya da Vergiye bağlama gibi -Bakın Luka, Bap 2: 1.

Duraksız Uygulama olmaksızın hiçbir şey yapılamaz. Uygulama Sanattır. Onu bırakırsanız Yiter Yönsüz Kalırsınız.

İsa, Havarileri, İzdeşleri, Sanatçıydı hepsi. Yapıtları Asya'daki Yedi Kilisenin Yedi Meleğince yok edilmiştir, Deccal Bilimi.

Eski ve Yeni Ahitler Sanatın Yüce Yasasıdır.
Sanat Yaşam Ağacıdır. Tanrı İsa'dır.

Bilim Ölüm Ağacıdır.

İnsanın Tüm İşi Sanatlardır, Her şey Ortadadır. Sanatta Giz yoktur.

Verimsiz kişi Hıristiyan değildir, daha beterdir Yok Ediciden.

Hıristiyanlık Sanattır, Para değil. Para onun İlencidir.

Antik Taşlar dediğimiz Aaron'un Göğüs Zırhındaki Taşlardır.

İnsana uygun her Kusur açıkça betimlenmemiş midir İncil'de?
İblisin Günahtır dediği hiçbir şey öyle değildir: Bengiliğin bütün Sevgi ve Kayraları.

Marginalia

Lavater'in "İnsan Üzerine Özdeyişler" (Londra 1788) yapıtına düştüğü notlardan

[1788]

"Başkasını yargılamaya keskinlikle girişen kişi yanılgıya düşer çoğun." [Lavater'in tümcesi]
Yanlış! Büyük bir erdemdir yargı keskinliği.

Belli belirsiz gülümseyişlerden iğreniyorum: Kahkahayı severim ben.

Kimse insanı göremez, bulamaz düşmanında; eğer bilisizce öyleyse karşısındaki kişi, gerçek bir düşman değildir, eğer bile bile öyleyse insan değildir. Düşmanımı sevemem, çünkü bir düşmanım varsa insan değildir o, bir hayvan ya da iblistir olsa olsa. Onu bir hayvan olarak sevebilirim ve bir güzel dövmek isterim.

Tam tamına böyle bir şey olduğuna inanmadığımı bilin, ama cehennem insanı çabucak usandıran gövdesel isteklerin barındırılmasına kısılıp kalmış durur, çünkü TÜM YAŞAM KUTSALDIR.

Yalan aykırıdır Tutkuya.

Tanrı'yı ya da göksel nesneleri bilmek olanaksızdır Tanrı'yı ya da göksel nesneleri bilenlerle ilişkiye geçmeden, onlarla bağlaşıp birleşmeden; demek tinden söyleşen, tinlerle söyleşir.

Sir Joshua Reynolds'm Konuşmalarına (Londra 1798) düştüğü notlardan

[1808]

Uluslar yaşlandıkta ölür Sanatlar
Tecim yerleşir her bir Ağaca
Yoksul ve Yaşlı Zenginlik içinde yaşar
Herkes Yoksul doğduğundan, tam altmış üç Yaşında
Yansılama Eleştiridir.

Her göz ayrı görür. Göz böyle olduğunca, Görülen de öyle.

William Wordsworth'un "Şiirler", I.Cilde (Londra 1815) düştüğü notlardan

[1826]

İmgelemin işi yoktur Bellekle.

Mektuplar

William Blake. 1824-7. "The simoniac Pope." Dante'nin Ilahi Komedya'sı için resimlemelerden, Kanto 19, Cehennem. 37 x 52.5 cm.

Mektuplar

William Hayley'e

Lambeth,
6 Mayıs 1800.

Sevgili Bayım,

Bu birbirine karışmış acılar ve mutluluklar koyağında duyumsadıklarımın yinelenmesi anlamına gelen büyük kaybınız için çok üzüldüm. Bizi bırakıp giden meleğin görüntüsünü gönderiyorum size, benzerlik taşıdığı umuduyla. Önerdiğiniz üzere dudakları yeniden küçülttüm, taslağın bütününe pek çok yumuşak öğe koydum. Yitirdiğimiz dostların ölümlü yanımızla görmüş olduğumuz dönemden çok daha yakınımızda durduklarına, gerçekte daha çok bizimle olduklarına kuşkum yok. On üç yıl önce kardeşimi yitirdim, o zamandır gün be gün, saat be saat tinimde söyleşir dururum onun tiniyle, zihnimde, imgelemimin yörelerinde görürüm onu. Öğütlerini işitirim, hatta bana bir şeyler yazdırdığı olur; o söyler, ben yazarım. Coşkumu açığa vurduğum için bağışlayın beni, tümüyle paylaşmanızı dilerim bu duyguyu, çünkü benim için ölümsüz neşenin kaynağıdır o, bu dünyada bile! Onun sayesinde yoldaş oldum meleklere. Siz de gitgide böyle olasınız, iyiden iyiye inanasınız her ölümlüyü yitirişimizin ölümsüz bir kazanım olduğuna. Zamanın yıkıntıları güzelim konaklar kurar Bengilikte.

Değerlendirmeniz için bir Perikles taslağı yollamıştım size; belirtme inceliğini gösterdiğiniz önerileriniz için teşekkür ederim. Bir kardeşin duygudaşlığıyla ta yüreğimin içinde duyuyorum acınızı.

Saygıyla hizmetinizdeyim
daima,
WILLIAM BLAKE.

John Flaxman'a

EN AZİZ DOSTUM,

Şu andaki Mutluluğumun Tamamını sana borçluyum. Belki de yaşamımın En Büyük Mutluluğunu borçluyum sana. Bunca zaman bekleyip halini hatırım sormayarak dostluğunu kötüye kullandım, ama Felpham'a doğru yola çıkmak için gereken her şeyin az çok tamamlandığını umuyorum, böylece Pazar günü seni görebileceğim, Hampstead'de Bayan Flaxman'ı Pazar öğleden sonra davet etmeyi kararlaştırdığımız üzre. Sana birkaç dize yolluyorum, bunun için umarım bağışlarsın beni. İnsanların yeniden Cennette söyleşip Meleklerle yürüyeceği zaman geldiğinde Niyetimden hoşnut kalacağını biliyor, Şiiri bağışlayacağını umuyorum.

Bu dizeler En Aziz Dostum John Flaxman'adır:

Sana şükrediyorum ey Yer ile Göğün Sahibi, Flaxman'ın yüzünü görebildim diye.

Melekler Tinimin çevresinde duruyor Cennette, Cennetin kutsanmışları benim dostum Yeryüzünde.

Flaxman İtalya'ya alındığında, Fuseli verildi bana bir dönemliğine,

Şimdi de dostu Hayley'i sundu bana Flaxman dostum olsun diye, ne kutluymuş yazgım Yeryüzünde.

Ezra geldi Yalvaç İşaya'yla, olgunluk yıllarında Shakespeare tuttu elimden;

Paracelsus ve Behmen göründü bana, Yılgılar göründü üstümüzdeki Cennetten

Altımızdaki Cehennemden, zorlu korkunç bir değişim ürkü

saldı Yeryüzüne.

Amerika Savaşı başladı. Tüm karanlık korkuları geçip gitti yüzümün önünden

Aşıp Atlantik'i ta Fransa'ya. Ardından Fransız Devrimi başladı ortalığı toza dumana katarak

Meleklerim söylediler bana: böylesi görümlere boğularak varkalamam Yeryüzünde,

Gelgelelim kaldım Flaxman'a duyduğum bağla, Kaygı Salan Korkuyu bağışlamasını bilen.

Hep dostun kalacağım

WILLIAM BLAKE.

Bunu Okuyacak kadar sevecen olasın, sonra Zarfı mühürleyip en gözde Amacına yollayasın.

John Flaxman'a

Felpham
21 Eylül 1800, Pazar sabahı.

SEVGİLİ BENGİLİK YONTUCUSU,

Sağ salim vardık Eve, burası düşündüğümden daha güzel, daha rahat. Bu soy Evler için yetkin bir Örnekçe; sanırım Görkemli bir Saraya dönüşmesi için oranlarını değiştirmeden büyütmek, büyük yenilikler yapmak yerine birkaç bezem eklemek yeter. Onun Yalınlık ve Kullanışlılığından daha Yüce bir şey olamaz. Tek bir Girintisi Çıkıntısı yok, o kadar yalın; İnsanın isteklerine uygun biçimde İnsanlığın Kendiliğinden İçini Dökmesiyle oluşmuş sanki. Başka türde yapılmış hiçbir Ev beni bu denli hoşnut kılamaz; üstelik şundan eminim, hiçbir Ev Güzellik ya da Kullanış açısından bu konuma kavuşabileceğine inandıramaz beni.

Bay Hayley o alışık olduğumuz kardeşçe sevgisiyle karşıladı bizi. Çoktan çalışmaya başladım bile. Felpham Çalışmak için çok güzel bir yer, neden mi? Londra'dan çok daha Tinsel de ondan! Gök burada dört yandan açıyor altın Kapılarını; camları buğulanıp da engellemiyor görüşü; Göklerde oturanların seslerini açık seçik duyabiliyor, suretlerini iyiden iyiye ayırt edebiliyorsun; Evim de onların evlerinin bir Yansıması. Karım da Kızkardeşim de çok iyiler, kendilerini kucaklasın diye cilve yapmaktalar Neptün'e.

Yolculuğumuz çok güzel geçti; Yükümüz çoksa da pek Ağır gelmedi bana, Söylenmedik boşu boşuna; Neşeden, İyimserlikten başka şey yaşamadık Yol boyunca, yine de Eve varmamız geceleyin On bir buçuğu buldu, Yükümüzü Arabadan Arabaya aktarıp durduğumuzdan; tam Yedi Araba değiştirdik, bir o

kadar da sürücü. Yola ancak Perşembe Sabahı Altıyla Yedi arasında çıkabilmiştik, bastığım şeylerle dolu On Altı ağır mı ağır kutu ve dosyayla. Artık yeni bir yaşama başlıyoruz, Yeryüzünün başka bir katmanı sarsılıp çatladığından! Sandığımdan çok daha ünlüyüm Cennette yapıtlarım nedeniyle. Nice eski şeyle, ölümlü yaşamım öncesi Bengilik Çağlarında yazıp boyadığım kitaplar, resimlerle dolu yapıtlar, Özel Bölmeler var Beynimde; bu çalışmalar Başmeleklerin hazzı ve Yapıtı. Öyleyse ne diye kaygı duyayım ki ölümlü dünyada edinilecek zenginlikler ya da ün konusunda? Babamız Tanrı bizim için eyler, bizimle eyler İyiliğimizi gözeten tanrısal istenci üzre!

Sen, Ey sevgili Flaxman, Yüce bir Başmeleksin, Bengilikteki Dostum, Yoldaşımsın; Tanrının bağrında oturuyoruz ne de olsa. Şimdi uzanıyorum da Anımsamanın yörelerine, ölümlü sönük Gözlerime sönük ölümlülüğüyle görünen bu Yeryüzünden önceki eski günlerimizi görüyorum. Bengilikteki evlerimizi görüyorum, onlar birbirinden ayrılası değil, bizi taşıyan Ölümlü yanlarımız cennetin birbirinden iyice ayrı köşelerinde durmak zorunda olsa da!

Hoşçakal, En İyi Dostum! Sakın Unutma Beni, Eşimi, Tatlıcık Bayan Flaxman'ımıza Sevgimizi ve Dostluğumuzu yolluyoruz, onu altına bulanmış çatımız altında ağırlamayı dilemekteyiz coşkuyla,

hep o Değerbilir ve Sevgi Duyan
dostun olarak kalacağıma inan,
WILLIAM BLAKE.

George Cumberland'a

N 3, FOUNTAIN COURT, STRAND.
12 Nisan 1827

Pek yakınına varmıştım ölümün kapılarının, geriye çok zayıf ve yaşlı biri olarak döndüm, tin ve yaşamda değil tabii, gerçek insan, imgelemde değil, o sonsuza dek yaşar. Onda güçleniyor da güçleniyorum, bu budala gövde çürüye dursun. Zavallı İşim için katlandığınız sıkıntılara teşekkür ederim. İngilizlerin büyük çoğunluğunun, Newton'm bir atomun, varolmayan bir şeyin hızları öğretisiyle ölçüye vurdukları belirsize düşkün olduğunu çok iyi biliyorum. Siyaset erbabıdır bunlar, atomlarına uygun olmadığını düşünürler Cumhuriyetçi sanatın, Ne var bir çizgi ya da hat rastlantıyla biçimlenmez. Bir çizgi, düz ya da eğri olsun, en küçük altbölümlerine kadar bir çizgidir. Kendisidir o, başka bir şeyle karşılıklı ölçüye vurulabilir nitelikte değildir. İş de böyledir. Ancak Fransız Devrimi'nden bu yana İngilizlerin hepsi karşılıklı ölçülebilir niteliktedir birbirileri için: bir kez olsun katılmadığım apaçık bir mutlu uzlaşma durumu. Tanrı sizinle beni evetle hayırın tanrısallığından esirgesin -evet, hayır, duraksar İsa-, tüm deneycilerin yapmak zorunda kaldığı gibi, aşağı yukarı aynı şey olduğunu varsaymaktan korusun.

Biliyorum, yapıtlarımdan bazılarını satmak istiyorsunuz, ancak basmış olduklarımdan hiçbiri kalmadı elimde. Büyük bir zarara uğramadan da yenisini basmam olanaksız. Şu anda bir dostum için on gine karşılığı Masumluk ve Deneyim Şarkıları'ndan bir dizi resimliyorum. Ürettiğim son yapıt Kudüs adlı bir şiir, Dev Albion'un Türümü, ama anladığım kadar onu basmak için harcadığım zaman Yirmi Gineye karşılık geliyor. Bir kopyasını bitirdim. 100 levhadan oluşuyor, ancak buna bir Müşteri bulmam oldukça zor görünüyor.

Benden bu şeylerin Ederlerini de içeren bir çizelge istemiştiniz,

buyurun bakalım:

	£	şilin	pens
Amerika	6	6	0
Avrupa	6	6	0
Görümler vb.	5	5	0
Thel	3	3	0
Mas. ve Den. Şarkıları	10	10	0
Urizen	6	6	0

Küçük Kartı Olabildiğince kısa sürede yapacağım, ancak bir deri bir kemik kaldığımı, ağır ağır kendime geldiğimi Göz Önüne Alacak olursanız, bana gereken Sabrı göstereceğinizi umuyorum.

Flaxman öldü, Hepimiz çok geçmeden onu izlemek durumundayız, her bir kimse aldatıcı Doğa Tanrıçayı ve onun Yasalarını bırakıp Kendi Bengi Evine gidecek, Örgenlerin Yasasından tümüyle kurtulup Özgürlüğe geçmek için herkesin kendi Evinin Kralı ve Rahibi olduğu Zihne! Tanrı onu Yeryüzüne böyle bağışlamıştı, tıpkı Cennette olduğunca!

Değerli Beyefendi, Daima Sevgiyle
WILLIAM BLAKE.

John Linnell'a

3 Temmuz 1827.

Sevgili Bayım,

Tam şu sıra gönderme inceliğini gösterdiğiniz On Sterlin için teşekkür ederim size. Pazar günü Hampstead'e yaptığım küçük yolculuk sayrılığımın depreşmesine neden oldu, geçmek bilmedi bugüne kadar. Sandığım kadar iyi değilmişim meğer, bunu anladım. Demek gençliğe özgü bir Yol tutmamam gerek; gelgelelim biraz iyileşir gibiyim bugün, yakında eskiden göründüğüm gibi olurum diye umuyorum, çünkü sararıp solmuş durumdayım, boy gösterip duran eski Belirtiler de cabası.

Hep dostun

kalacak olan,

WILLIAM BLAKE

Blake
bu mektubu kaleme aldıktan kırk gün sonra
12 Ağustos günü
Bengilik içre
yitti.

Notlar

William Blake. 1805-20. Kudüs'te kayalar üzerinde yas tutan figür.

Notlar

Notların çatısını Alicia Ostriker'ın derlediği "William Blake: The Complete Poems" (Penguin, 1981) oluşturmaktadır. Notların hazırlanmasında kullandığım diğer belli başlı kaynaklar şunlardır:
Bataille, Georges. "La littérature et le mal" (Gallimard, 1957)
Cazamian, L. ve Legouis, E. "A History of English Literature" (J.M. Dent and Sons, 1943)
Ford, Boris. "The New Pelican Guide to English Literature, Volume 5: From Blake to Byron" (Penguin, 1982)
Kazin, Alfred. "The Portable Blake" (Penguin/Viking, 1979).
Notların ortaya çıkmasında yıllardır ara vermeden sürdürdüğüm Blake okumalarının da küçümen bir katkısı olduğunu belirtmem gerek.
Kitabı Mukaddes'ten yapılan alıntılar Kitabı Mukaddes Şirketi'nin 1988 tarihli baskısına dayanmaktadır; alıntılarda gerek görüldüğünde küçük değişiklikler yapılmıştır.

İlk Şiirlerinden Bir Örnek

Deli Türküsü

'Şiir Taslakları' başlığıyla bilinen toplamdan. Percy'nin Kutsal Kalıntılar adlı yapıtında altı 'Deli Türküsü' varmış, bir de şu not: 'Delilik' İngilizlere özgü bir izlektir sanki.

Acılarım serpilsin iyice: Blake bir kopyada dizeyi 'Sarıp sarmala acılarımı' anlamına gelecek biçimde değiştirmiştir.

Bir buluttaki iblisleyin: Bu dizenin benzeri Deneyim Şarkıları'ndaki 'Çocuk Acısı'nda yer almaktadır; özsel tini gizleyip tutsak eden tensel gövde olarak 'bulut' imgesi Masumluk Şarkıları'ndaki 'Küçük Kara Çocuk'ta da geçer.

Doğal Din Yoktur - Bütün Dinler Birdir

Bu özdeyiş dizisi 1788 tarihlidir. Blake'in Yaradancılık'a ilk saldırısı, bütün din ve felsefelerin kaynağı olarak Şiirsel ya da Yalvaçsı Özyapının

ilk savunusu niteliğindedir. Buradaki düşünler, özellikle de uşçuluğun alaya alınması, İnsan'ın gizil bitimsizliğinin vurgulanması Cennetle Cehennemin Evliliği'nde daha da geliştirilmiştir. Bataille'ın bakışınca, Blake'in bu yapıtında insanla şiirin özdeşleştirilmesi törel olanla dinsel olanı birbirinden ayırır, ayrıştırır.

Masumluk ve Deneyim Şarkıları

Masumluk Şarkıları 1784-90 arasında yazılmıştır. 'Dadının Şarkısı', 'Küçük Oğlan Kayboldu', 'Kutsal Perşembe' şiirlerinin taslakları önce Ayda Bir Ada yapıtında yer almıştır. Masumluk Şarkıları 1789'da tek başına basılmış, 1794'de Deneyim Şarkıları ile birlikte çıkmıştır. Bu tarihten sonra Blake'in ayrı baskılar yaptığı da olmuştur.

Deneyim Şarkıları'nın büyük bölüğü 1790-92 arasında yazılmıştır. Ancak 'Küçük Kız Kayboldu', 'Küçük Kız Bulundu', 'Öğrenci', 'Eskil Ozanın Sesi' ilkin Masumluk Şarkıları'nda yer almış, daha sonra Deneyim Şarkıları'na aktarılmıştır. 'Tirzah'a' ilk kopyada yoktur, 1805'ten sonra yazıldığı sanılmaktadır. Masumluk Şarkıları'nın bilinen yirmi bir, Deneyim Şarkıları'nın ise yirmi yedi kopyası vardır. Bu baskılarda şiirlerin sıralanışı değişiklik göstermektedir, bu kitapta sunulan diziliş A. Ostriker'ın derlediği "Bütün Şiirler"de yer alan diziliştir, bu düzen sekiz ayrı kopyada yer almaktadır.

Şiirlerin biçiminde Isaac Watts'ın (1674-1748) Anlaşılır Bir Dille Tanrısal ve Törel Şarkılar (1715) adlı yapıtından esinlenilmiştir. Çocuklara yönelik kısa şiirlerden oluşan bu kitap Blake'in yaşadığı dönemde de güncelliğini, tanınırlığını koruyordu. Blake'in Masumluk ve Deneyim Şarkıları'ndaki pek çok şiiri özelde Watts'ın din ve törellik anlayışını eleştirmektedir.

Masumluk Şarkıları

Yankılanan Çayır

Anlatılan bir köy otlağıdır. Sunulan görünüm, gündüz-gece döngüsü ve insan etkinliğine karşılık gelen canlı doğa imgeleri tümüyle Spenser'ın Epithalamion'una koşutluk taşımaktadır.

Kuzu

'Ertesi gün, Yahya İsanın kendisine gelmekte olduğunu görüp dedi: İşte, dünyanın günahını kaldıran Tanrı Kuzusu!' (Yuhanna, Bap 1: 29)

Doğal Din Yoktur'un son dizesi de aynı izleği işlemektedir: 'Bundan dolayı bizim gibi olmaya başlar Tanrı, biz de onun gibi olabiliriz böylece.'

Küçük Kara Çocuk

Köle Tecimini Kaldırma Kurumu 1787'de kuruldu, bu devinime pek çok sanatçı ve yazar da katıldı. Blake'in de köleliğe karşı olduğu bilinmektedir, ancak bu şiirin asıl konusu ırk ve din üstünlüğü öğretilerine karşı durmaktır. Açık hedefleri Watts'ın iki şiiri ('Bir Hıristiyan Ülkesinde Doğum ve Eğitime Övgü' ve 'İncile Övgü') olabilir, bu şiirlerde küçük bir İngiliz çocuğu Hıristiyan doğmasını sağladığı için Tanrı'ya şükreder ve putataparlara acır.

Dayanmayı öğrenebilelim diye sevgi ışınlarına: Watts'ın Kayra Şavkır, Doğa Solar (Horae Lyricae, 1709) şiirine gönderme: 'Ne de ruhum incelmiş yeterince / sevgisinin ışınlarına dayanacak, / sıcacık gülücüklerini duyumsayacak ölçüde. / Ne zaman dinlendireceğim bu eğik başı? / Seviyorum, seviyorum güneşi, gölgelik istiyorum yine de.'

Bir buluttur,....: Dante Purgatorio XXVIII. 90 'da gövdeyi bir bulutla karşılaştırır. Ayrıca bkz. 'Deli Türküsü'nün dipnotu. Bir sonraki dörtlük de aynı izleği işlemektedir.

Dayanmayı becerene dek onu sıcaktan koruyacağım: Her iki oğlan da gövdelerinden 'kurtulmalarına' karşın, biri hala kara, diğeriyse ak ve yardıma gereksinir durumda kalacaktır. Gövdenin bu konumu Eyüp, Bap 19: 26 'da anıştırılır: 'Tenimi kemirdikten sonra da kurtlar, Tanrıyı göreceğim bu gövdeyle.'

Baca Temizleyicisi

Ostriker'a göre bu şiir iki yönden okunabilir: 1) Çocukların hem tensel hem tinsel olarak köleleştiren, söz dinleyip acı çekmeleri karşılığında Cenneti öneren bir toplumun suçlanması biçiminde! Bu yolla, 'görev'in yerine getirilmesine ilişkin sonuç bölümü keskin bir ince alay olarak görülebilir; 2) Çocukların imgeleminin kutlanması biçiminde! Bu durumda sonuç olumludur, mutluluk ve sıcaklık kuruntu değil gerçektir, 'görev' de tinsel yaşamın haz veren gerçekliğini görüp duyumsamak demeye gelir.

'çığır! sıyır! çığır! sıyır!': Baca temizleyicisi çocukların sokak sokak dolaşırken 'temizlerim! temizlerim!' (İng. 'sweep') diye bağırmalarının ince alay taşıyacak biçimde 'ağlarım! ağlarım!' (İng. 'weep') durumuna dönüştürülmesi. Türkçe söyleyiş için 'çığır! sıyır!...' dışında bir seçenek geliştiremedim. Daha iyi önerileriniz varsa yayınevine bildirin de olası baskılarda düzeltelim.

Küçük Oğlan Kayboldu

Bu şiirin taslağı Ayda Bir Ada'da yer almıştır.

Buhar ....: Ignis Fatuus (Ortaçağ Latincesi'nden: 'budala yalaz'); geceleri kimi zaman bataklık yüzeyinde görülen ışık, örgensel nitelikteki şeylerin çürümesiyle ortaya çıkan gazın tutuşmasından oluştuğu düşünülür, 'aldatıcı bir erek' anlamına kullanılır. Bir sonraki şiirde yer alan 'gezgin ışığı' imlemektedir.

Gülüşün Şarkısı

Bu şiirin Şiir Taslakları'nda yer alan ilk değişkesinde kızların adları farklıdır.

Bir Ninni

Şiir Watts'ın aynı ölçüde yazılmış Ninni İlahisi'ne karşılık biçimindedir. Watts'ın şiirinde anne çocuğunu özdeksel konum açısından bebek İsa'dan daha iyi olduğu için kutlar: 'Sana eşlik edenler çok daha iyi Tanrının Oğlununkilerden.... Bir öküz yok yatağının başucunda.' Blake'in şiirindeki anne ninnisini özdeksel değil, tinsel kayra için söyler ve çocukla Yaratıcı arasında ayrılıktan çok yakınlık bulunduğunu kavrar.

Tanrısal İmge

Herkes sevmeli...: Bu deyiş hem bir 'buyruk kipi', hem de bir 'bildirim' (sonuç olarak böyle yapılır anlamında) içermektedir.

Kutsal Perşembe

Hayır amaçlı yetiştirme yurtlarında bulunan çocuklar Mayıs ayının ilk perşembesi St.Paul Katedrali'ndeki yıllık kuttörenlere katılırlardı. Bu şiirin ilk taslağı Ayda Bir Ada'da yer alır, ilk taslakta 'al' giysiler 'gri'dir.

Artık zorlu bir yel ...: 'Pentikost günü olduğu zaman, hepsi bir arada toplu idiler. Zorlu bir yel esiyormuş gibi ansızın gökten bir ses geldi, ve bütün oturdukları evi doldurdu. Ve ateşten imiş gibi bölünen diller onlara görünüp onların her biri üzerine kondu. Hepsi Ruhülkudüsle doldu, ve kendilerine Ruhun verdiği söyleyişe göre başka başka dillerle söylemeğe başladılar.' (Resullerin İşleri, Bap 2: 1-4)

Gece

Taşırlar her yumuşak tini: Melekler kurbanların olduğu kadar yırtıcı avcılarının tinlerini de alırlar.

Meleyen kuzu, ... uyuyabilirim: 'Ve kurt kuzu ile beraber oturacak, ve kaplan oğlakla beraber yatacak; ve buzağı ve genç aslan ve besili sığır bir arada olacak; ve onları küçük bir çocuk güdecek.' (İşaya, Bap 11: 6)

Çünkü yunup yıkanmış yaşam ırmağında: 'Ve bana onun sokağının ortasında Tanrının ve Kuzunun tahtından çıkan billur gibi berrak bir hayat suyu ırmağı gösterdi.' (Vahiy, Bap 22: 1)

Bir Düş

Watts'ın şarkısı Karınca ile ölçü olarak benzeşik niteliktedir.

Bir Başkasının Üzüncü Üstüne

Tüm gözyaşlarımızı silmezlik eder mi: 'Çünkü tahtın ortasında olan Kuzu onları güdecek, ve hayat sularının pınarlarına onları götürecek; ve Tanrı gözlerinden bütün gözyaşlarını silecektir.' (Vahiy, Bap 7: 17); 'Ve gözlerinden bütün gözyaşlarını silecek; ve artık ölüm olmayacak; ve artık matem ve ağlayış ve acı da olmayacak; çünkü evvelki şeyler geçtiler, dedi.' (Vahiy, Bap 21: 4)

Deneyim Şarkıları

Giriş

Şiirin yorumu ilk dizelerdeki seslenişin Ozana mı, Kutsal Söze mi olduğuna göre değişmektedir. Yorum Kutsal Sözün, bu sözün çağrısının cömert ve sevecen mi, yoksa acımasız ve cezalandırıcı mı olduğuna göre de değişiklik gösterir. Masumluk Şarkıları'nın sevecen Tanrısının tersine, Deneyim Şarkıları'nın Tanrısı kurumsal dinin baskıcı baba-figürü olarak tanımlanır.

Kutsal Sözü / .... / .... ağlayan: Günaha girmiş olan Adem'le Havva 'günün serinliğinde bahçede gezmekte olan Rab Allahın sesini işittiler; ve adamla karısı Rab Allahın yüzünden bahçenin ağaçları arasına gizlendiler.' (Tekvin, Bap 3: 8)

Yıldızlı kutbu: Kuzey kutbu ya da kutup yıldızının bölgesi. Blake'in şiirinde bu imge savaş ve tekerkliği çağrıştırmak için kullanılır.

Ey Yer Ey Yer ....: 'Yer, ey yer, Rabbin sözünü dinle, ey yer!' (Yeremya, Bap 22: 29). Aynı deyişi John Milton da kullanmıştır.

Yıldızlı örtü: Us imgesi. Blake'in şiirinde yıldızlar Newtoncu bir acun yaratmış olan ussal tanrıyla çakışır. Eskil metafizikte olduğu gibi, yıldızlar Doğayı yedip yöneten Zorunluluk'un simgeleridir.

Sulak Kıyı: Özdekçilik imgesidir, başka bir yerde Blake tarafından 'Zaman ile Uzayın ölü denizi' olarak tanımlanır.

Yerin Yanıtı

Yıldızlı Kıskançlık: Yıldızları Us ve Yasaya uygunluk içinde yaratan, ruhtan söz dinlerlik, boyun eğme bekleyen, Yeryüzünü tutsak kılan Kıskanç Tanrı. Bu Tanrı Blake'in söylen evreninin temel öğelerinden birini, Urizen'ı imlemektedir.

Kır bu ağır zinciri: Us; baskıcı Törel Yasa; gövdenin kendisi.

Bencil! kibirli: 'kibirli' sözcüğü burada 'kendini beğenme' kadar 'yararsızlık, boşunalık' anlamını da taşımaktadır.

Kutsal Perşembe

Masumluk Şarkıları'ndakine karşıt şiir. Blake'in yaşadığı dönemdeki Londra'ya ilişkin keskin bir eleştiri niteliğindedir.

Küçük Kız Kayboldu

Bu ve bundan sonraki şiirde, Lyca (Thel'in Kitabı'nın kahramanı) törel yaşama adım atan ruh ya da Deneyime (özellikle cinsel deneyime) adım atan Masum olarak anlaşılabilir. Yeni durumun bir düşüş (uyku) gibi görünmesine karşın, Lyca bundan korku duymaz, bu yüzden de gözetilip korunur. şiirdeki ayrıntılar Persephone söyleninin yeni-platoncu yorumlarından, 'Uyuyan Güzel' ve 'Pamuk Prenses' masallarından devşirilmiştir.

Dünya uykusundan...: Kimi yorumculara göre (1) Uyku yeryüzünde çekilen (tüm insanlığın çektiği) 'ceza'dır. Hem ciddi (Ağır) hem de yoğundur (Derin). (2) Ölüm cezasıdır. (3) 'Ağır' (İng. 'Grave') 'oyma yapmak' (İng. 'engrave') anlamına da gelmektedir.

Issız çöl .... bahçeye: 'Çöl ve kurak yer mesrur olacak; ve bozkır sevinecek, ve nergis gibi çiçeklenecek.' (İşaya, Bap 35: 1). Persephone söyleninde söz konusu bakire-tanrıça Hades tarafından yeraltına kaçırılınca, yeryüzü verimsizleşir, kuraklaşır; ancak tanrıçanın her ilkyazda dönüşüyle birlikte yeniden üretkenliğine kavuşur.

Yedi yaz yaşayınca: Bu yaş bildirimine karşın, şiiri süsleyen resimde bir genci kucaklayan yetişkin bir kız görülmektedir.

Küçük Kız Bulundu

Gitti Lyca'nın ana babası: Söylende yer-tanrıçası Demeter kaçırılan kızını arayıp durur, yerini öğrendikten sonra Zeus'a yalvarır, Zeus da Persephone'nin yılın bir bölüğünü (çiçek açma ve meyve verme dönemi) yeryüzünde, bir bölüğünü (kış dönemi) ise kocası Hades'le yeraltında geçirmesini buyurur. Blake ise Lyca'ya bir de baba verir, üstelik her ikisi çocukla birlikte kalır.

Bir tin donanmış altınla: Kimi kökleşik kaynaklara göre, Hades (yeraltı tanrısı) ile Zeus (göğün tanrısı) birdir. Burada da 'canavar/hayvan'la 'tin' birdir.

Baca Temizleyicisi

Masumluk Şarkıları'ndakine karşıt şiir.

Dadının Şarkısı

Masumluk Şarkıları'ndakine karşıt şiir.

Hasta Gül

A. Göktürk'ün çevirisi yıllardır belleğime kazılı olduğundan, şiiri yeniden çevirmeye yeltenmedim; yalnızca son dizedeki 'sevgi'yi 'sevi'ye döndürdüğümü belirtmem gerek. A. Göktürk Okuma Uğraşı adlı yapıtında şöyle yorumluyor Blake'in şiirini: "Simgesel nitelikli [bir] düzenlemedir kurmaca dil. Dolayısıyla, simgelerinin dile getirmesi amaçlanan şeyi, önceden hazır deneysel somut nesneler aracılığıyla sunamaz. Kendi dışındaki nesnelerle bir özdeşlik bağı öngörmez, çok çok gene kendi dilsel yapısı aracılığıyla kurar göndergesini. Sözgelişi William Blake'in (...) 'The Sick Rose' şiiri, simgesel biçim açısından, aydınlatıcı bir yalın örnektir. Burada, görünürde bildik bir nesne adının göstergesi olan 'gül' sözcüğü, gerçekte deney ötesi anlamları belirleyen bir kaçak gölgedir ancak; 'yatak', 'sevinç', 'sevi' gibi sözcükler ise, buradaki anlamın eşdeğeri olan göndergenin, çok daha geniş alanlı, simgesel nitelikli oluşunun kanıtıdır. Bütün bu sözcüklerin 'gül' göstergesi çevresinde, özellikle yananlamlarıyla oluşturdukları bakış açıları toplamından, metnin temel kavramlar örgüsüne, böylece de şiirsel amacına varırız. Sözcüklerin belirlediği kavramlar arasındaki ilişkiler yol gösterir bize. Yoksa ne gül, ne gece, ne yatak, ne sevinç, ne de sevi sözcüğünün bildik nesnel anlam karşılığı oluşturur şiirin anlam göndergesini. Biz de ancak, kavramlar arasındaki ilişkilerden yola çıkarak, sözgelişi, Blake'in şiirindeki kurt-yeniği gülün, en başta sinsilik, yalan, ikiyüzlülük nedeniyle yıkılmış bir sevi ilişkisini dile getirdiğini söyleyebiliriz. Burada (...) durumsal-bağlamını bilmediğimiz bir edim sözcesinin bağlamını, doğrudan doğruya metnin kılavuzluğu ile biz kurarız. Şiirin anlamı konusunda geliştirilecek bütün çağrışımsal yorum seçenekleri de bu ilk eksen çevresinde kalmak zorundadır. Gerçekte anlamsal boyut, ancak bu eksenin oluşmasından sonra işlemeye başlar."

Sinek

Ben bir sinek...: Gray'in 'İlkyaz için Övgü'sinden: 'Zavallı ahlakçı! nesin sen? yapayalnız bir sinek.'

Melek

Bekâret üzerine bir alegori.

Kaplan

Masumluk Şarkıları'ndaki 'Kuzu'ya karşıt şiir. Kuzu Tanrının sevgisi ise, Kaplan da Tanrının öfkesidir; insan 'yakıcı' tutkusunu tutsak kılar kendi gövdesinde: Kaplan gezinmektedir orta yerde.

Blake'in bu ünlü şiirinin ilk dörtlüğünü nasıl çevirmem, oluşturduğum seçeneklerden hangisi kullanmam gerektiği konusunda bir türlü karara varamadım. Bu yüzden aşağıda iki değişke daha veriyorum:

Kaplan! Kaplan! yana döne yalaz yalaz
Gecenin ormanlarında
Hangi ölümsüz el ya da göz
Çatkı çatar korku salan bakışımına?

*

Kaplan! Kaplan! parıl parıl yanan
Gecenin ormanlarından
Hangi ölümsüz el ya da gözden
Çatılır şu bakışımın ürkü veren?

Sonuçta ne ilk dörtlüğün, ne de şiirin bütünün çevirisini kendi adıma doyurucu bulduğumu söyleyebilirim. Benimle aynı duyguyu paylaşanlara bir an önce kolları sıvayıp daha nitelikli bir deyiş kurmalarını öneriyorum. Ayrıca, taradığım kaynaklarda bu ünlü şiir üzerine o kadar çok, o kadar ayrıntılı yorum yer almaktaydı ki en iyi seçenek hiç söz almamak olacaktı: Ben de susuyor, sözü yüreğinizin duyduklarına, gözünüzün gördüklerine bırakıyorum.

Ah! Günçiçeği

Ovidius'un Başkalaşımlar'ında su perisi Clytie tükenir gider aşağılayıcı güneş-tanrı Hyperion'a duyduğu seviyle, yüzü gün boyu güneşin izini süren bir çiçeğe dönüşür.

Sevgi Bahçesi

'Açmayacaksın': Aslında 'Yapmayacaksın' diye çevirmek gerekirdi. Ama bu karşılığı Blake dayattı bana, iki ayrı kentte, göğe yakın duran çalışma odalarımda ne zaman eğilsem bu şiirin üstüne.

Londra

Watts'ın 'Kayralara Övgü' şiiri şöyle başlar: 'Ne zaman çıkıp dolaşsam

dışarıda, nice zavallı görürüm.' Watts'ın rahata gömülü çocuk-anlatıcısı başkalarının açlığını, eskimiş yırtık giysilerini, bakımsız sağlıksız evlerini, suç işleme eğilimlerini görüp bu gökçe haksızlıkları yaratmış olan Tanrıyı seveceğine söz verir. Blake'in betimlemesi çağcıl kente yergi niteliğindedir.

Yok ediyor... / ...yıkıntısını: Orospu kendine gelen gence de, onun ailesine de sayrılık bulaştırabilir. Ancak bütün bu kişiler serbest aşkı yasaklayan uyuşturucu, boğucu 'Evlilik Yıkıntısı' kurumunun kurbanı olmaktadır.

İnsanın Özeti

Masumluk Şarkıları'ndaki 'Tanrısal İmge'ye karşıt şiir.

Karşılıklı Korku erinç bağışlar: Toplum Sözleşmesi'nin özet tanımı.

Üzünçlü gölgesi gizemin: Blake'in Gizem Ağacından ilk söz açışı. Blake'in şiirinde bu çok-köklü ağaç bulanık ve içrek bir bilginin barınağıdır, rahiplerce korunur, en önemlisi de İnsanı Tanrıdan ayrı düşürür. Kökünü Tekvin'deki ünlü ağaçtan alır aslında; bu ağaç İskandinav söylenlerinde dalları, kökleri yeri, göğü, yeraltını sarıp sarmalayan Yggdrasil olarak çıkar karşımıza. Aynı zamanda İsa'nın Çarmıhını simgeler.

Çocuk Acısı

Masumluk Şarkıları'ndaki 'Çocuk Neşesi'ne karşıt şiir.

Bir bulutta gizlenen iblis gibi: Daha önce 'Deli Türküsü'nde ve Masumluk Şarkıları'ndaki 'Küçük Kara Çocuk'ta geçen 'bulut' imgesi.

Küçük Bir Oğlan Kayboldu

Masumluk Şarkıları'ndaki 'Küçük Oğlan Kayboldu' ve 'Bulundu'ya karşıt şiir. Watts'ın 'Ana Baba Sözü Dinlemek' şiiri şöyledir: 'İşitmediniz mi nasıl korkunç belalarla / Ürkü salar Tanrı / Babasının yasasını hiçe sayıp / Anasının sözüyle dalga geçene? ..... / Kuzgunlar oyar gözlerini / Kartallar yer onları.'

Küçük Bir Kız Kayboldu

Masumluk Şarkıları'ndaki 'Küçük Kız Kayboldu'ya karşıt şiir. Bu şiir de önceleri Masumluk Şarkıları'nda yer almaktaydı.

Tirzah'a

Bu şiir Masumluk ve Deneyim Şarkıları'nın yalnızca son kopyalarında yer almaktadır ve 1803 ortasından daha önce yazılmış olamayacağı düşünülmektedir. Milton ve Kudüs'te önemli bir figür olan Tirzah bi-

reyin ölümlü anasıdır ya da Doğa Ana'nın ta kendisidir. Şiiri süsleyen resimde yaşlı bir adamın ovduğu ölü bir gövde vardır, giysisinin üstünde şu sözler okunmaktadır: 'tinsel beden olarak kıyam eder' (Korintoslulara Birinci Mektup, Bap 15: 44), Paul'ün gövdenin yeniden dirilişini tartıştığı bölüm.

Öyleyse neyleyim ben seninle: İsa Meryem'e şöyle der: 'Kadın, neyleyim ben seninle?' (Yuhanna, Bap 2: 4).

Tanrısal Bir İmge

Bu şiir A. Ostriker'ın hazırladığı toplamda Deneyim Şarkıları içinde yer almamaktadır. Alfred Kazin ise derlemesinde bu şiire Deneyim Şarkıları'nın sonunda yer vermiştir. Şiir Masumluk Şarkıları'ndaki 'Tanrısal İmge'ye karşıt niteliktedir.

Elyazmalarından Parçalar

Bengilik

Bu dörtlüğün bir değişkesi elyazmalarında 'Yanıtlanmış Kimi Sorular' başlığıyla yer almaktadır.

Eskil Bir Atalar Sözü

Dörtlükteki 'karartan kilise' ve 'evlilik yıkıntısı' Deneyim Şarkıları'ndaki 'Londra' şiirinde de kullanılmıştır.

Cennetle Cehennemin Evliliği

1790 tarihlidir. 'Bir Özgürlük Şarkısı' 1792-3'te yazılmıştır. Bilinen dokuz kopyası vardır.

Cennetle Cehennemin Evliliği büyük ölçüde Blake'in Emanuel Swedenborg'a tepkisini yansıtmaktadır. İsveçli Swedenborg bir mühendisken görümcü bir yazara dönüşüvermiştir, yapıtlarının çoğu 1780'li yıllarda İngilizceye aktarılmış durumdaydı. Blake 1780 dolaylarında ateşli bir Swedenborgcu olan John Flaxman'la tanıştı, 1789'daki Londralı Swedenborgcular Genel Konferansı'nı izledi. Orada kendisini çeken pek çok öğe bulmuştu. Swedenborg bir coşkucuydu, 'Tanrısal İnsanlık'a, İncilin esinlenmiş kişilere Tanrı'nın yazdırımı olduğuna, doğal dünya ile tin dünyası arasındaki anlık ve bütünsel karşılıklılığa, sıradan kişilerin tinsel açınlamaya ulaşabilme olanağına sahip olduğuna inanıyordu. Swedenborg cinselliği de yüceltmiş, gövdesel sureti Cennet'in sureti olan bir 'Yüce İnsan' imgesi kurmuştu. Blake'in

Swedenborg'un Meleklerin Tanrısal Sevgiye İlişkin Bilgeliği (basımı 1789) adlı kitabının derkenarına düştüğü notlar sıcak duygularını yansıtıyor ve şu saptamayı içeriyordu: 'Cennetle Cehennem birlikte doğdu.' Ancak daha ayrıntılı okumaları Blake'i şu düşünceye sürükledi: Swedenborg'un dinbilim ve aktöresi gerçekte uzlaşımsaldı, imgelemi de sınırlıydı. Blake İlahi Takdir'e 'Kargışlı Ahmaklık' diye not düşüyor ve Swedenborg'u bir 'Tinsel Yazgıcı' olarak tanımlıyordu. Cennetle Cehennemin Evliliği kendini beğenmiş, gösterişçi saydığı Swedenborg'a saldırılarla doludur, Blake'in 'Anılası Düşler'i Swedenborg'un tinsel deneyimlere ilişkin 'anılası ilişkiler'inin parodisidir.

Cennetle Cehennemin Evliliği Swedenborg'u eleştirmesinin yanı sıra Blake'in dinsel, siyasal, toplumsal ve yazınsal ortodoksluğa ilk geniş ölçekli saldırısını ve kendi ilkelerinin özgüvenli, coşkun bir biçimde bildirimini ortaya koyar.

Bataille'ın gözünde bu yapıtın savı açıktır: İnsan kötülükten yüz çevireceğine, yüreklilikle bakmalıdır onun yüzüne.

Sav

İngilizcedeki ilk serbest koşuk örneğidir. Ortodoksluğun bu dünyadaki doğum ve gelişmesinin özet bir tarihi niteliğindedir, gerçekleşmesi yakın bir başkaldırı vaadini içerir.

Rintrah: Blake'in söylen evreninde Öfkeye karşılık gelen bir figürdür; Los'un oğullarından biridir.

Doğru kişi ... Ölüm koyağına: Hacının Yürüyüşü'nde Hıristiyan kişi Ölüm Gölgesi Koyağına doğru tehlikeli, daracık bir yoldan ilerler.

Ve bir ırmak... kızıl çamur belirmiş: Tansık örnekleri; bkz. Çıkış, Bap 17: 1-7 ve Hezekiel, Bap 37. Adem İbranicede 'kızıl çamur' demeye gelir. Bu tansıklar doğruluğu başından savan yanlış ortodoksluğun 'kötü kişi'sini kendine çeker.

Ve doğru kişi ... haykırıyor öfkeyle: Kızgın İlyas, İşaya, Hezekiel ya da Blake'in kendisi ıssızlarda ağlayan doğruluğun dışlanmış sesleridir.

Yeni bir cennet oluştu...: Özel bir şaka. Swedenborg Kıyamet gününün 1757'de başladığını bildirmişti, yani Blake'in doğduğu yılda! Blake 1790'da otuz üç yaşındaydı, İsa'nın ölüp yeniden dirildiği yaşta!

Artık Edom'un egemenliği var: Edom, doğuştan edindiği hakları düzenbaz kardeşi Yakub'a kaptıran bir 'doğru kişi' olan Esav'ın hor görülen çocuklarının ülkesidir. Tekvin, Bap 27: 40'da atası İshak Esav'a şu sözü verir: 'Ve kılıcınla yaşayacak, ve kardeşine kulluk edeceksin;

ve vaki olacak ki, sen serbest gezdiğin zaman, onun boyunduruğunu boynunun üzerinden kırıp atacaksın.'

İşaya, Bap xxxiv: Tanrı'nın öcünün tüm uluslar üstüne olacağı bir günün geleceğini anlatır.

İşaya, Bap xxxv: Şöyle açılır: 'Çöl ve kurak yer mesrur olacak; ve bozkır sevinecek, ve nergis gibi çiçeklenecek. Bol bol çiçeklenecek, ve sevinçle ve terennümle sevinecek; Libnanın izzeti, Karmelin ve Şaronun haşmeti ona verilecek; Rabbin izzetini, Tanrımızın haşmetini görecekler. Zayıf elleri kuvvetlendirin, ve sarsak dizleri pekiştirin. Yürekleri korkak olanlara deyin: Kuvvetlenin, korkmayın; işte Tanrınız! öç, Tanrının karşılığı, geliyor; o kendisi geliyor, ve sizi kurtaracak.'

Bu karşıtlıklardan ... İyi ve Kötü çıkar: Törellik ilkelerinin özü Blake'in kurduğu bağıntılarca aşağıdaki başlıklardan oluşur:

İyi	Kötü
Etkin	Edilgen
Us	Enerji
Melekler	İblisler
Cennet	Cehennem
Ruh	Gövde

Blake ikinci öbeği savunma yolunu seçer.

İsteği yasaklayanlar...: Bu düşünün çağcıl değişkesi Freud'un Üstben'in ('iyi' us) İlkel Benlik'i ('kötü' enerji) geriye ittiği ruhsal bastırma kuramıdır.

Yönetici ya da Us Mesih diye adlandırılır: Milton'ın Yitik Cennet'inde Tanrının oğlu iblisi ve ordularını bozguna uğratıp Cennetten dışarı sürer. O aynı zamanda Adem'le Havva'nın suçunun yargılayıcısıdır.

Çocuklarının adlarıysa Günah ve Ölümdür: Milton'ın Yitik Cennet'inden devşirilmiştir.

Ancak Eyup'un Kitabında...: Milton'daki 'Oğul' suçlayıcı ve cezalandırıcıdır. Dolayısıyla Eyup'un Kitabındaki 'İblis'tir.

Bu İncil'de gösterilmiştir...: İsa Yuhanna, Bap 14: 16-17, 26'da şunu söyler: 'Ben de Babaya yalvaracağım, ve o size başka bir Tesellici, hakikat Ruhunu, verecektir; ta ki, daima sizinle beraber olsun; onu dünya kabul edemez, çünkü onu görmez, ve bilmez; siz onu bilirsiniz, çünkü yanınızda duruyor, ve içinizde olacaktır. ... Fakat benim ismimle Babanın göndereceği Tesellici, Ruhülkudüs, o size her şeyi öğretecek, ve si-

ze söylediğim her şeyi hatırınıza getirecektir.' Ancak Tesellici ile İstek'in özdeşleştirilmesi Blake'in kurgusudur.

Milton'ın Melekleri ve Tanrıyı yazarken...: İlkini kötü, ikinciyi iyi yazmış. Eleştirmenler de Yitik Cennet'te 'Cennet'e ilişkin bölümlerin İblis'e değgin bölümlerden daha duygusuz, daha sönük olduğunda birleşirler. Blake bunun nedenini, Ozansı Öke'nin Tanrı ve Meleklerce temsil edilen Yasa ve Ustan çok, İblisce temsil edilen Yasa Tanımaz İstek'e yakın olduğu varsayımında görür.

Çürüten ateşlerle: Cennetle Cehennemin Evliliği Blake'in diğer resimlendirilmiş kitapları gibi, resmin elde edilmesinde çürütücü asitlerin kullanıldığı yöntemle hazırlanmıştır.

Cehennem Özdeyişleri

Süleyman'ın Meselleri kitabı geleneksel sağgörü, bilgelik ve aktöreye uygunluk taşıyan öğeler içerir. Blake'in Cehennem Özdeyişleri bu anlamda karşı-mesellerdir. Kullanılan biçim Lavater'in İnsan Üzerine Özdeyişler (1788) kitabından esinlenilmiştir, Blake'in söz konusu yapıtı beğeniyle okuduğunu, kitaba bu yönde notlar düştüğünü biliyoruz.

Biçilen solucan sabanı bağışlar: Elyazmalarındaki 'Küçük Sinek...' şiirinin silinmiş dörtlüklerinden birinden alınmıştır.

Tatlı hazzın ruhu: Bu tanımlama Albion'ın Kızlarının Görümleri ve Amerika yapıtlarında da kullanılmıştır.

İşaya ve Hezekiel Yalvaçlar...: Swedenborg'un İlişkiler yapıtı sık sık cennet tinleriyle karşılaşmalar içerir; Blake Swedenborg'un kullandığı ciddi, tumturaklı havayla dalga geçiyor bu bölümde.

dağları yerinden oynatmıştır bu keskin inanış: Yaşlı bir adam İsa'ya oğlunu getirir; çocuk saralıdır, cinlidir, İsa'nın şakirtleri cini kovmayı beceememiştir. İsa cini kovmayı başarıp çocuk iyileştikten sonra şakirtler durumu anlamaya çalışır: 'O zaman şakirtler ayrıca İsa'ya gelip dediler: Niçin biz onu çıkaramadık? İsa da onlara dedi: İmanınız az olduğu için; zira doğrusu size derim: Sizde bir hardal tanesi kadar iman olursa, siz bu dağa: Buradan şuraya göç, dersiniz, ve göçer, ve size hiçbir şey imkansız olmaz.' (Matta, Bap 17: 19-20)

büyük ozanımız Kral Davud'un...: Mezmurlar'ı Kral Davud'un kaleme aldığı düşünülmektedir.

Üç yıl boyunca çıplak ve yalınayak...: 'O vakit Rab Amotsun oğlu İşaya vasıtasıyla söyleyip demişti: Git, ve belindeki çulu çöz, ve ayağından çarığını çıkar. Ve öyle yaptı, çıplak ve yalın ayak yürüdü. Ve Rab dedi:

Mısır için ve Habeş ili için alamet ve örnek olarak kulum İşaya nasıl üç yıl çıplak ve yalın ayak yürüdü ise;...' (İşaya, Bap 20: 2-4)

Diogenes: Yunan kinik filozofu (İÖ 412-323).

Ardından Hezekiel'e ne diye hayvan dışkısı yediğini ..... sordum: 'Ve sen sol yanına yat, ve İsrail evinin fesadını onun üzerine koy; onun üzerine yatacağın günlerin sayısına göre onların fesadını taşıyacaksın. (...) Ve bunları bitirince yine sağ yanına yatacaksın, ve Yahuda evinin fesadını taşıyacaksın.' (Hezekiel, Bap 4: 4-6); 'Ve yiyeceğin yemek tartı ile olacak, (...) Ve arpa pideleri gibi yaparak yiyeceksin, ve insandan çıkan pislikle onların gözü önünde onu pişireceksin. Ve Rab dedi: Kendilerini aralarına süreceğim milletler içinde İsrail oğulları ekmeklerini böyle murdar olarak yiyecekler. (...) Ve [Rab] bana dedi: Bak, insan pisliği yerine sana sığır tezeği verdim, ve onun üzerinde ekmeğini pişireceksin.' (Hezekiel, Bap 4: 10-15)

Eskil Gelenek: Hıristiyanlıktan önceye dayanır, ancak Hıristiyanların büyük bölüğünce kabul edilir. Bu geleneğe göre dünyanın ömrü 6000 yılla sınırlıdır. Blake, Başpiskopos James Usher (1581-1656) tarafından oluşturulan ve dünyanın yaratılışı için İÖ 4004 tarihini veren geleneği de kabul eder.

Kılıcı yalazlı kerubiye: Tanrı Adem'i kovdu 've hayat ağacının yolunu korumak için, Aden bahçesinin şarkına Kerubileri, ve her tarafa dönen kılıcın alevini koydu.' (Tekvin, Bap 3: 24)

Cehennem yöntemiyle ..., çürütücülerle basarak...: Blake'in asitle resim yapma yöntemi.

Algı kapıları: Beş duyu.

Çünkü insan kendini ... kapamıştır: Platon'un mağara alegorisi bu imgenin Batı yazın ve felsefesindeki temel kaynağıdır. Blake'de bilisizlik mağarası çoğun insanın kafatasından başka bir şey değildir.

Zincirlenmiş... devler: Usun geriye ittiği İnsan'ın enerjileri, Olimposlularca alaşağı edilen Titanlar gibidir, ya da insanlığa ateşi verdiği için Zeus tarafından bir dağa zincirlenen Prometeus gibi.

İsa Mesih... koyunlar ve keçiler... şöyle der 'Barış değil, Kılıç getirmeye geldim': 'Bütün milletler onun önünde toplanarak, çoban koyunları keçilerden ayırdığı gibi, onları birbirinden ayıracaktır. Koyunları sağına ve keçileri soluna koyacaktır.' (Matta, Bap 25: 32-33); 'Yeryüzüne selamet getirmeye geldim sanmayın; ben selamet değil, fakat kılıç getirmeye geldim.' (Bap 10: 34)

Bir Melek gelip...: Melekler geleneksel 'iyi' dinbilim ve aktöreyi temsil eder. Bu melek de Blake'e 'Cehennemi' kendi bakış açısından gösterir. Blake de kendisine dinbilimi Blakecil bir bakış açısından göstererek karşılık verir.

Böyle deyince beni bir ahırdan..., bir kiliseden..., işlikten..., mağaradan... boşluk: İsa'nın doğum yerinden aşağılara mantıksal bir iniş: kurumsal Dine, Dogmaya, çözümleyici Usa, tutsak kılınmış Zihne ve onu dolduran boşluğa (Locke'ın tabula rasa kuramındaki üzre). Bunu bir Cehennem görümü izler, tabii yukarıdaki düzeni bozacak biçimde!

Melek dostum... işliğe tırmandı: Felsefenin ve uslamlamanın daha güvenli bölgelerine geri çekiliş. 'İşlikler' Blake'de hep Usun işleysel kullanımını simgelerler.

Satürnle çakılı yıldızlar arasındaki boşluğa...: Kopernikus öncesi gökbilimde Satürn gezegenler alanının en dış yuvarıydı.

Derin mi derin bir çukurdu o: Dinbilimci ve bilgin için İncil bir esin kaynağı değil, çözümleme gerektiren karanlık, koyu bir gizemdi. Yedi ev yerleşik dinin okullarıdır, her birinin kendi dinbilimcileri ve filozofları vardır, Blake bu kişileri maymunlarla simgeler.

Karşıtlık hakiki Dostluktur: Altı kopyadan boyayla silinmiştir.

Paracelsus: İsviçreli hekim ve simyacı, 1493-1541, çok sayıda tıp ve gizlibilim yapıtı yazmıştır.

Behmen: Jakob Boehme (1575-1624), Alman ayakkabı ustası, gizemci ve görümcü. Hem Paracelsus hem Boehme Blake'i derinden etkilemiştir. Boehme kendinde bütün karşısavlı ilkeleri barındıran bir Tanrıya inanıyordu.

Buğday dolu bir dibekte döv budalayı...: 'Sefihi buğdayla beraber dibekte tokmakla dövsen bile, sefaheti ondan ayrılmaz.' (Süleymanın Meselleri, Bap 27: 22)

Sebt günüyle alay etmedi mi ...: 'Ve vaki oldu ki, Sebt günü İsa ekinlerden geçiyordu; şakirtleri yürürken başakları koparmağa başladılar. Ferisiler ona dediler: Bak, Sebt gününde caiz olmayanı niçin yapıyorlar? İsa da kendilerine dedi: Davudun, kendisi ve kendisiyle beraber olanlar, aç ve muhtaç kaldıkları vakit, ne yaptığını, başkahin Abiatarın zamanında Tanrının evine nasıl girdiğini, ve kahinlerden başkasının yemesi caiz olmayan huzur ekmeklerini yediğini, ve kendisiyle beraber olanlara da verdiğini hiç okumadınız mı? Ve onlara dedi: İnsan Sebt günü için değil, Sebt günü insan için oldu.' (Markos, Bap 2: 23-

27); '[İsa] sabah erken yine mabede geldi, bütün halk yanına geldiler; ve oturup onlara öğretmekte idi. Yazıcılar ve Ferisiler zinada tutulmuş bir kadın getirdiler; onu ortaya koyarak, İsaya dediler: Muallim, bu kadın zina işlemekte iken tutuldu. Bu gibilerin taşlanmasını Musa şeriatte bizlere emretmiştir; sen ise, ne dersin? İsayı suçlu çıkarmak için kendisini deneyerek bunu dediler. Fakat İsa eğilip parmağı ile yere yazı yazıyordu. Ve kendinden sormakta devam etmeleri üzerine, doğruldu ve onlara dedi: Kadının üzerine sizden günahsız olan önce taş atsın. Ve yine eğilip yere yazı yazıyordu.

Bunu işittikleri zaman, ihtiyarlardan başlayıp sonuncusuna kadar birer birer çıktılar. İsayı yalnız bıraktılar, kadın da ortada idi. İsa doğrulup ona dedi: Kadın, onlar nerede? kimse sana hükmetmedi mi? Kadın: Kimse, ya Rab, dedi. İsa: Ben de sana hükmetmem; git, bundan sonra artık günah işleme, dedi.' (Yuhanna, Bap 8: 2-11); 'Ve İsa valinin önünde durdu; vali ondan: Sen Yahudilerin Kralı mısın? diye sordu. İsa da ona: Söylediğin gibidir, dedi. Başkahinler ve ihtiyarlar tarafından itham edildiği zaman, İsa hiç cevap vermedi. O vakit Pilatus ona dedi: Sana karşı ne kadar şeyler şehadet ettiklerini işitmiyor musun? İsa ona cevap olarak tek bir söz bile söylemedi; şöyle ki, vali son derece şaştı.' (Matta, Bap 27: 11-14) Blake bu 'Asi İsa' imgesini The Everlasting Gospel'da daha da geliştirmiştir.

İsa baştan aşağı erdemdir: Virtue (erdem) Latince 'vir', yani 'insan'dan.

Bir Özgürlük Şarkısı

'Şarkı' temelde Bastille'in yıkılmasıyla başlayan Fransız Devrimi'ni ve diğer Avrupalı güçlerin buna beslediği düşmanlığı imlemektedir. Bu düşmanlık Fransa'ya karşı, Eylül 1792'de püskürtülen bir işgal girişimine kadar varmıştır. 'Şarkı' olasılıkla İngiltere'nin Şubat 1793'te Fransa'ya savaş ilan etmesinden önce tamamlanmıştır.

Şiirin öyküsü şöyle özetlenebilir: Baskıya boğulmuş bir Avrupa'da Doğa Devrimi doğurur. Tiranlık yeni doğmuş çocuğu reddetmeye yeltenir, ancak bu girişim insanlığı uyandırır ve Tiranlık zamanla yok olur. 'Karanlık kral'la 'ateşten oğul'un karşı karşıya gelişinde ilki aktöreye gereksinim duyup arka çıkarken, ikincisi açınlanmış bir özgürleşimin sözcülüğünü yapar.

Bengi Dişi inledi: Doğa doğurmak üzeredir. Bu figür Blake'in sonraki yapıtlarında daha da geliştirilmiştir.

Fırlat açkılarını: Açkılar Papalık yetkesinin geleneksel simgeleridir.

Ağla sonra: Blake İncil'deki en kısa ayeti ('İsa ağladı', Yuhanna, Bap

11: 35) yankılamak için dizeyi kısaltmıştır, dizenin ilk hali şöyledir: 'Ağla sonra ve selamla saygıdeğer kilitlerini.' Yaşlı Avrupa, tıpkı Lazarus gibi, ölmektedir. Blake bu ayeti Los'un Şarkısı'nın son dizesinde de kullanmıştır.

Yeni doğmuş Ürkü... yeni doğmuş od: Bu Blake şiirinde yalazlı bir gençle temsil edilen Devrim Tininin, Orc'un ilk ortaya çıkışıdır. Bu 'korkunç bebek' figürü Pickering Elyazmalan'ndaki 'Zihinsel Yolcu' şiirinde de vardır.

şu bitimsiz ışık dağlarında... Atlas boyunca: Atlantis kıtası; Amerika adlı yapıtında da geçer.

Yıldızsı kral: Blake'in daha sonra geliştirdiği biçimiyle Urizen. Yıldızlar Blake'de usçuluğa ve değişmez bir Newtoncu evrene karşılık gelir.

Ağartılı öğe: Deniz.

Urthona'nın sığınaklarında: Yeryüzü. Sonradan Blake'in söylen evreninde temel figürler durumuna gelecek Dört Zoa'dan biri. Blake bu izleği Vala ya da Dört Zoa adlı yapıtında uzun uzadıya işlemiştir. 'Yaşayan varlıklar' anlamına gelen Zoa Yunancada çoğuldur; ancak Blake tarafından tekil olarak kullanılmıştır.

Taştan yasayı: Taş tabletlere kazınmış On Emir.

Çünkü yaşayan her şey Kutsal: Bu dize Albion'un Kızlarının Görümleri ve Amerika yapıtlarında yinelenmiştir.

Los'un Şarkısı

Basılış tarihi 1795'tir. Ancak 1794 tarihli Urizen'ın Kitabı yapıtından önce yazıldığı düşünülmektedir. Bilinen beş kopyası vardır.

Yapıt 'Afrika' ve 'Asya' adlı iki bölümden oluşmaktadır. Blake'in Amerika ve Avrupa adlı oylumlu yapıtları şiirlerin birbirini izleyiş sırası açısından bu iki bölümün arasında yer alır.

'Afrika' Adem ve Nuh'tan Rousseau ve Voltaire'e uzanan din ve düşün tarihinin anahatlarını çizer, devrime hazır bir dünya tanımıyla sonlanır. 'Asya' kralların kinik kendini haklılaştırma çabasını gösterir, geri çekilen bir Urizen (Tiranlık) ile öne geçen bir Orc (Devrim) betimler, ölülerin yeniden dirilmesiyle sonlanır.

Afrika

Bunu dört harpa...: Dört kıta; Afrika, Asya, Avrupa, Amerika.

Los'un çocukları: Los 'Yalvaçlık Tini'dir. Çocukları bu tinin tarih boyunca evrilmesine karşılık gelir. Tiran-tanrı Urizen istencini onların aracılığıyla egemen kılar, çünkü bu çocuklar insanların düşüncelerini biçimlendirmektedir. İzleyen bölümde yer alan Rintrah, Palamabron, Oothoon, Leutha, Sotha ve Diralada Los'un çocuklarıdır.

Rintrah Soyut Felsefeyi Brama'ya...: Hindu kavrayışındaki Brahma. Blake bu kavramı Sir William Jones'un 1788 tarihli Asya Araştırmaları yapıtından aldığı için soyut ve mantıksal bir ilke olarak görür.

Trismegistus'a...: Hermes Trismegistus Simya Kitapları'nın tanrısal yazarı olarak görülür. Blake Tirsmegistus'u başlıca gizemci ya da idealist Yunan filozofları arasında görür.

Har'ın oğulları: Bütün İnsanlık. Tiriel'de ayrıntılı olarak işlenmiştir.

tekrar tekrar... vurulmuş Kıskançlık Zincirine: Orc başkaldıran ve bundan dolayı acı çeken bir Prometeusçudur. Devrimsel enerjinin karşı gelip cezalandırıldığı 'Orc Döngüsü' tarih boyunca yinelenip durur.

İsa işitti...: İsa özgürlük ve sevgi çığlığını duyar, ancak edilgen acı çekişe dayalı İncili kabul eder. Bu düşünce Albion'un Kızlarının Görümleri yapıtında işlenmiştir.

Odin'e bir Savaş Yasası...: Bununla uluslara verilen baskıcı felsefeler dizelgesi tamamlanır -Doğu, Yahudiler, Yunanlılar, Hıristiyan Avrupa, Müslümanlar ve Cermen oymakları.

İngiltere'nin....: Yukarıda belirttiğimiz gibi, 'Asya'yı izleyen Amerika yapıtı bu son dizeyle açılır.

Asya

Asya Kralları...: İlk iki dize Avrupa yapıtının kaldığı yerden söz alır. Devrimsel itki Avrupa'dan Asya'ya sıçramaktadır.

Her biri kaçtı onun Ağından... İninden: Dinin Ağı, Özdekçiliğin İni.

Kral çağırmayacak mı...: Bu dizeyi izleyen bölümde Blake'in yaşadığı çağın İngilteresi'nde başkaldırıları bastırmak için kullanılan araçların bir dökümü yer almaktadır.

Urizen duydu...: İzleyen bölümde Urizen iyi korunmuş İbrani Dinine geri döner, ancak onu ölmüş bulur. Pirinç, demir ve altından kitaplar Hukuk, Savaş ve Ekonomi metinleridir.

Ateşten bir direk ... kızgın yalazlardan bir yılan: Tiranlıktan kaçışın ve hastalığın sağaltılmasının simgeleri; 'Ve gündüzün ve geceleyin yürüsünler diye, Rab onlara yol göstermek için, gündüzün bulut direğinde,

ve geceleyin onlara ışık vermek için, ateş direğinde, önlerinde gidiyordu; gündüzün bulut direği ve geceleyin ateş direği kavmın önünden ayrılmadı.' (Çıkış, Bap 13: 21-22); 'Ve kavm Tanrıya ve Musaya karşı söyledi: Çölde ölelim diye niçin bizi Mısırdan çıkardınız? çünkü ekmek yok, ve su yok; ve canımız bu bayağı ekmekten iğreniyor. Ve Rab kavm arasına yakıcı yılanlar gönderdi, ve kavmı ısırdılar; ve İsrailden bir çok halk öldü. Ve kavm Musaya gelip dediler: Suç ettik, çünkü Rabbe ve sana karşı söyledik; üzerimizden yılanları kaldırsın diye Rabbe yalvar. Ve Musa kavm için yalvardı. Ve Rab Musaya dedi: Kendine yakıcı bir yılan yap, ve onu bir sırık üzerine koy; ve vaki olacak ki, her ısırılan ona bakınca yaşayacaktır. Ve Musa tunçtan bir yılan yaptı, ve onu sırık üzerine koydu; ve vaki oldu ki, yılanın ısırdığı bir adam tunç yılana bakarsa yaşardı.' (Sayılar, Bap 21: 5-9)

Huysuz yeryüzü: Shakespeare, 29. Sone: "... ve tüm varlığım, / Gündoğusu ışırken, huysuz yeryüzünden kopan, ve yükselen / Tarlakuşu gibi türküler yakar Tanrı katı eşiğinde." (Çev. Saadet ve Bülent Bozkurt, Dost: 1985)

Kemikler kemiklere bitişir...: 'Rabbin eli üzerimde idi, ve Rabbin Ruhunda beni dışarı çıkardı; ve beni vadinin ortasına koydu; ve vadi kemiklerle dolu idi. Onların üzerinden, her yandan beni geçirdi; ve işte, ovanın yüzünde kemikler pek çoktu; ve işte, çok kurumuşlardı. Ve bana dedi: Adem oğlu, bu kemikler dirilebilir mi? Ve ben: Ya Rab Yehova, sen bilirsin, dedim. Ve bana dedi: Bu kemikler üzerine peygamberlik et, ve onlara de: Kuru kemikler, Rabbin sözünü dinleyin. Rab Yehova bu kemiklere şöyle diyor: İşte, sizin içinize soluk koyacağım, ve dirileceksiniz. Ve üzerinize adaleler koyacağım, ve üzerinizde et bitireceğim, ve sizi deri ile kaplayacağım, ve içinize soluk koyacağım, ve dirileceksiniz; ve bileceksiniz ki ben Rabbim. Ve bana emrolunduğu gibi peygamberlik ettim; ve ben peygamberlik ederken bir gürültü oldu, ve işte, bir sarsıntı; ve kemiği kemiğine olmak üzre, kemikler birbirlerine yaklaştılar. Ve baktım, ve işte, üzerlerinde adaleler vardı, ve et bitti, ve üstten onların üzerini deri kapladı; fakat onlarda soluk yoktu. Ve bana dedi: Yele peygamberlik et, peygamberlik et, adem oğlu, ve yele de: Rab Yehova şöyle diyor: Ey soluk, dört yelden gel, öldürülmüş olan bu adamlar üzerine üfle de dirilsinler. Ve bana emrettiği gibi peygamberlik ettim, ve soluk onların içine girdi, ve dirildiler, ve ayakları üzerine dikildiler, çok, çok büyük bir ordu.' (Hezekiel, Bap 37: 1-10)

Gömüt... dölyatağını... som gövdeyi: Yaşam yenilendiğinden, gömüt cinsel açıdan dölleyici duruma gelir.

Urizen Ağladı: 'İsa ağladı' (Yuhanna, Bap 11: 35). Cennetle Cehennemin Evliliği'nde yer alan 'Bir Özgürlük Şarkısı'nda da bu ayete anıştırma vardır.

Milton'dan

Blake'in bu yapıtını 1804-1808 arasında oluşturduğu sanılmaktadır. Bu uzun şiirin temel izleği ozan Milton'ın yeryüzüne 'düşüşü' ve Blake'in içine girişidir. Ozanlar çağlar boyunca tanrısal doğruluğu ne ölçüde dile getirmeye girişmişse, o ölçüde de yanılgılar, yanlışlar sergilemişlerdir: 'Hakiki' bir ozandır Milton da, ancak yanlışa düşmekten kaçınamamıştır. Bu yüzden yeryüzüne geri dönmesi, aktöreci benliğini yıkması, tanrısal imgelemin yardımıyla yeni bir bileşim oluşturması gerekmektedir.

İçinden yalnızca iki parça seçtiğim bu oylumlu yapıt Blake'in görümlerini nicedir kurmakta olduğu söylensel yapıyla bitiştirerek sunar. Parçaların başında köşeli ayraç içinde yer alan başlıklar Alfred Kazin tarafından konmuştur.

Kudüs'ten

Blake'in bu yapıtına 1804'te başladığı, şiirin büyük bölüğünü 1809-1815 arasında yazdığı sanılmaktadır. Kudüs Blake'in son oylumlu şiiridir. 'Dev Albion'un Türümü' altbaşlığını taşır. Albion Blake şiirindeki söylensel kişiliklerden biridir, çoğun insanlığı, 'Bengi İnsan'ı simgeler. Albion İngiltere'nin eskil, şiirsel adıdır aynı zamanda; Blake'in Albion'ı bu anlamda kullandığı da olur. Bu nedenle çevirilerde bağlamına göre bu iki karşılıktan birini kullandım.

Kudüs'te söz konusu olan 'Dev Albion'dur. 'Türüm' Blake şiirinde İnsanın barındırdığı dişil öğeye karşılık gelir. İnsanın biseksüel olduğu Bengilikte her varlık içinde bu öğeyi de barındırır. 'Düşüş' söz konusu olduğunda bu öğe ayrı bir varlığa dönüşür; yeniden Bengiliğe girebilmek için İnsanın bu dişil öğesiyle birleşmesi zorunludur. Kudüs'te Blake'in söylen evrenini kuran bütün öğeler tek bir söylen içinde işlenir: Albion'un Düşüşü! Dev Albion İsa'yla, yani Tanrısal Görümle birlikteliğini yitirir, Türümünden, yani Kudüs'ten ayrılır, daha düşük düzeydeki bir dişil ilke olan Vala tarafından baştan çıkarılır, böylece 'düşer', 'Bengi İnsan' niteliğini yitirir. Şiir yalvaç Los'un Albion'u kurtarma girişimleriyle sürer, Albion'un İsa'yla yeniden birleşmesiyle sona erer.

Seçilen parçaların başında köşeli ayraç içinde yer alan başlıklar Alfred Kazin tarafından konmuştur.

Cinsiyetler İçin: Cennetin Kapıları

Blake 1793'te Çocuklar İçin: Cennetin Kapıları adında, kısa söylencelerin eşlik ettiği on altı resim içeren bir kitap bastı, yapıt ölümlü yaşamın acıları ve sınırlarını simgesel olarak betimliyordu. Yıllar sonra (olasılıkla 1806-1818 arası) bu kitabı yeni bir başlık, genişletilmiş yazıtlar, bir giriş ve üç sayfalık yeni bir metinle tekrar bastı. Bilinen beş tamam ve yedi tamamlanmamış kopyası vardır.

Giriş

Sina'nın sıcağından gelen ölü Gövde: Yasanın 'gövdesi': Tapınaktaki Kayra Kürsüsünün altına yerleştirilen On Emir.

Açkılar Kapılarda

Soldaki sayılar yorum getirdikleri aynı sayılı resmi imler.

Karanlık bir Hünsayla: Dişiyle çocuğu hünsa bir çift oluşturur, cinselliğin aşkınlığında birleşemediklerinden!

Yorgun insan girince İnine: İnsan ölümlü bir gövdede doğunca! İn, gömüt ve tenden giysiler yeni-platoncu doğuş simgeleridir.

Kendini ilençleyen çifte Hayaletce: Blake şiirinde 'hayalet' bir varlıktaki eril öğeyi gösterir; Varlıktaki dişil pay (türüm) ayrılacak olduğunda, eril ilke de bağımsız yaşama kavuşmak için ayrılmayı yeğleyebilir. Bu ilke çoğun 'insandaki usavurma gücü'ne karşılık gelir, acımasız, saplantılı, bencildir. Bu yüzden eril ilkeyle dişil öğenin bir araya getirilmesi gerekir; dizede bu soy bir birliktelik vurgulanmaktadır.

Oğlum! Oğlum!: Kral Davud başkaldıran oğlunun ölümü karşısında şöyle haykırır: 'Oğlum Abşalom, oğlum, oğlum Abşalom! Keşke senin yerine ben ölse idim, ey Abşalom, oğlum, oğlum!' (II.Samuel, Bap 18: 33)

Suçlayıcıya

Doğrusu, İblisim, bir Ahmaksın anca: Young'ın Gece Düşünceleri'nden (VIII.1417): 'İblise, senin efendine, ahmak diyorum işte.'

Düşüsün Tepeden inen Yitik Yolcunun: Yitik Yolcu insandır, İblis onun düşünden başka bir şey değildir.

Habil'in Ruhu

Blake'in son yapıtı, 1822 tarihli. Byron'ın 1821'de ortaya çıkan Kabil, Bir Gizem adlı coşumcu dramına karşılık niteliğindedir. Byron yapıtında uzun uzadıya Kabil'in umutsuzluğu ve kendine acı veren suçu üzerinde durur, Tanrıyı ölümden sorumlu olmakla suçlar. Yaşam ölümle sona eriyorsa, hiçbir anlamı yoktur. Blake ise, bu tepkiye karşılık olarak, bir ozanın bu dünyanın acılarından daha ötesini görmesi gerektiğini savlar: tinsel görümün Bengiliği açınlaması gerekir: ölüm yoktur Bengilik içre, öyleyse umutsuzluk ne diye? Habil'in Ruhu'nda İman ile Kuşku, günaha yönelik Öç Alma ile günahın Bağışlanması arasındaki çatışma sorgulanır: Bir yanda İblis'in ayarttığı Habil vardır, öç diye haykıran yana yakıla, bir yanda Yehova, bağışlama önermekte!

Burada ne işin var İlya: Blake Byron'a Tanrının İlya'ya seslenişiyle (I.Krallar, Bap 19: 9 ve 13) seslenmektedir; Tanrının seslendiği sıra İlya yaşamının tehlikede olduğundan korku duyarak ıssızlara kaçmış ve umutsuzluğa boğulmuştur. Tanrının İlya'ya bir yalvaç olarak görmesi gereken işlere yeniden girişmesini buyurduğu gibi, Blake de Byron'a aynı zorunluğu imlemektedir. Byron, bir Ozan olarak, kendi imgeleminde tek olan 'Yehova'nın Görümleri'ne inanç beslemek zorundadır.

Sana daha fazla kulak vermeyeceğim Sen Tinsel Ses: Adem Yehova'yı yadsır, tıpkı Kudüs'ün açılışında Albion'un İsa'yı yadsıdığı gibi. Adem tinsel olana inanmayı reddedip bunun bir 'kuruntu' olduğunda diretir.

Söz vermemiş miydin Kadınların Zürriyeti...: '[Rab yılana dedi:] ve seninle kadın arasına, ve senin zürriyetinle onun zürriyeti arasına düşmanlık koyacağım; o senin başına saldıracak, ve sen onun topuğuna saldıracaksın.' (Tekvin, Bap 3: 15)

Elohim arasında ... dolaşıyorum: Elohim Tekvin, Bap 1'de Yaratıcı-Tanrı için kullanılan addır, çoğul niteliktedir. Habil'in Ruhu'nun ilerleyen bölümlerinde hem Yehova'nın hem İblis'in Elohim olduğunu anlarız.

Havanın Prensi... Suçlayan ve Öç Alanım ben: Daha sonra ortaya çıkacak olan İblis Habil'in içine girmiş, onun ağzından konuşmaktadır.

Özdeyişler

Özdeyişlerin ilk öbeği Blake'in defterlerine düştüğü notlardan oluşmaktadır.

Marginalia okuduğu kitapların derkenarına düştüğü notlardan seç-

me niteliğindedir, köşeli ayraç içindeki tarih notun düşüldüğü yılı göstermektedir.

Mektuplar

William Hayley'e (6 Mayıs 1800)

William Hayley (1745-1820), ozan, sanat uzmanı. Blake ömrü boyunca Londra dışında geçirdiği üç yılı Hayley'e borçludur. Blake yaptığı anlaşma uyarınca 18 Eylül 1800'de Hayley'in Sussex'teki evine, Felpham konağına gider. Hayley'in kimi yapıtlarını resimleyecek, kitaplığına da gerçek boyutlarda on sekiz portre yapacaktır. Portrelerin çoğu büyük ozanlara aittir, buna uymayan tek örnek Hayley'in oğlu Thomas Alphonso'nun portresidir. Mektup Blake Felpham'a gitmezden önce, Hayley'nin oğlunu yitirmesi üzerine yazılmıştır, Blake o sıra Thomas'ın portresi üzerinde çalışıyordu. Felpham'daki üç yıl boyunca Hayley sayısız angarya iş çıkarmıştır Blake'e; Hayley'in kendini beğenmişliğinden, durmadan işine karışmasından iyice bunalıp sinirleri bozulan Blake üç yılın sonunda Londra'ya dönmeyi daha yeğlenir bir seçenek olarak görmüştür. Hayley Blake'i iyice çileden çıkaranların başında gelmektedir.

John Flaxman'a (olasılıkla 1800 Eylül başı)

John Flaxman (1755-1826), on sekizinci yüzyılın en önemli yontucu ve ressamlarından biridir; Flaxman da yaşadığı çağda, tıpkı Blake gibi, sanat çevrelerince görmezden gelinmiştir. Blake'in en eski, belki de tek dostu. Alfred Kazin'in belirttiğince, Blake'in pek dostu olmamıştır, daha çok düşmanları ve kimileyin bir izdeşe dönüşen hayranları vardı; bu anlamda Flaxman tek ayrıksı örnektir Blake'in yaşamında. Flaxman ateşli bir Swedenborgcuydu, Blake'e Swedenborg'un yapıtlarını tanıtan da Flaxman olmuştur. Blake'i ve yapıtlarını William Hayley'e tanıtan, böylece sancılı bir ilişkinin başlamasına yol açan da yine Flaxman'dır.

Mektuptaki şiirde hem bu olay, hem de Blake'in Henry Fuseli'yle tanışması anılmaktadır. Blake Flaxman'la 1780 dolaylarında tanışmıştı, Fuseli'yle tanışıklığı da hemen hemen aynı döneme rastlar, Flaxman 1787-1794 arasında İtalya'da yaşamıştır.

John Flaxman'a (21 Eylül 1800)

Mektup Blake'in Felpham'a varışından hemen sonra yazılmıştır.

George Cumberland'a (12 Nisan 1827)

Cumberland Blake'in resimlendirilmesine yardımcı olduğu Bir Toplu Bakışla Düşünceler adlı yapıtın yazarıdır, döneminde Ulusal Galeri'nin ilk destekçilerinden biri olmuştur. Yaşamı boyunca Blake'e yardımcı olmaya çalışmıştır. Blake'in ölmeden önce hazırladığı son oymabaskı örneği mektupta sözü edilen Kart'tır.

John Linnell'a (3 Temmuz 1827)

Jonh Linnell (1792-1882) portre ve manzara ressamıdır. Blake'in son dönemindeki en ateşli hayranlarından biridir; 1820'li yıllarda pek çok genç ressama Blake'i tanıtan kişi olmuştur. Blake'in geçim sıkıntısı çekmemesi için de büyük bir uğraş vermiştir.

Kült, Türkçedeki en hacimli ve tuhaf Blake seçkisini iftiharla sunar:

Bataille Yazın ile Kötülük adlı yapıtında şöyle diyor: "Blake Kötülüğü olumlayıp kesinleyerek özgürlüğü kesinlemekteydi, gelgelelim Kötülük özgürlüğü özgürlüğün değillenmesi anlamına da gelmekteydi. Bu çelişkiyi şimdi bile çözmeye girişemediğimize göre, Blake bu işe nasıl girişecekti?"

Blake asla girişmedi bu işe: Ortada çelişki falan yoktu ki! Sözde çelişkin ulamlarla kuşatılmış bir dünyada Ozansı Ökenin "bir olan varlığı" yol göstermekteydi kavrayışına: Karşıtlığın büyüsünü anmazlık etmedi, gelgelelim bir özgürlük yandaşının konumunu biçmişti kendine, başka bir varlık alanında, kendince tanımlayıp kıvandığı Bengiliğin yamacında! Bataille'ın yanıtı da bundan uzağa düşüyor sayılmaz.

"Çünkü," der Blake, "Yaşayan Her şey Kutsal."
Hiçbir şey yeğlemedi, hiçbir şey eylemedi.

KÜLT

ISBN 978-6059894081